

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ
ІНСТИТУТ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції**

**«ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ»**

12-13 червня 2024 р.

Київ – 2024

**ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Український відкритий університет післядипломної освіти
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Рівненський обласний інститут післядипломної освіти
Центральний інститут післядипломної освіти
кафедра відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
III Всеукраїнської науково-практичної
інтернет-конференції**

**«ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ
ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ»**

12 -13 червня 2024 р.

Київ - 2024

*Схвалено і рекомендовано до друку вченою радою
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Протокол № 6 від «10» вересня 2024 р.*

Рецензенти:

Спірін Олег Михайлович - доктор педагогічних наук, професор, директор інституту цифровізації НАПН України

Волотовська Тетяна Павлівна - кандидат педагогічних наук, заступник директора ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

Редакційна колегія:

Антощук Світлана Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно -комунікаційних технологій ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Кондратова Людмила Григорівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно -комунікаційних технологій ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Шеремет Тетяна Іванівна – старший викладач, кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно -комунікаційних технологій ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 12-13 червня 2024 р., м. Київ / Київ: ДЗВО Університет менеджменту освіти, 2024. 165 с.

У збірнику представлено матеріали III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету», що розкривають проблеми обміну досвідом формування цифрового освітнього середовища та професійного розвитку фахівців у відкритому університеті післядипломної освіти, пошук шляхів розв'язання актуальних проблем ефективної організації та підтримки діяльності керівників та педагогів в умовах цифровізації освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність інформації, що надана в рукописах.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	7
ПРОГРАМА	10
МИРОСЛАВ АНДРОС НЕТИКЕТ СУЧАСНОЇ ВІРТУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	19
СВІТЛАНА АНТОЩУК ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ	26
СВІТЛАНА АНТОЩУК, ВІТАЛІЙ АНУФРІЄВ РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ ВІКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	30
НАТАЛІЯ БАСАРАБА ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я. ЦИФРОВИЙ ДЕТОКС: ЩО ЦЕ І ЯК ЙОГО ОРГАНІЗУВАТИ	35
ВАЛЕРІЙ БОВСУНІВСЬКИЙ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ	40
ВАЛЕНТИНА ГЕЛЬМАН, ТАРАС СКІДАНОВ РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ДОМІНАНТНИЙ ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ	42
ВІРА ВІНОГРАДОВА, ВОЛОДИМИР ГРИШКО, МАР'ЯНА ВАСИЛЬЧЕНКО МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ВЕБ -СЕРВІСІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОСВІТНИХ ЗАВДАНЬ	48
СЕРГІЙ ГЛОВАЦЬКИЙ ОСВІТНІ ТРЕНДИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ВИКЛАДАННІ МИСТЕЦТВА	52
ВІРА ДРАГУНОВА ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КОНСАЛТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	55
ОЛЕКСІЙ ЗДОРОВЕЦЬ КІБЕРБЕЗПЕКА В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ	58
ГАННА КРАВЧЕНКО ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ТА «МОБІЛЬНЕ НАВЧАННЯ» В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	60
АЛІНА КРУЛИКІВСЬКА ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ	64
ТАМАРА СОРОЧАН, ЛЮБОВ КАРТАШОВА УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІВ: АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	68
ЛЮБОВ КАРТАШОВА, ТЕТЯНА ШЕРЕМЕТ РОЛІ ТА ПРАКТИКИ ПЕДАГОГІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ЩО ПІДТРИМУЄТЬСЯ ЦИФРОВИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ	72
ЛЮДМИЛА КОНДРАТОВА ЦИФРОВИЙ КОНТЕНТ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЙОГО СТВОРЕННЯ	75
ЛЕСЯ ТОНКОНОЖЕНКО, ЮЛІЯ СЕМКО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН	78
ANASTASIA KYRYLENKO, OLENA SCHASTLYVA THE EFFECTS OF CLASSROOM LEARNING ENVIRONMENT ON PRIMARY SCHOOL STUDENTS' LEARNING PROGRESS	82

АНАСТАСІЯ КИРИЛЕНКО, ВІРА ВІНОГРАДОВА УЧИТЕЛЬ – ТВОРЕЦЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ З РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ _____	85
СТАНІСЛАВ ЛАРІН ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛКИ ВИКОРИСТАННЯ СКРІНКАСТІВ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ _____	87
СІЛЬВІЯ ЛУКЕЧА ВПЛИВ КРИЗОВИХ УМОВ НА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ _____	89
ВАЛЕНТИНА ЛУК'ЯНЕНКО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВИТИ _____	92
ДМИТРО НОВОСЕЛЬСЬКИЙ ПРАВА ШКОЛЯРІВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ _____	94
ІРИНА МАЗЮТИНЕЦЬ КОМАНДА ПСИХОЛОГО -ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ _____	97
МАРГАРИТА МОЛОКОВА ВИКОРСІАТНЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ РЕСУРСІВ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ _____	100
ОЛЕНА МОРГУН РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ У ФАХІВЦІВ _____	103
НАТАЛЯ МАХРОВСЬКА, ГАННА ПОГРОМСЬКА, ОЛЬГА ЗАХАР ЦИФРОВЕ ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВИТИ: ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОППО) _____	106
ЛІЛІЯ НЕЧИПОРЕНКО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ _____	109
ANNA NIKITENKO, OLENA SCHASTLYVA NEW TRENDS IN EDUCATION TECHNOLOGY FOR TEACHING AND LEARNING _____	111
ЕМІЛІЯ ПАЦКАНЬ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕОДИЧНІ ПІДХОДИ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА _____	114
СЕРГІЙ ПОЙДА GEMINI ВІД GOOGLE: АЛГОРИТМ ВИКОРИСТАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ _____	117
ОКСАНА ПРОЦЕНКО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ _____	118
БОГДАН РИБАЧОК АДАПТАЦІЯ ЕТАПІВ ПРОЄКТНОГО ЦИКЛУ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ _____	122
ОКСАНА РОСОХА ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ СИСТЕМИ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ _____	125
ВАЛЕРІЙ РУЖИЦЬКИЙ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕВИЩОЇ ОСВИТИ _____	128
ЛЮБОВ СЕВЕРИНА, ОЛЕКСІЙ ЗДОРОВЕЦЬ ЦИФРОВЕ ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ _____	130

ОЛЕНА СЧАСТЛИВА ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОЛЕДЖУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ	135
НІНА ТИМЧИНА, ВІТАЛІЯ ТИМЧИНА РЕАЛІЗАЦІЯ STEM-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ	138
МАРИНА ТОМЧЕНКО ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ	142
ОЛЕНА ХАЧАТУРЯН ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ	145
KATHERINE KHOROSHKO, OLENA SCHASTLYVA DIGITAL TOOLS THAT COULD BE USED IN TEACHING PRACTICE IN UKRAINIAN SCHOOL	147
ПЕТРО ХОМА ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	149
АНТОН ЧУЙКІН ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	151
ОЛЕНА ШУЛЬГА ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СЕРВІСУ CANVA НА ЗАНЯТТЯХ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН	154
ВІРА ЩЕПАК ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО/ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ MOODLE	156
СВІТЛАНА КОВАЛЬОВА ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ В РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА	156
РЕЗОЛЮЦІЯ	163

ПЕРЕДМОВА

Сучасний світ динамічно розвивається в умовах глобальної цифровізації, що вимагає від фахівців постійного професійного зростання та адаптації до нових технологічних викликів.

В цих умовах надзвичайно важливу роль відіграє післядипломна освіта, яка повинна не лише надавати нові знання, але й формувати цифрове освітнє середовище, сприятливе для професійного розвитку.

12 -13 червня 2024 року відбулася III Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція *«Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету»*, яка об'єднала науковців, науково -педагогічних та педагогічних працівників закладів освіти, докторантів, аспірантів і широке коло фахівців, зацікавлених у підвищенні рівня професійного розвитку. Конференцію було організовано на базі кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

Метою конференції став обмін досвідом щодо формування цифрового освітнього середовища та професійного розвитку фахівців у відкритому університеті післядипломної освіти, а також пошук шляхів розв'язання актуальних проблем ефективної організації діяльності керівників та педагогів в умовах цифровізації освіти, зокрема:

- зростання швидкості змін технологій та вимог до педагогічних працівників, необхідного постійного професійного розвитку та оновлення компетенцій;
- обговорення основних підходів до створення програм, які застосовуються для професійного розвитку педагогів, аналіз їх переваг та недоліків (в тому числі з використанням штучного інтелекту).

Проведення такої конференції стало необхідністю в умовах стрімкого розвитку інформаційних технологій, що змінюють підходи до навчання та професійної діяльності.

Конференція охопила широке коло питань, серед яких:

1. Організаційно-педагогічні умови формування цифрового освітнього середовища відкритого університету післядипломної освіти. Розглянуто методи та інструменти, які забезпечують ефективне створення та використання цифрових платформ для навчання дорослих.

2. Управління професійним розвитком фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти. Висвітлено стратегії та практики, які допомагають керівникам та педагогам організовувати свою діяльність у цифровому середовищі.

3. Формування цифрового освітнього середовища закладу освіти: практичний досвід, перспективи розвитку. Представлено успішні кейси з впровадження цифрових технологій у закладах освіти різного рівня, а також обговорено можливі напрямки їх подальшого розвитку.

4. Теоретичні засади та практика моделювання курсів підвищення кваліфікації педагогічних і керівних працівників освіти з використанням штучного інтелекту.

5. Психолого-педагогічні аспекти професійного розвитку фахівців в умовах післядипломної освіти. Досліджено вплив цифрових технологій на психологічні та педагогічні аспекти навчання дорослих, зокрема на мотивацію, стресостійкість та адаптацію до нових умов.

Насичена змістовна програма конференції (<https://cutt.ly/MepRMwMT>) передбачала проведення пленарного засідання у перший день, на якому з доповідями виступили 11 спікерів, та низку практичних майстер-класів у другий день. За результатами проведення конференції майже 30 учасників надіслали свої тези до збірника.

Виступи спікерів транслювалися наживо засобами сервісів Zoom (1 день) та Google Meet (2 день), а також транслювалися на YouTube каналі Університету. Відеозапис трансляції пленарного засідання можна переглянути на Youtube: <https://youtube.com/live/zFTg-9CIRiA?feature=share>. Відеозаписи майстер-класів за відповідними покликанням:

1. Цифрові інструменти Google Photo для створення колажів, анімацій, відеофільмів (<https://youtu.be/4TLqnTkJBHY?si=IOnhzkZR7JZPvrps>);

2. Інструменти створення скринкастів (<https://cutt.ly/RepR0VZN>);

3. Нетикет сучасної віртуальної комунікації ([https://youtu.be/YUo8iaP4P - U](https://youtu.be/YUo8iaP4P-U));

4. Нейромережа Gemini від Google: алгоритм використання в педагогічній діяльності. Бот Udrea: алгоритм його використання в освіті (<https://youtu.be/wBak3KIARsc>).

Підсумком роботи Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах університету післядипломної освіти» стало ухвалення резолюції (<https://cutt.ly/HepRNHeN>).

Всі матеріали дводенної конференції оприлюднені в цифровому форматі та розміщені у відкритому доступі на сторінках сайту масових заходів кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» у рубриці «Матеріали конференції» (<https://sites.google.com/uem.edu.ua/vosikt/>). Згодом вони також будуть розміщені в електронній бібліотеці НАПН України. З програмою конференції, матеріалами

доповідей і майстер-класів, резолюцією та сертифікатами учасників можна ознайомитися в інших рубриках.

Збірник матеріалів конференції містить статті та доповіді, що висвітлюють сучасні теоретичні й практичні аспекти формування цифрового освітнього середовища, управління професійним розвитком фахівців та психолого-педагогічні аспекти післядипломної освіти. Кожен розділ збірника пропонує глибокий аналіз проблем та перспектив розвитку у відповідних сферах, а також практичні рекомендації для впровадження інноваційних підходів.

Ми сподіваємося, що цей збірник буде важливим джерелом інформації та натхнення для всіх, хто прагне вдосконалюватися і розвивати свої професійні компетенції в умовах цифрового суспільства. Знання та досвід, представлені у цьому збірнику, сприятимуть ефективному використанню цифрових технологій у професійному розвитку та підвищенні якості освіти в Україні.

Щиро дякуємо всім учасникам та організаторам конференції за плідну роботу та внесок у розвиток цифрової освіти. Сподіваємося, що результати цієї конференції сприятимуть прогресу у сфері післядипломної освіти та професійного розвитку фахівців.

Віктор ОЛІЙНИК
Любов КАРТАШОВА
Світлана АНТОЦУК

**Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Український відкритий університет післядипломної освіти
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Рівненський обласний інститут післядипломної освіти
Центральний інститут післядипломної освіти
кафедра відкритих освітніх систем та інформаційно-
комунікаційних технологій**

ПРОГРАМА

III Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

«ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ»

12 -13 червня 2024 р., Київ, Україна

Київ - 2024

ПОРЯДОК РОБОТИ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 червня 2024 р.	
10.40 - 11.00	<p>Приєднання учасників до кімнати конференції. Лінк для участі: <u>Zoom</u> приєднатись до конференції Zoom https://us02web.zoom.us/j/86970911197?pwd=KMSJFw4TdQh0Cbr938H9khHCkFmeRQ.1 Ідентифікатор конференції: 869 7091 1197 Код доступу: 957138 Трансляція конференції на <u>YouTube</u>: 12.06.2024р. https://youtube.com/live/zFTg_-9CIRiA?feature=share</p>
11.00 - 11.30	<p>Урочисте відкриття конференції. Привітання учасникам конференції</p>
11.30 - 13.30	<p>Пленарне засідання</p>
13.30 - 14.00	<p>Підведення підсумків пленарного засідання</p>
13 червня 2024 р.	
Майстер -класи конференції	
<p>Лінк для участі на сервісі Google Meet: https://meet.google.com/cxt-vjst-gnc</p>	
10.00 - 11.00	<p><i>Цифрові інструменти Google Photo для створення колажів, анімацій, відеофільмів</i> спікер – <i>Кондратова Людмила Григорівна</i> кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій</p>
11.00 - 12.00	<p><i>Інструменти створення скринкасту</i> спікер – <i>Ларін Станіслав Васильович</i> кандидат наук з державного управління, доцент, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій</p>
12.00 - 13.00	<p><i>Нетикет сучасної віртуальної комунікації</i> спікер – <i>Андрос Мирослав Євгенійович</i>, старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій</p>
13.00 - 14.00	<p><i>Нейромережа Gemini від Google: алгоритм використання в педагогічній діяльності</i> спікер – <i>Пойда Сергій Андрійович</i>, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри управління та адміністрування, завідувач лабораторії STEM-освіти КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»</p>
14.00 - 15.00	<p>Підведення підсумків конференції</p>

РЕГЛАМЕНТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Доповідь	-	до 10 хвилин
Інформація	-	до 5 хвилин
Повідомлення	-	до 3 хвилин
Майстер -клас	-	до 50 хвилин

УРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ

12 червня 2024 р.

Лінк для участі: **Zoom** приєднатись до конференції Zoom

<https://us02web.zoom.us/j/86970911197?pwd=KMSJFw4TdQh0Cbr938H9khNCkFmeRQ.1>

Ідентифікатор конференції: 869 7091 1197

Код доступу: 957138

Трансляція конференції на **YouTube**:

<https://youtube.com/live/zFTg-9CIRiA?feature=share>

11.00 - 11.30

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКАМ КОНФЕРЕНЦІЇ

Отамась Інна Григорівна, кандидат історичних наук, доцент, проректор з наукової роботи та цифровізації ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Київ, Україна).

Сорочан Тамара Михайлівна, доктор педагогічних наук, професор, директор ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (м. Київ, Україна).

Овчарук Оксана Василівна, доктор педагогічних наук, професор, начальник відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій Інституту цифровізації освіти НАПН України (м. Київ, Україна).

Василенко Надія Василівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри управління та адміністрування КЗВО Вінницької академії неперервної освіти (м. Вінниця, Україна).

Черній Алла Леонідівна, кандидат політичних наук, доцент, ректор Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат політичних наук, доцент. (м. Рівне, Україна).

Галегова Олена Валеріївна, начальник відділу цифрових освітньо -наукових систем ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»

Супрун В'ячеслав Васильович, кандидат економічних наук, доцент, директор навчально-наукового інституту менеджменту та психології (м. Київ, Україна).

Волотовська Тетяна Павлівна, кандидат педагогічних наук, доцент, заступник директора Центрального інституту післядипломної освіти, (м. Київ, Україна).

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

12 червня 2024 р.

11.30 - 13.30

Модератор пленарного засідання конференції:

Кондратова Людмила Григорівна, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій, Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», кандидат педагогічних наук, доцент.

1. ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНО -МЕТОДИЧНОГО КОМПЛЕКСУ «ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІВ: ЗНАЙОМСТВО ЗІ ШТУЧНИМ ІНТЕЛЕКТОМ»

Сорочан Тамара Михайлівна, директор Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна).

Карташова Любов Андріївна, професор кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», доктор педагогічних наук, професор (м. Київ, Україна).

2. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Антощук Світлана Володимирівна, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій, Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», кандидат педагогічних наук, доцент (м. Київ, Україна).

3. МОДЕЛЬ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ ТА ІНСТРУМЕНТІВ У ЗЗСО

Галегова Олена Валеріївна, начальник відділу цифрових освітньо-наукових систем ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» (м. Київ, Україна).

4. ЕФЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО - ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИХ І ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

Гавлітіна Тетяна Миколаївна, завідувач кафедри педагогіки й освітніх інновацій Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, кандидат політичних наук, доцент (м. Рівне, Україна).

5. ЦИФРОВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД, РЕАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОІППО)

Махровська Наталя Анатоліївна, кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри теорії та методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (м. Миколаїв, Україна).

6. ОСОБЛИВОСТІ ПІДТРИМКИ ПРОФЕСІЙНОГО ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ ОСВІТЯН В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Пінчук Наталія Іванівна, доцент кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», кандидат психологічних наук, доцент (м. Київ, Україна).

7. ЦИФРОВИЙ КОНТЕНТ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЙОГО СТВОРЕННЯ

Кондратова Людмила Григорівна, заступник завідувача кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій з наукової роботи Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти», кандидат педагогічних наук, доцент. (м. Київ, Україна).

8. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ

Счастлива Олена Дмитрівна, завідувач навчально-методичного кабінету КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» (м. Біла Церква, Україна).

9. СИСТЕМА ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ: ДОСВІД, ПЕРСПЕКТИВИ (НА ПРИКЛАДІ ВІННИЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ)

Пойда Сергій Андрійович, доцент кафедри управління та адміністрування, завідувач лабораторії STEM-освіти КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», кандидат педагогічних наук (м. Вінниця, Україна).

10. МЕРЕЖЕВИЙ ЕТИКЕТ. ОСНОВНІ ПРАВИЛА ІНТЕРАКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТЯНИНА

Бойченко Сергій Віталійович, завідувач кафедри автоматизації електротехнічних і мехатронних комплексів навчально-наукового інституту енергозаощадження та енергоменеджменту НТУ України «КПІ імені Ігоря Сікорського», Голова науково-технічної спілки хімотологів, доктор технічних наук, професор (м. Київ, Україна).

11. ЦИФРОВИЙ ДЕТОКС: БАЛАНС МІЖ ЦИФРОВИМ СВІТОМ ТА МЕНТАЛЬНИМ ЗДОРОВ'ЯМ

Басараба Наталія Анатоліївна, методист кабінету ліцензування та навчальної роботи, старший викладач кафедри психології та інклюзивної освіти Рівненського інституту післядипломної освіти. (м. Рівне, Україна).

МАЙСТЕР-КЛАСИ

13 червня 2024 р.

10.00 - 15.00

Майстер-класи конференції

Лінк для участі на сервісі Google Meet:

<https://meet.google.com/qjr-xdkj-zdn>

Модератор:

Андрос Мирослав Євгенович, старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

МАЙСТЕР-КЛАС 1

Цифрові інструменти Google Photo для створення колажів, анімацій, відеофільмів

Спікер майстер-класу: **Кондратова Людмила Григорівна** кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій

Лінк на приєднання: <https://meet.google.com/qjr-xdkj-zdn>

МАЙСТЕР-КЛАС 2

Інструменти створення скринкастів

Спікер майстер-класу: **Ларін Станіслав Васильович** доцент кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій

Лінк на приєднання: <https://meet.google.com/qjr-xdkj-zdn>

МАЙСТЕР-КЛАС 3

Нетикет сучасної віртуальної комунікації

Спікер майстер-класу: **Андрос Мирослав Євгенійович**, старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій

Лінк на приєднання: <https://meet.google.com/qjr-xdkj-zdn>

МАЙСТЕР-КЛАС 4

Нейромережа Gemini від Google: алгоритм використання в педагогічній діяльності.

Спікер майстер-класу: **Пойда Сергій Андрійович**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри управління та адміністрування, завідувач лабораторії STEM-освіти КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти» (м.Вінниця, Україна).

Лінк на приєднання: <https://meet.google.com/qjr-xdkj-zdn>

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ

13 червня 2024 р.

Лінк на приєднання: <https://meet.google.com/qjr-xdkj-zdn>

зал засідань Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»,
вул. Січових Стрільців, 52 - А, корп. 1

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова оргкомітету:	
Муранова Наталія Петрівна	доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної, освітньої роботи та міжнародних зв'язків ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Заступник голови оргкомітету:	
Сорочан Тамара Михайлівна	доктор педагогічних наук, професор, директор Центрального інституту післядипломної освіти ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Члени оргкомітету:	
Карташова Любов Андріївна	доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Антощук Світлана Володимирівна	кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Кондратова Людмила Григорівна	кандидат педагогічних наук, доцент, заступник завідувача кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Андрос Мирослав Євгенович	старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Шеремет Тетяна Іванівна	завідувач відділу науково -методичного забезпечення відкритої освіти ЦПО, старший викладач кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України
Савченко Вадим Юрійович	директор навчально-методичного центру інформаційно-цифрових систем та технологій ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України

МАТЕРІАЛИ ДОПОВІДЕЙ

Мирослав АНДРОС

<http://orcid.org/0000-0002-6651-1853>

старший викладач,

кафедра відкритих освітніх систем та
інформаційно комунікаційних технологій,

ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,

м. Київ, Україна

НЕТИКЕТ СУЧАСНОЇ ВІРТУАЛЬНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Інтернет, створений як втілення для незалежності, у перші роки свого існування (початок 90 -х років ХХ століття), здавалося б, провістив нову еру свободи. Уряди розвинутих країн лише дещо могли контролювати комунікаційні потоки, здатні подолати географію, а отже і політичні кордони. Вільне слово могло поширюватись по всій планеті, незалежно від ЗМІ, оскільки багато людей могли спілкуватися між собою без будь-яких обмежень. Довелося ділитись інтелектуальною власністю (у музиці, публікаціях, ідеях, технології, програмному забезпеченні), тому що навряд чи можна би було щось приховати, як тільки ці роботи було розміщено в Інтернеті. На захист приватної власності (таємниці) стали анонімність комунікації в Інтернеті та складність з відслідковування джерел та визначенням змісту повідомлень, переданих із використанням Інтернет – протоколів.

Ця парадигма свободи ґрунтувалася й на технологічних, і на організаційних засадах. Технологічно – сама архітектура необмеженої комп'ютерної мережі, що базується на протоколах, що визначають цензуру як технічну помилку й просто обходять її у глобальній мережі, ускладнило – хоча й не повністю унеможливило – контроль за нею. «Інтернет – змінює шлях, яким ми спілкуємось, з іншої сторони, застосовуючи дану технологію, ми змінюємо її. Із цієї взаємодії виникає нова соціо-технічна модель» [1].

Невід'ємною частиною процесів глобалізації є дедалі більша просторова сегрегація, відділення і відчуження. Як не дивно, знаходячись в певному місці, в певний час сьогодні, ми можемо не приймати відповідних самостійних рішень, – за нас це буде робити. Хтось, той хто має певні статки – фінансові та матеріальні, віртуальні та реальні. Це один із проявів Четвертої промислової (технологічної) революції версії 4.0, – характеризується злиттям технологій, що розмиває межі між фізичною, цифровою та біологічною сферами. Є три ознаки, за якими можна стверджувати, що зміни сьогодні не просто продовжують третю революцію, але є провісниками Четвертої: швидкість, масштаб і системні наслідки. Людство ніколи не спостерігало настільки швидкого технічного прогресу. І, нажаль, Людина в даному процесі втрачає свою провідну, чинну роль.

Ключові складові Промисловості 4.0: кіберфізична система, Інтернет речей, Інтернет послуг, «розумна» промисловість. Як бачимо, одне з ключових феноменів в даному ланцюжку – Інтернет. Мережа, що поєднала всі електронні

девайси в єдине ціле. З моменту початку використання мережі (травень 1991 року) пройшло не так і багато часу з точки зору розвитку Людства, але даний феномен поставив, можливо, найголовніше питання перед людиною – що далі, і як з цим жити.

Інтернет за свій короткий час існування глобально структурувався на три частини: *поверхневий (серфінг)* Інтернет, де можна комунікувати та знаходити інформацію без аутентифікації, *глибинний (Deep)* Інтернет – найбільша його частина з необхідністю використання власної ідентифікації (облікового запису), *темний (Dark)* Інтернет – десята його частина, оверлейна мережа, повністю анонімна, нерегульована і нікому не підконтрольна частина інтернету. Він не доступний для звичайних користувачів. Доступ в нього можна отримати тільки за допомогою спеціальних програм, веб-браузерів.

Відповідно, розглядаючи використання мережі Інтернет, технологій дистанційного навчання, цифрових технологій організації освітнього процесу, неможливо обійти стороною питання взаємодії в мережі, оцінки правил та нормування.

Перше, на що потрібно звернути увагу, – що уявляє собою віртуальна взаємодія та місце Людини в цьому процесі. Віртуальне товариство, що це – простий набір, кількість людей (людське товариство), що може слідувати, а може і не слідувати певним нормам мережевого спілкування, чи, все ж таки – це людяне товариство, де чинне місце займає саме етичність спілкування, норми якого формувалися тисячоліттями?

Тобто, мова йде про наступне. На перший погляд, можна взяти загальноприйнятне формулювання поняття Етикету та перенести його у віртуальність, мережеву взаємодію: Етикет – (від флам. *steeken* - встромляти) – система правил поведінки і відповідних ритуалізованих дій, призначення якої – зовнішньо впорядковувати людські взаємини через суворе узгодження форм поведінки з тією чи іншою ситуацією спілкування.

Але, основою людських взаємин та ситуацій спілкування є передача інформації. Існують багато теоретичних і практичних досліджень щодо існування та передачі інформації. Деякі з них твердять, що інформація може існувати самостійно, поза орбітою фізичного та особистісного існування Людини. І лише усвідомлена інформація може стати знанням.

Існує три види передачі інформації: усна, документальна та електронна.

Пророком електронної комунікації вважається канадський професор Маршал Мак-Люен, який присвятив себе філософії соціальних комунікацій: *«Духовний та матеріальний прогрес людства визначають не знаряддя праці чи опанування природи, не економіка, політика чи культура, а технологія соціальної комунікації, тобто ті комунікаційні канали, що ними володіють люди»* [3]. Залежно від домінування засобів масової комунікації, на його думку, історію людства можна поділити на чотири епохи:

1. *Епоха «дописьмового варварства»*: становлення «людини слухаючої».
2. *Епоха «писемної кодифікації»* – в комунікації починає домінувати не слух, а зір, не акустичне повідомлення, а текст, закодований у писемності.

3. *Епоха Гутенберга* – настала «типографська ера». Для неї характерним є те, що людина стає розумнішою не за рахунок спілкування з людьми, а завдяки індивідуальному читанню. На зміну «людині слухаючій» з'являється «людина, яка дивиться», у якої гіпертрофований зір, проте менш розвинені інші сенсорні канали.

4. *Сучасна епоха – епоха синтезу «людини слухаючої» та «людини, яка дивиться»*. Електричні та електронні засоби зв'язку, за словами Мак-Люена, – це «комунікаційна революція» в історії людства. Характерна особливість сучасних комунікаційних засобів полягає в тому, що вони впливають не на окремі органи чуття людини, а на всю нервову систему в цілому. Електронні технології спілкування створюють умови для всебічного повноцінного розвитку особистості. «Електронна галактика» повертає людину до «первісної єдності колективної свідомості», перетворюючи планету на єдине «глобальне село», де немає місця індивідуалізму, націоналізму, відторгненню, агресивності, збройним конфліктам. Мак-Люен пророчив, що майбутня всесвітня цивілізація буде суспільством «гармонічної комунікації» та «образного мислення», що є обов'язковою умовою для формування вищих культур.

Електронна комунікація у наші дні – це електронна пошта, форуми, чати, електронні засоби масової інформації, соціальні мережі он-лайн тощо. Комунікаційними каналами, що забезпечують функціонування перелічених популярних видів електронної комунікації, є телебачення, мобільний (стільниковий) зв'язок, Інтернет.

Як людина спілкується з людиною? Які канали взаємодії при цьому використовує? Можна стверджувати, що Людина створена таким чином, що провідними каналами отримання (сприймання) інформації виступають декілька, що є однаковими для всіх: слух, зір, нюх, смакові рецептори, тактильне сприймання. Володіючи такими однаковими каналами сприймання інформації, людина створює відповідний цілісний предметний (дієвий) образ, налагоджує безпосередню міжлюдську взаємодію, передачу інформації. Тобто, це – безпосередньо когнітивний процес. А вже після цього відбувається, певним чином, опрацювання, усвідомлення переданої інформації конкретним індивідуумом, – настає час для використання даної інформації в різних випадках з різною метою.

«Сприймання – Сприйняття (перцепція, від лат. *perceptio*) – чуттєве осягнення предметів та явищ дійсності в сукупності притаманних їм властивостей та особливостей при безпосередній їх дії на органи чуття» [2]. Як бачимо – латинський корінь один, а значення – дещо різні. Сприймання стосується скоріше когнітивних процесів, сприйняття є їх результатом.

У залежності від провідних аспектів об'єкта, що сприймаються, виділяють такі класи сприймань: *простору, часу, руху об'єктів*. Сприймання характеризується рядом особливостей, найважливішими з яких є: *предметність, цілісність, структурність, константність і осмисленість*.

Коли ми говоримо про цифрове сприймання та сприйняття інформації, то в даному випадку, мова йде про віртуальне спілкування (онлайн, чи оффлайн), з використанням електронних девайсів та мережі Інтернет. До процесу взаємодії в

даному випадку задіяні не всі людські органи сприймання інформації: може виникати ситуація, коли формується не цілісний образ переданої інформації, деякі кластери будуть відсутні (наприклад, тактильне сприймання, смак). Крім цього, виникає можливість створення викривленого емоційного образу співрозмовників, що в подальшому, під час реального спілкування, буде призводити до конфліктів – як зовнішньо – так і внутрішньо особистісних.

Фізіологічні процеси в людському організмі, що виникають під час віртуального спілкування, далеко не ідентичні тим, що з'являються під час спілкування реального. Людині здається, що вона спілкується, а організм поводить так, ніби вона перебуває на самоті. Від такої віртуальної заміни реального спілкування страждає імунна система. Порушується гормональний баланс, погіршуються процеси мислення і, навіть, можуть виникнути онкологічні захворювання.

Під час віртуального спілкування втрачається важливе вміння – помічати і розуміти невербальні сигнали тіла. Тому люди можуть невірно трактувати наміри людей і потрапляти у неприємні життєві ситуації.

Окрім фізіологічних та психологічних проблем, що можуть виникнути, соціальні мережі небезпечні ще й тим, що викладаючи на сторінках цих ресурсів особисту інформацію, користувачі можуть зробити величезний подарунок шахраю чи злодію.

Таким чином, можна припустити, що класичне світосприймання та світосприйняття може докорінним чином відрізнятись від цифрового та впливати на формування вимог та норм нетикету.

Починаючи з 1991 року людство, з моменту поєднання використання персонального комп'ютера та всесвітньої мережі Інтернет, почало створювати новий перелік, пакет норм віртуального спілкування, що може докорінно відрізнятись від класичних унормованостей людського Етикету.

Мережевий етикет або нетикет – («netiquette»; від англ. Network etiquette) – *це правила поведінки, спілкування, традицій у мережі інтернет*. Основні характеристики нетикету наступні:

- Інтернет – не зона без цінностей, мережа «не є дикою», на формування змісту її ресурсів і послуг впливають людські цінності.
- В світі он-лайн слід дотримуватися он-лайнових законів.
- Суттєву роль грає повага до національних і місцевих культур, адже інтернет нині – це глобальне явище.
- Етика в інтернеті – це живий відгук на думку користувача.

Необхідно також враховувати наступний аспект даної проблематики: тридцять років для розвитку Людства – це миттєвість, але навіть за такий короткий історичний період, взаємодія в мережі Інтернет мала різну специфіку, що також значно вплинула та буде в подальшому впливати на розширення переліку норм нетикету.

В першу чергу це стосується технологічної сторони – окрім персонального комп'ютера, з'явилося широка номенклатура інших електронних девайсів, не в останню чергу – через можливість використання мобільної телефонної мережі.

По друге, мережа Інтернет також змінюється, в першу чергу, його інформаційна складова. Якщо перше десятиліття використання Інтернету давало можливість пошуку та використання певної інформації (технологія Web 1.0), то друге десятиліття увійшло з новою технологією – Web 2.0 – інформаційні технології, що дозволяють користувачам створювати та поширювати власний контент у всесвітній павутині.

Ця технологія надала широкі можливості для інтенсифікації та універсалізації освітнього процесу. Насамперед, через створення та використання Систем управління навчанням (LMS), різноманітних освітніх платформ та веб-сервісів для створення освітнього середовища, віртуальних класів, інтерактивних завдань, проєктної діяльності, дистанційного тестування, онлайн та оффлайн спілкування. Додалися нові можливості для використання цифрових підручників (віртуалізація та доповнена реальність). Також, – створення, використання та підтримання в актуальному стані електронних баз даних (електронних бібліотек). Крім цього, безмежне створення та застосування освітнього контенту через різноманітні віртуальні спільноти та соціальні мережі.

Системи управління навчанням використовують вбудовані сервіси онлайн та офлайн спілкування (чати та форуми), що також висуває відповідні вимоги до етичного нормування мережевого спілкування.

Умовно, положення нетикету в частині віртуального спілкування можна розділити на три категорії:

Психологічні, емоційні (звертання: «ти», «ви», використання «смайликів» і їх кількість, підтримка новачків чи їх ігнорування, використання комп'ютерного сленгу, використання Leet Speak (скорочення, заміна букв на символи) тощо).

Технічні (використання рядків певної довжини, обмеження на розмір листів, їх підписи, допустимість написання у верхньому регістрі, допустимість форматування, виділення курсивом, кольором тощо).

Адміністративні (правила назв [заголовків] тем, правила цитування, допустимість реклами, допустимість флейму, необхідність додержуватися тематики співтовариства).

В перше десятиліття використання мережі Інтернет, звичайно, зазначені вимоги нетикету висувалися для спілкування, використовуючи можливості електронної пошти, а вже потім, з початком використання можливостей технології Веб 2.0, для спілкування в чатах, форумах, соціальних мережах.

В умовах воєнного стану освітній процес в Україні не припинився, насамперед, через широке оволодіння та використання як педагогічного персоналу так і здобувачів освіти технологій дистанційного навчання, що в свою чергу було обумовлено практикою дворічних пандемічних обмежень. Власне, ця ситуація значною мірою вплинула на створення вітчизняного віртуального освітнього контенту, веб-сервісів, освітніх платформ та розвиток цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу, широкого використання власного педагогічного контенту, викладацьких веб-ресурсів (технологія Веб 3.0).

З'явилися і специфічні нові норми мережевого етикету, в першу чергу через широке використання вебінарних платформ, мережеских освітніх спільнот, систем управління навчанням та веб-месенджерів.

З'явився перелік Стилів мережевого спілкування (який, звертаємо на це увагу, є величезним викликом для подальшого реального спілкування, тому що за ним можна «сховати» своє реальне особистісне Я): домінантний, суперечливий, вражаючий, драматичний, уважний, дружній, відкритий, натхненний, заспокійливий.

З розвитком мережевих освітніх спільнот (і не тільки освітніх) почали заявлятися різні типи агресивних віртуальних співрозмовників, які отримали визначення: хакери, геймери, тролі, хейтери, чатисти, блогери, Влогери і т.п.

З початку широкого використання вебінарних платформ для забезпечення онлайн освітнього процесу з'явилося нове поняття Zoombombing або Zoom raiding, що стосується небажаного, руйнівного вторгнення, як правило, з боку Інтернет-тролів, у відео конференц -розмову чи онлайн освітнє заняття.

У типовому інциденті Zoombombing сесія телеконференцій викрадається шляхом вставки матеріалів непристойного, нецензурного, расистського, гомофобного або антисемітського характеру, що зазвичай призводить до припинення сеансу. Також можуть виникати випадки (за умови безпаролевого входу в онлайн кімнату викладача), коли в чаті заняття чи з увімкненим мікрофоном з'являється особа, яка не мала права перебувати на даному занятті – це порушує темп проведення заняття, викладач може отримати певний стрес, а також можуть виникати неконтрольовані коментарі в чаті або через голосове повідомлення.

Цей термін асоціюється та походить від назви програмного забезпечення для відеоконференцій ZOOM, але воно також використовувалося для позначення явища на інших платформах для відеоконференцій. Цей термін став популярним у 2020 році, коли штучна пандемія COVID -19 змусила багатьох людей залишатися вдома, а відео -конференції стали широко використовуватися бізнесом, освітніми закладами та соціальними групами.

Виникають відповідно і загрози щодо використання віртуальної взаємодії щодо неможливості значною мірою контролювати Право на участь або скасування сторонньої регламентуючої сторони (модерації).

Питання нетикету та кібербезпеки в освітніх умовах віртуального спілкування також стосується Кібербулінгу (з англ. Cyberbullying, кібер удар) та кібермобінгу (віртуальна групова агресія) – відносно новий вид цькування, що відбувається за допомогою засобів віртуальної комунікації. Появі цього виду насильства сприяли велика кількість соціальних мереж, що дозволяють людям ділитися власним життям онлайн 24/7, а також поширення різноманітних електронних девайсів та гаджетів, особливо серед молоді та підлітків. Найпоширеніші місця, де трапляється кібербулінг: соціальні мережі, SMS та повідомлення через телеграм -канали, електронна пошта, ігрові портали, форуми та чати в системах управління навчанням, онлайн заняття, блоги, відеоблоги.

Якщо говорити в цілому – хто регламентує етичне нормування мережі, – демократичним механізмом для того, щоб приймати рішення щодо того, яка діяльність є недопустимою і тому має бути криміналізованою в певному середовищі, є уряд. *Провайдери ресурсів та послуг мережі* повинні усвідомлювати, що вони відрізняються від телекомунікаційних операторів та

поштових служб, що надають приватні послуги, адже сервіс інтернету використовують одночасно безліч користувачів.

Провайдери ресурсів та послуг мережі повинні усвідомлювати, що вони відрізняються від телекомунікаційних операторів та поштових служб, що надають приватні послуги, адже сервіс інтернету використовують одночасно безліч користувачів.

Звичайно, на глобальному рівні, враховуючи існування Dark-нет (глибинного Інтернету), питання етичного нормування мережі, контролю за контентом, комунікаціями, перебуває під значною загрозою та є викликом на найближчий час з точки зору примусового обмеження феномену Свободи, що первинно закладався в існування мережі Інтернет.

Висновки. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у будь якій діяльності не відмінює етичних норм поведінки, моральності окремої людини чи соціальної групи, що існують в суспільстві.

Основні вимоги до створення та використання норм мережевого етикету, все ж таки, мають дати право відчутти кожному себе Людиною, хоч би які виклики не стояли перед нами в умовах Четвертої технологічної революції: пам'ятаємо, що ми спілкуємось з людиною (навіть у випадках з чат-ботами, адже їх також створюють люди); вчимося пробачати помилки інших; не зловживаємо своїми можливостями; пам'ятаємо про авторське право; поважаємо право на приватне листування, обмін повідомленнями; зберігаємо особистість; допомагаємо іншим там, де ми спроможні це зробити; не втручаємось у віртуальні конфлікти, не допускаємо їх; пам'ятаємо про кібербезпеку та кіберубезпеченість.

Список використаних джерел

1. Мануель Кастельс. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. Київ: видавництво «Веклер», 2007. 304 с.
2. Андрос Є. І. Сприймання. Філософський енциклопедичний словник: енциклопедія / НАН України, Ін -т філософії ім. Г. С. Сковороди; голов. ред. В. І. Шинкарук. Київ: Абрис, 2002. 742 с. ISBN 966 -531 -128 -X. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Shynkaruk_Volodymyr/Filosofskiy_entsyklopedychnyi_sl_ovnyk.pdf
3. Мак-Люен, Маршалл. Галактика Гутенберга: становлення людини друкованої книги / М. Мак -Люен; пер. з англ. А. А. Галушки, В. І. Постнікова. Київ: Ніка-Центр, 2015. - 388 с.

Світлана АНТОЩУК

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,
м. Київ, Україна

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ СТВОРЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ

Ми живемо в епоху стрімкого розвитку інформаційного суспільства, де динамічна цифровізація охоплює всі сфери, й освіта не є винятком. В таких умовах навчання впродовж життя стає не просто можливістю, а й нагальною потребою для науково-педагогічних і педагогічних працівників. Тому використання цифрових технологій для створення сприятливого середовища професійного розвитку стає все більш актуальним в сучасному динамічному світі.

В межах заявленої теми хочу поділитися з вами своїми думками щодо того, як саме цифрові технології можуть допомогти науково-педагогічним працівникам у їхньому професійному розвитку.

У наш час, коли технології розвиваються стрімко, використання цифрових інструментів стає невід'ємною частиною професійного розвитку кожного працівника. Фахівці, які прагнуть досягти успіху у своїй кар'єрі, повинні постійно вчитися та розвивати свої навички. Цифрові технології відкривають перед нами безліч унікальних можливостей для підвищення кваліфікації. Онлайн-платформи та інструменти стають невід'ємною частиною цього процесу, надаючи доступ до знань і ресурсів з усього світу, нових форм навчання та співпраці.

До основних переваг використання цифрових технологій для професійного розвитку фахівців варто віднести:

1. *Доступ до ресурсів.* Інтернет перетворився на невичерпне джерело знань. Широкий спектр інформаційно-освітніх ресурсів, таких як онлайн-курси, вебінари та електронні книги, надає можливість фахівцям та студентам самостійно вивчати різноманітні дисципліни, ознайомитися з актуальними матеріалами, експертними оцінками та результатами наукових досліджень [1; 2]. Цей різноманітний контент дозволяє формувати власну думку, розвивати критичне мислення та бути в курсі інноваційних методичних розробок.

2. *Гнучкість навчання.* Сучасні онлайн-платформи перетворюють навчання на гнучкий та індивідуалізований процес. Здобувачі освіти мають можливість самостійно планувати свій навчальний процес, обираючи час, місце та темп вивчення матеріалу відповідно до власних потреб та можливостей [3]. Така гнучкість особливо актуальна для науково-педагогічних працівників, які поєднують підвищення кваліфікації з роботою або студентів, які проживають у віддалених регіонах.

3. *Персоналізація навчання.* Персоналізація навчання – одна з ключових переваг сучасних онлайн -платформ. Завдяки адаптивним навчальним матеріалам,

фахівці можуть обирати навчальні програми, зміст та курси, які найбільш відповідають їхнім індивідуальним потребам та інтересам [5]. Такий підхід сприяє глибшому засвоєнню матеріалу та підвищенню ефективності навчання.

4. *Інтерактивність, співпраця та розширення мережі контактів.* Інтерактивні елементи онлайн-платформ, такі як форуми та віртуальні лабораторії, створюють сприятливе середовище для обміну ідеями, співпраці та розвитку навичок спілкування [4]. Участь у онлайн-дискусіях дозволяє науковим і педагогічним працівникам не лише оновлювати свої знання, але й розвивати критичне мислення та навички командної роботи. Водночас це гарна можливість налагодити зв'язки з колегами з різних країн та обмінюватися досвідом.

5. *Економія часу та зниження витрат.* Онлайн-курси підвищення кваліфікації пропонують значну економію коштів порівняно з традиційними формами навчання. Відсутність необхідності у витратах на транспорт та проживання дозволяє фахівцям заощадити значні суми на професійному розвитку.

Для успішного впровадження онлайн-навчання необхідно подолати низку перешкод, найвагомішими серед яких, на нашу думку, є такі:

1) *Технічні бар'єри:* обмежений доступ до Інтернету та сучасної комп'ютерної техніки, особливо в сільській місцевості.

2) *Недостатня цифрова компетентність:* відсутність необхідних навичок роботи з комп'ютером та онлайн-платформами серед частини науково-педагогічних працівників.

3) *Вимоги до самоорганізації:* необхідність самостійно планувати навчальний процес та мотивація до постійного самовдосконалення та самонавчання.

4) *Розвиток критичного мислення:* вміння оцінювати вірогідність інформації, аналізувати дані та синтезувати знання.

5) *Постановка чітких навчальних цілей:* визначення конкретних результатів, яких прагне досягти науково-педагогічний працівник в процесі онлайн-навчання.

Сучасний освітній простір характеризується значним розмаїттям онлайн-платформ та інструментів, що дозволяють ефективно організовувати навчальний процес, забезпечувати взаємодію учасників та створювати якісний освітній контент. Хоча кількість доступних інструментів постійно зростає, можна виділити кілька основних категорій:

1. *Системи управління навчанням (LMS).* Це централізовані платформи, які дозволяють керувати всіма аспектами навчального процесу: від створення курсів та завантажень матеріалів до проведення тестування та відстеження прогресу студентів. Серед найпопулярніших LMS можна назвати Moodle, Canvas, Blackboard, Docebo, LMS Office 365, TalentLMS. Детальний огляд таких платформ доступний на ресурсі Elearningindustry [6].

2. *Інструменти для онлайн-співпраці.* Ці інструменти забезпечують ефективну комунікацію та співпрацю між учасниками навчального процесу. До них належать платформи для відеоконференцій (Zoom, Google Meet, BigBlueButton), корпоративні месенджери (Slack), інструменти для спільної

роботи над документами (Google Docs, Microsoft Teams) та візуальної колаборації (Miro, Trello).

3. *Інструменти для створення контенту.* Ця категорія включає в себе широкий спектр інструментів для створення презентацій (Prezi, Powtoon, Canva), відеоуроків (Camtasia, OBS Studio), інфографіки (Piktochart), графічних схем (MindMeister, Coggle) та інтерактивних матеріалів (Padlet, Quizlet). Для зберігання створеного контенту часто використовують хмарні сховища (Google Drive, Dropbox).

4. *Інструменти для оцінювання.* Ці інструменти дозволяють проводити різноманітні форми оцінювання знань аспірантів, студентів, учнів та слухачів, такі як тести, опитування, анкети. Серед популярних інструментів можна назвати Google Forms, Kahoot, Quizizz, Socrative.

5. *Інструменти для онлайн-бібліотек та електронних книг.* Ці інструменти надають доступ до великих бібліотек наукових статей, книг та інших навчальних матеріалів. Прикладами таких інструментів є Google Scholar, JSTOR, Project Gutenberg.

6. *Інструменти для соціального навчання.* Ці інструменти сприяють активній участі здобувачів освіти в освітньому процесі та обміну досвідом. До них належать платформи для створення форумів (наприклад, Edmodo), віртуальних дошок (таких як: Padlet, Miro, IDroo, Twiddla та інші) та відеоповідомлень (наприклад, Flipgrid).

Різноманіття онлайн-платформ та інструментів відкриває широкі можливості для створення ефективних та інтерактивних навчальних курсів. Однак, для успішного використання цих інструментів необхідно ретельно продумувати їхню інтеграцію в освітній процес та забезпечувати відповідну підготовку науково-педагогічних і педагогічних працівників та здобувачів освіти.

Вибір конкретного інструменту залежить від: цілей навчання (різні інструменти мають різні функціональні можливості, тому важливо обирати ті, які найкраще відповідають поставленим завданням); вікових особливостей здобувачів освіти (для різних вікових груп можуть бути доцільними різні інструменти); технічних можливостей (доступність обладнання та наявна швидкість інтернет-з'єднання також впливає на вибір інструментів); бюджету (деякі інструменти є платними, тому важливо враховувати фінансові можливості учасників освітнього процесу).

Для максимального використання потенціалу онлайн-платформ та інструментів у навчанні насамперед рекомендується:

1. *Вибрати правильні інструменти для ваших потреб.* Ретельно оцініть свої потреби та цілі навчання, перш ніж обирати онлайн-платформи та інструменти. Варто обирати інструменти, які відповідають конкретним навчальним цілям, віковим особливостям учнів та їхнім індивідуальним потребам.

2. *Інтегруйте онлайн-інструменти з вашими очними заняттями.* Необхідно органічно вплітати онлайн-інструменти в традиційні методи навчання, створюючи цілісне та ефективне навчальне середовище. Збалансуйте використання онлайн-платформ з традиційними методами навчання, щоб створити динамічне та різноманітне навчальне середовище.

3. *Навчіть учнів користуватися онлайн-платформами та інструментами.* Варто забезпечувати постійну підтримку учнів протягом усього навчального процесу, допомагаючи їм освоїти нові інструменти та ефективно їх використовувати. Це може включати створення посібників, проведення навчальних занять або надання індивідуальної допомоги.

4. *Заохочуйте відповідальне та етичне використання технологій.* Наголошуйте на важливості цифрової грамотності, онлайн-етикету та безпеки в Інтернеті. Це допоможе сформувати у здобувачів освіти навички безпечного, відповідального та етичного використання цифрових технологій.

5. *Використовуйте дані для оцінки ефективності.* Відстежуйте використання онлайн-платформ та інструментів, щоб оцінювати їх вплив на навчання та співпрацю учнів. Це може допомогти вам визначити, які інструменти працюють найкраще, а які потребують покращення.

6. *Будьте гнучкими та готові до адаптації.* Будьте готові до того, що вам може знадобитися адаптувати свій підхід до використання онлайн-платформ та інструментів, ґрунтуючись на відгуках учнів та змінах у технологіях. Варто постійно обмінюватися досвідом з іншими педагогами та спільно шукати оптимальні рішення для використання онлайн-платформ. Це допоможе вам залишатися в курсі останніх тенденцій та використовувати онлайн-платформи та інструменти максимально ефективно.

На завершення, хочу підкреслити, що цифрові технології є потужним інструментом, який може допомогти фахівцям у їхньому професійному розвитку. Використання онлайн-платформ та інструментів може відкрити перед науково-педагогічними працівниками нові можливості для:

- поглиблення знань та навичок у своїй галузі;
- ознайомлення з останніми досягненнями та інноваціями;
- розширення мережі контактів та співпраці з колегами з усього світу;
- розвитку навичок критичного мислення, спілкування та командної роботи;
- економії часу та коштів на підвищення кваліфікації.

Інвестування в професійний розвиток співробітників з використанням цифрових технологій несе вигоду як для самих фахівців, так і для організацій загалом. Завдяки цьому: підвищується продуктивність та ефективність роботи, знижується плинність кадрів та ризики втрати цінних спеціалістів, збільшується конкурентна перевага на ринку.

Звичайно, для ефективного використання цифрових технологій важливо усвідомлювати й долати певні виклики. Однак, я впевнена, що завдяки спільним зусиллям, застосуванню кращих практик та інноваційному підходу, ми можемо створити сприятливе середовище для професійного розвитку НПП, яке буде сприяти їхньому постійному зростанню та розвитку.

Список використаних джерел

1. Анісімова І. М. Інформаційно-комунікаційні технології в освіті: теорія та практика: Навчальний посібник.: Центр навчальної літератури. К. 2018. 224 с.
2. Білоус Г. В., Шульженко О. В. Онлайн-навчання як інноваційний метод підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Наукові вісті Національного педагогічного університету імені М. Драгоманова*. № 26, 2020. С. 123 -129.
3. Ващенко О. М. Використання онлайн-платформ для підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Інформаційні технології та засоби навчання*. № 4, 2021. С. 10 -15.
4. Жалдак О. В. Особливості використання онлайн-інструментів для підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Сучасні інформаційні технології в освіті*. № 1. 2019. С. 56 -61.
5. Іванова О. О. Інноваційні методи підвищення кваліфікації педагогічних працівників. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. № 2, 2022. С. 142 -147.
6. Elearning Industry. [online]. URL: <https://elearningindustry.com/directory/software-categories/learning-management-systems>

Світлана АНТОЩУК

кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,
м. Київ, Україна

Віталій АНУФРІЄВ

аспірант кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,
м. Київ, Україна

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВО- ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Швидкий розвиток технологій, зокрема штучного інтелекту (ШІ), суттєво змінює ландшафт освіти. Науково-педагогічні працівники (НПП), як ключові фігури в цьому процесі, повинні постійно оновлювати свої знання та навички, щоб ефективно використовувати нові можливості. Одним з найважливіших

аспектів професійного розвитку педагогів є підвищення їхньої цифрової компетентності.

Метою нашого дослідження є проаналізувати потенціал штучного інтелекту як інструменту для розвитку цифрової компетентності науково-педагогічних працівників та розробити рекомендації щодо його ефективного впровадження в освітній процес.

Питання цифрової компетентності є предметом активних досліджень як закордонних науковців, таких як: Mark Prensky, Georg Siemens, Donald Clark, Steven W. Anderson та інші, які зробили значний внесок у розуміння цифрової компетентності та її впливу на освіту; так і вітчизняних, серед яких: В.Ю. Биков, Л.А. Карташова, Н.В. Морзе, В.В. Олійник, С.О. Семеріков, О.М. Спірін, Ю.В. Триус, А.В. Яцишин та інші. Їх дослідження відіграють ключову роль у формуванні державної політики в галузі цифрової освіти, а їхні висновки знаходять своє відображення у законодавчих актах, що спрямовані на розвиток цифрової грамотності в Україні.

Так, у Концепції розвитку цифрових компетентностей та автори концептуально-референтної Рамки цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників, визначають поняття “цифрова компетентність” як “динамічну комбінацію знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, інших особистих якостей у сфері інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність із використанням таких технологій” [1, 2].

А розробники опису цифрової компетентності педагогічного й науково-педагогічного працівника розглядають її як “складне динамічне цілісне інтегративне утворення особистості, яке є його багаторівневою професійно-особистісною характеристикою в сфері цифрових технологій і досвіду їхнього використання, що обумовлене з одного боку потребами та вимогами цифрового суспільства, а з іншого появою цифрового освітнього простору, який змінює освітню (навчально-виховну) взаємодію всіх її учасників, характеризується широким залученням мережі Інтернет, цифрових систем зберігання та первинної систематизації даних, а також автоматизованих цифрових аналітичних систем (на основі нейромереж та штучного інтелекту), що дозволяє ефективніше здійснювати професійну діяльність та водночас вимагає (можливо - стимулює або потребує) постійного професійного саморозвитку” [3].

Багато українських дослідників, зокрема, з Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, дають подібні визначення, наголошуючи на важливості розвитку інформаційно-цифрової компетентності педагогів для забезпечення якісної освіти в умовах цифрової трансформації.

Отже, під цифровою компетентністю науково-педагогічних працівників ми розумітимемо комплексний набір знань, умінь, навичок та особистих якостей, необхідних для ефективного використання цифрових технологій в освітньому процесі. Вона охоплює такі аспекти як:

- *інформаційна грамотність*: вміння шукати, оцінювати, аналізувати та використовувати інформацію з різних джерел;

- *комунікаційна грамотність*: здатність ефективно спілкуватися за допомогою цифрових засобів;
- *технологічна грамотність*: вміння використовувати різноманітні програмні продукти та обладнання;
- *креативність*: здатність генерувати нові ідеї та розв'язувати проблеми за допомогою цифрових інструментів;
- *критичне мислення*: здатність аналізувати інформацію та приймати обґрунтовані рішення.

Ця компетентність передбачає постійний розвиток особистості, який проявляється у прагненні освоювати нові цифрові інструменти та методики, розширювати свої професійні горизонти та підвищувати ефективність педагогічної діяльності.

Роль штучного інтелекту в розвитку цифрової компетентності НПП важко переоцінити. ШІ відкриває нові можливості для індивідуалізації навчання, автоматизації рутинних завдань та створення персоналізованих навчальних траєкторій для кожного здобувача освіти. Інструменти штучного інтелекту можуть бути використані для аналізу великих обсягів даних про навчальну діяльність здобувачів, що дозволяє педагогам отримувати цінну інформацію для прийняття обґрунтованих рішень. [4] Водночас ШІ може значно полегшити розвиток цифрової компетентності педагогів. Наведемо деякі приклади використання ШІ в освіті:

1. *Персоналізоване навчання*: ШІ-системи можуть аналізувати дані про успішність студентів і адаптувати навчальний матеріал до їхніх індивідуальних потреб.

2. *Автоматизація рутинних завдань*: ШІ може автоматизувати такі завдання, як перевірка домашніх завдань, оцінювання тестів, що дозволить педагогам зосередитися на більш творчих аспектах своєї роботи.

3. *Створення інтерактивного контенту*: ШІ може генерувати інтерактивні вправи, ігри та симуляції, які роблять навчання цікавішим й ефективним.

4. *Розвиток навичок критичного мислення*: ШІ-чати, такі як ChatGPT, можуть бути використані для проведення дискусій та дебатів, що стимулює розвиток критичного мислення у студентів.

Використання штучного інтелекту в освітньому процесі в Україні поступово набирає обертів. [5] Хоча масштабне впровадження ще попереду, деякі науково-педагогічні працівники вже активно експериментують із різними ШІ-інструментами. Найпопулярнішими напрямками застосування ШІ серед українських освітян є:

1. *Створення навчальних матеріалів*:

а. *Генератори тексту*: ШІ-моделі можуть створювати різноманітні тексти, від коротких пояснень до повних лекцій.

б. *Генератори зображень*: Створюють ілюстрації, діаграми та презентації для візуалізації навчального матеріалу.

с. *Генератори відео*: Допомагають створювати короткі навчальні відеоролики.

2. *Персоналізація навчання*:

- a. *Адаптивні платформи*: Аналізують дані про успішність студентів та підбирають індивідуальні навчальні траєкторії.
- b. *Інтерактивні навчальні матеріали*: Завдяки ШІ, навчальні матеріали стають більш інтерактивними та цікавими.

3. **Оцінювання знань:**

- a. *Автоматичне оцінювання*: ШІ-системи можуть автоматично перевіряти тестові завдання, есе та інші типи робіт.
- b. *Адаптивні тести*: Завдання в тестах підбираються індивідуально для кожного студента.

4. **Підтримка студентів:**

- a. *Чат-боти*: Відповідають на часто задавані питання студентів, надають консультації та підтримку.
- b. *Системи моніторингу*: Допомагають виявляти студентів, які потребують додаткової допомоги.

Попри значний потенціал, використання ШІ в освіті в Україні стикається з низкою перешкод та викликів. Найістотніші з них це: технічні перешкоди; організаційні, соціальні, етичні виклики та інші. Сьогоднішня відсутність достатнього фінансування на закупівлю необхідного обладнання, програмного забезпечення та розробку власних ШІ-рішень; застаріла ІТ-інфраструктура багатьох закладів вищої освіти, яка не дозволяє ефективно використовувати можливості ШІ; відсутність структурованих та якісних даних, необхідних для навчання ШІ-моделей складають основу технічних перешкод. Організаційні виклики полягають у: відсутності чіткої стратегії впровадження ШІ, що ускладнює координацію зусиль; можливому опорі змінам викладачів та адміністративного персоналу, пов'язаним з впровадженням нових технологій; браку кваліфікованих фахівців, здатних розробляти та використовувати ШІ-рішення. Водночас існують й інші виклики, а саме: можливе поглиблення соціальних нерівностей серед здобувачів освіти з різним доступом до цифрових технологій (цифровий розвив); відсутність чіткого правового регулювання використання ШІ в освіті; ризики кібератак та витоку даних при використанні ШІ; а також, використання ШІ в освіті піднімає ряд етичних питань, таких як автоматизація оцінювання, можливість упередженості алгоритмів та вплив на творчість здобувачів.

Для розв'язання окреслених проблем потрібна насамперед розробка чіткої стратегії впровадження ШІ в освіту на державному рівні, модернізація ІТ-інфраструктури закладів вищої освіти. Водночас для ефективного розвитку цифрової компетентності педагогів необхідно займатися підготовкою кадрів на різних рівнях: проводити тренінги та курси підвищення кваліфікації для науково-педагогічних та педагогічних працівників; створювати спільноти практиків, які дозволять педагогам обмінюватися досвідом та знаннями; надавати педагогам можливість експериментувати з новими технологіями та інструментами; співпрацювати з експертами в галузі ШІ, що допоможе педагогам краще зрозуміти можливості та обмеження цих технологій. Додатково необхідно співпрацювати з ІТ-компаніями для розробки та впровадження ШІ-рішень, а також розробляти етичні норми використання ШІ в освіті.

Впровадження штучного інтелекту в освітній процес закладів вищої освіти в Україні є складним і багатограним завданням, яке вимагає комплексного підходу та вирішення низки проблем. Однак, перспективи розвитку ШІ в освіті є дуже позитивними. З розвитком технологій та збільшенням інвестицій в цю сферу, ШІ зможе радикально змінити процес навчання, зробивши його більш ефективним, персоналізованим та цікавим.

Використання ШІ в освіті є перспективним напрямком розвитку, який дозволяє підвищити якість освітнього процесу та підготувати здобувачів освіти до життя в цифровому суспільстві. Для ефективного впровадження ШІ в освітній процес необхідно забезпечити відповідну підготовку педагогічних кадрів, розробити чіткі стратегії та створити сприятливе освітнє середовище.

Список використаних джерел

1. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 р. № 167-р “Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації”. [online]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>

2. Концептуально-референтна Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників (проект). [online]. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf

3. Опис цифрової компетентності педагогічного працівника Проект Розроблено на виконання Наказу МОН України № 38 від 15 січня 2019 року. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/27905/1/digital%20comp%20teacher%20Morze.pdf>

4. Карташова Л., Сорочан Т, Шеремет Т. Штучний інтелект як засіб формування освітнього досвіду майбутнього / Наука та освіта : зб. пр. XVI Міжнар. наук. конф., 4–11 січня 2022 р., м. Хайдусобосло, Угорщина / за ред. д.т.н. проф. А. В. Горошка. – Хмельницький : ХНУ, 2021. – с. 97-102. [online]. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4110002a-59e5-4915-ae87-663c6bbca703/content>

5. Карташова Л.А. Розділ 12. Штучний інтелект у навчанні та викладанні: інноваційні цифрові компетентності. / Modern educational strategies under the influence of the development of the information society and European integration: Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 2024. 648 p. – с. 196-222. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/435/11661/24400-1>

Наталія БАСАРАБА
методист кабінету ліцензування
та навчальної роботи, старший викладач
кафедри психології та інклюзивної роботи
Рівненського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА МЕНТАЛЬНЕ ЗДОРОВ'Я. ЦИФРОВИЙ ДЕТОКС: ЩО ЦЕ І ЯК ЙОГО ОРГАНІЗУВАТИ

У сучасному світі бути активним користувачем цифрового світу це значна частина життя. По різних оцінках фахівців середньостатистичний дорослий близько 11-13 годин в день взаємодіє з різними формами медіа. Цифрові технології стали невід'ємною частиною сучасного життя, впливаючи на різні аспекти професійного та особистого життя людини. Ці технології стали не просто інструментами, а основою сучасного прогресу та інновацій [1].

У цьому контексті особливо важливою стає роль ментального здоров'я, яке в умовах цифрової ери вимагає уваги та підтримки, особливо враховуючи швидкі зміни та потенційні стресові фактори, що супроводжують цифровізацію. Згідно з визначенням О. Б. Столяренка [2], ментальне здоров'я розглядається як стан психологічного благополуччя, де особа може використовувати свої когнітивні та емоційні здібності, справлятися з нормальними життєвими стресами, працювати продуктивно та плідно і здатна робити внесок у свою спільноту. Це не лише відсутність психічних розладів або недуг, але і наявність позитивних характеристик, таких як здатність управляти своїми емоціями, відчувати співпереживання, підтримувати міцні міжособистісні зв'язки та ефективно адаптуватися до змін та стресів [2]. За словами В. Осадчого та О. Василюка [3], ментальне здоров'я містить емоційне, психологічне та соціальне благополуччя, впливаючи на спосіб мислення, відчуття та поведінку людей. Воно відіграє важливу роль у тому, як ми адаптуємося до стресу, взаємодіємо з оточуючими та приймаємо рішення у різних життєвих ситуаціях.

Існує кілька причин, чому людина може захотіти відпочити від своїх пристроїв:

- відчуття перевантаження від інформації, яку отримує зі своїх гаджетів, і від стресу, який це додає до життя;
- пошук спокійного часу для себе, щоб відпочити без постійних відволікань на телефон та інші дивайси;
- відчуття залежності від гаджетів.

Не зважаючи, що нині технологічна залежність офіційно не визнана розладом, низка експертів погоджуються, що надмірне використання технологій і пристроїв може призвести до фізичних, психологічних і соціальних проблем.

Цифровий детокс – це перерва у використанні електронних гаджетів, таких як смартфони, телевізори, комп’ютери, планшети та соціальні мережі. Ця перерва часто розглядається як можливість налагодження живого спілкування з оточуючими і зменшити стрес, що виникає через постійне перебування в мережі. Перш ніж вирішити, чи підходить особі цифровий детокс, варто вивчити його потенційні переваги й те, як його проводити.

Вплив технологій на стрес

Електронні пристрої сьогодні вважаються зручними і незамінними, але дослідження показують, що вони також можуть бути джерелом стресу. Опитування Американської психологічної асоціації «Стрес в Америці» доводить, що 18% дорослих людей вважають використання технологій значним фактором стресу. Постійна потреба перевіряти електронну пошту, месенджери та соціальні мережі сприяє цьому технологічно спровокованому стресу [5]. Дослідження, проведене у Швеції, пов’язало інтенсивне використання технологій серед молодих людей з проблемами зі сном, депресивними симптомами та підвищеним рівнем стресу.

Цифрові пристрої та порушення сну

Активне використання цифрових пристроїв, особливо перед сном, може негативно вплинути на якість і тривалість сну. Дослідження показали, що діти, які використовують цифрові пристрої перед сном, гірше сплять і мають вищий індекс маси тіла. Крім того, використання соціальних мереж перед сном пов’язане з тривожністю, безсонням і скороченням тривалості сну [6].

Використання пристроїв і психічне здоров’я

Інше дослідження, опубліковане в журналі Child Development, показало зв’язок між інтенсивним щоденним використанням технологій і проблемами психічного здоров’я у підлітків. Збільшення використання цифрових технологій пов’язане з симптомами СДУГ, розладом поведінки та поганою саморегуляцією.

Проблема балансу між роботою та особистим життям

Постійний зв’язок, який пропонують цифрові пристрої, може розмити межі між роботою та особистим життям. Вдома буває важко втриматися від перевірки робочої електронної пошти, а на робочому місці особистих соціальних мереж. Дослідження, опубліковане в журналі Applied Research in Quality of Life, показало, що використання Інтернету та мобільних технологій впливає на задоволеність роботою, стрес на роботі та відчуття перевтоми [7].

Соціальне порівняння та задоволеність

Під час активного користування соціальними мережами людина, швидше за все, ловить себе на тому, що порівнює своє життя з життям своїх друзів, сім’ї, незнайомих людей і, навіть, знаменитостей. Може здаватися, що інші люди живуть більш насиченим та цікавим життям, особливо коли спостерігаєш в мережі лише відшліфовані, ретельно відібрані та відфільтровані знімки, якими вони діляться на таких платформах, як Instagram або Facebook.

Соціальні мережі часто спонукають порівнювати своє життя з іншими, що може зменшити відчуття особистого щастя. Відмова від цифрових зв’язків може допомогти зосередитися на власному житті без порівнянь з іншими.

Проведення цифрової детоксикації – це ефективна стратегія для встановлення меж і зменшення тривоги, що людина може щось пропустити. Важливо підходити до детоксу таким чином, щоб збалансувати своє цифрове життя, не відчуваючи себе повністю ізольованим від онлайн-світу.

Ознаками того, що людині може знадобитися цифровий детокс є:

- відчуває тривогу або стрес, якщо не можете знайти свій телефон;
- нав'язливо перевіряє телефон;
- відчуває депресію, тривогу або гнів після використання соціальних мереж;
- зациклена на вподобайках, коментарях чи поширенні власних постів;
- хвилюється, що пропустить щось важливе, якщо не перевірити свій пристрій;
- лягає спати й прокидається з телефоном;
- має проблеми з концентрацією уваги, якщо не перевіряє телефон.

Цифровий детокс не завжди означає повну відмову від усіх цифрових пристроїв і соціальних мереж. Йдеться радше про встановлення меж і використання пристроїв на користь особистому психічному та фізичному здоров'ю.

Варто спробувати, якщо є можливість повністю відійти від цифрових пристроїв на певний період. Для деякого досвід повного відключення від мережі може бути неймовірно звільняючим. Однак для переважної більшості людей неможливо повністю відмовитися від цифрової комунікації, особливо якщо вони залежать від неї в роботі, навчанні чи інших важливих справах.

Але це не означає, що не можна отримати користь від цифрової детоксикації. Завдання полягає в тому, щоб пристосувати детокс до особистого графіку та способу життя.

Наприклад, якщо робота вимагає постійної взаємодії із пристроями протягом дня, варто подумати про міні-детокс після завершення робочого часу. Обрати певний період для вимкнення гаджетів, а вечір присвятити заняттям, які не передбачають користування соціальними мережами, написання текстів, перегляду онлайн-відео чи інших цифрових чинників, які відволікають. Таким чином, можна відпочити від цифрового світу у спосіб, який не зашкодить повсякденному життю.

Хоча повне відключення від цифрових пристроїв не завжди можливе або бажане, встановлення меж для того, коли і як людина взаємодіє з ними, може значно покращити ментальне здоров'я.

Наприклад, можна насолоджуватися прослуховуванням улюбленої музики під час тренувань. Перевівши телефон у режим «в літаку», можна уникнути відволікання від дзвінків, текстів і сповіщень у додатках, що дозволить зосередитися на тренуванні.

Доцільним буде обмеження використання цифрових пристроїв у таких ситуаціях:

- під час їжі, особливо якщо ви їсте разом з родиною, друзями, колегами;

- під час ранкової рутини або підготовки до сну;
- коли працюєте над проектом або займаєтеся улюбленою справою;
- під час проведення часу з друзями або родиною;
- перед сном.

Дослідження показують, що скорочення використання соціальних мереж до 30 хвилин на день може помітно покращити самопочуття людини, зменшити відчуття самотності та депресії.

Особливо корисно обмежити використання мобільних пристроїв перед сном. Дослідження доводять, що використання цифрових медіа перед сном пов'язане з поганою якістю сну, недостатньою кількістю сну і денною втомою. Замість того, щоб користуватися телефоном у ліжку, варто спробувати спробуйте кілька хвилин почитати книгу або журнал, щоб розслабитися перед сном.

Замість того, щоб за звичкою перевіряти додатки або вебсайти при кожному новому сповіщенні, варто спробувати встановити певний час щодня, можливо, 20 -30 хвилин, для перегляду згадок, повідомлень та написання відповідей на них.

Також може бути корисно провести деякий час далеко від телефону. Дослідження показують, що просто наявність гаджета поруч, навіть якщо він не використовується, може зменшити емпатію і знизити якість взаємодії з іншими людьми. Цей ефект відомий як «ефект iPhone».

Цифровий детокс може набирати різних форм. Можна спробувати:

- повну відмову від усіх цифрових пристроїв на день або тиждень;
- щотижневий день без пристроїв. В цьому випадку варто заздалегідь придумати собі цікаве заняття на цей день;
- обмеження використання певного додатка або пристрою;
- певний період детоксикації соціальних мереж.

Доцільним буде поінформувати друзів і родину про свій детокс, знайти способи відволіктися, можливо, видалити спокусливі додатки й вести щоденник, щоб відстежувати особистий прогрес.

Пам'ятайте, що відмова від пристроїв може бути складною, але в кінцевому підсумку корисною. Таким чином можна відпочити від цифрового навантаження і зробити крок до ментального здоров'я.

Список використаних джерел

1. Осадча Л. А. Психологічні особливості впровадження та використання цифрових технологій в освітніх процесах у вузі. *Інтернаука*. № 8, 2018. С. 50 -56.
2. Столяренко О. Б. Психологія особистості: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 280с.
3. Осадчий В., Василюк О. Здоров'язбережувальна компетентність сучасного викладача іноземної мови як важлива складова професійної компетентності. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 63, 2022. С. 106-115.

4. Використання мобільного телефону та стрес, розлади сну та симптоми депресії серед молодих дорослих – перспективне когортне дослідження. URL: <https://doi.org/10.1186/1471-2458-11-66> (дата звернення: 20.02.2024).
5. Stress in Amerika/ Coping with change. URL: <https://www.apa.org/news/press/releases/stress/2017/technology-social-media.pdf> (дата звернення: 15.02.2024).
6. «Спати, можливо, твітнути»: використання електронних соціальних мереж у ліжку та його зв'язок із безсонням, денною сонливістю, настроєм і тривалістю сну у дорослих. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.sleh.2017.12.004> (дата звернення: 24.02.2024).
7. Використання технологій і баланс особоти та особистого життя. URL: <https://doi.org/10.1007/s11482-013-9283-1> (дата звернення: 16.02.2024).
8. Зінукова Н., Коробейнікова Т. Роль цифрових технологій у збереженні ментального здоров'я викладачів іноземної мови. Освітологічний дискурс. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/1107> (дата звернення: 18.06.2024).

Валерій БОВСУНІВСЬКИЙ
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри методики
викладання навчальних предметів,
методист лабораторії методичного
забезпечення
КЗ «Житомирський ОІППО» ЖОР,
м. Житомир, Україна

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ

В період освітніх викликів все більше уваги приділяється дистанційному навчанні. Під дистанційними технологіями розуміють технології, які реалізуються із застосуванням сучасних інформаційних та телекомунікаційних мереж, що дозволяють здійснювати процес навчання на відстані, без особистого контакту між викладачем і студентом [1]. Відомо, що основними принципами системи дистанційної освіти є: гнучкість, модульність, динамічність, адаптивність, неперервність, креативність і відкритість.

Метою статті є розгляд особливостей організації уроків мистецтва в дистанційному навчанні. Проблеми дистанційного навчання розглядало багато науковців. Так, особливості дистанційного навчання подано в роботах В. Кухаренка, О. Спіріна, Л. Карташової. Питання організації дистанційного навчання в сфері післядипломної освіти були описані в роботах О. Спіріна, Л. Карташової, В. Олійника. До питань організації дистанційного навчання мистецтву неодноразово зверталась в своїх публікаціях Л. Кондратова [3].

На сучасному етапі визріла потреба в освоєнні нових способів реалізації освітньо-виховної функції мистецтва, інноваційних методик її використання в умовах педагогічного процесу, що поставила низку першочергових завдань перед сучасним педагогом. Одним із завдань вчителів мистецтва стало опанування дистанційного навчання. Дистанційне навчання базується переважно на самостійному отриманні необхідного обсягу і якості знань та передбачає поєднання широкого спектра традиційних і новітніх інформаційних технологій.

До переваг дистанційного навчання мистецтву відносимо: вміння самостійно планувати свою діяльність; вміння приймати рішення, робити вибір і нести за нього відповідальність; вміння працювати в інформаційному просторі (відбирати необхідну інформацію, структурувати і використовувати для прийняття рішення по певній задачі); вміння подавати результати діяльності з використанням інформаційних технологій; навички самоосвіти.

Для здійснення дистанційного навчання вчителю мистецтва необхідно подбати про мультимедійний супровід до проведення своїх уроків мистецтва. Успішність дистанційного навчання залежить від ефективної його організації, від керівництва самим процесом і майстерності викладачів, що приймають в ньому участь. Вивчення мистецтва в дистанційному форматі має свою специфіку і

особливості, які дозволяють значно розширити види освітньої діяльності в порівнянні з традиційним очним навчанням. Звичайні уроки в дистанційному навчанні можуть доповнюватись відеолекціями, слайд-лекціями. Особливу увагу слід звернути на практичні роботи на уроках мистецтва. Так, місце практичних занять займають індивідуальні комп'ютерні тренінги та перегляд майстер-класів при виконанні практичних завдань [2]. При здійсненні мистецької комунікації вчитель в дистанційному навчанні використовує різні форми оцінювання робіт та отримання відгуків про виконання роботи або допомагає обговорити свої враження від перегляду або прослуховування творів мистецтва.

Необхідно відзначити, що при дистанційному навчанні значно збільшується частка самостійної творчої роботи школярів. Завданнями вчителя є не тільки координувати цю роботу, а й по можливості планувати і розробляти спеціальні завдання і рекомендації для учнів з різним рівнем мистецьких здібностей, допоміжним засобом для здійснення мистецької діяльності є використання робочих зошитів та альбомів для виконання практичних творчих завдань з образотворчого мистецтва.

Слід звернути увагу на той факт, що крім основної освітньої мети навчання мистецтву є потреба у підборі технології дистанційної освіти. Саме на основі різних форм спілкування в чаті, форумі, на основі месенджерів учні можуть спілкуватись та віддалено обмінюватись результатами своєї творчої мистецької роботи або результатами власної дослідницької мистецької роботи.

Для проведення уроків мистецтва в дистанційній формі вчитель використовує багато цікавих платформ, серед яких інтерактивні платформи з використання інструментів, які дозволяють учням взаємодіяти з матеріалом та один з одним (Google Classroom, Padlet, Miro).

Для організації практичної роботи вчитель використовує більшість можливостей, які дозволяють організувати зворотний зв'язок, саме регулярний зворотний зв'язок від вчителя допомагає учням розвиватися та вдосконалюватися.

Отже, значний розвиток дистанційних технологій в сучасній освіті є дуже важливим напрямом в системі освіти, а зміст діяльності вчителя мистецтва значно відрізняється від традиційного.

Таке навчання вимагає від вчителя спеціальних навичок, пов'язаних з швидким розвитком інформаційних технологій та використання таких технологій дозволяють зробити взаємодії між вчителем мистецтва та учнями найбільш активними і інтенсивними, що потребує від вчителя спеціальних додаткових зусиль та постійного професійного вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Стефаненко П. В. Дистанционное обучение в высшей школе: – Моногр. Донецк: ДОННТУ, 2002. 397 с.
2. Биков В. Ю., Кухаренко В. М., Сиротенко Н. Г. та ін. Технологія створення дистанційного курсу. Навч. посібник / За ред. В. Ю. Бикова та В. М. Кухаренка. К.: Міленіум, 2008. 324 с.

3. Кондратова Л. Г. Організація дистанційного навчання в умовах воєнного стану / The Russian-Ukrainian war (2014 -2022): historical, political, cultural -educational, religious, economic, and legal aspects : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. 1421 p. DOI : <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-223-4-88>

Валентина ГЕЛЬМАН

доцент, д.е.н.,
професор кафедри управління
персоналом і маркетингу

Тарас СКІДАНОВ

аспірант
Запорізький національний університет
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна

РОЗВИТОК ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ДОМІНАНТНИЙ ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

У сучасному світі розвиток цифрової економіки стає домінантним фактором трансформації національних та глобальних економічних систем. У цьому контексті інституційно-правове оформлення стає ключовою складовою для забезпечення ефективного та стійкого розвитку країни. Україна, яка активно вступає у цифрову еру, не є винятком. Перехід до цифрової економіки вимагає не лише технічних інновацій та розвитку інфраструктури, але й ретельного вивчення інституційно-правового середовища.

Сучасна ділова активність в Україні зазнає великого впливу цифрових технологій та інновацій. Зміни ведуть до переосмислення економічних процесів, бізнес-моделей та соціальних відносин. Забезпечення відповідних умов для розвитку цифрової економіки стає стратегічним завданням для країни, яке не тільки стимулює інновації та конкурентоспроможність, але й визначає її місце в глобальному економічному просторі.

В контексті стрімкого розвитку цифрової економіки конституційні рамки стають важливою основою для визначення прав та обов'язків учасників, забезпечення захисту основних прав і свобод, а також створення умов для стійкого та інклюзивного економічного зростання. Розглянемо ключові аспекти конституційних рамок розвитку цифрової економіки.

1. Захист прав на приватність та особисті дані:

Конституційні принципи повинні гарантувати захист особистої приватності та контроль над власною інформацією в цифровому середовищі. Закріплення прав на конфіденційність та захист від неправомірного використання особистих даних є критичним для підтримки довіри учасників цифрової економіки.

2. Свобода вираження та доступ до інформації:

Конституційні норми повинні гарантувати свободу вираження та надавати громадянам право на доступ до інформації. Це особливо важливо в цифровому середовищі, де інформація відіграє ключову роль у формуванні громадської думки та прийнятті рішень.

3. Рівноправ'я та відсутність дискримінації в цифровому просторі:

Конституційні положення мають забезпечувати рівноправ'я усіх учасників цифрової економіки та запобігати дискримінації на підставі цифрових технологій, наприклад, у сфері доступу до послуг чи зайнятості.

4. Забезпечення кібербезпеки:

Однією з ключових проблем є забезпечення безпеки даних та конфіденційності користувачів. Споживачі та компанії вимагають надійних механізмів захисту особистої інформації. Конституційні норми можуть визначати обов'язки та відповідальність уряду щодо забезпечення кібербезпеки. Це включає заходи для захисту від кібератак, забезпечення стійкості критичних інфраструктур та захист особистих даних.

5. Інновації та інтелектуальна власність:

Конституційні рамки повинні стимулювати інновації та захист інтелектуальної власності. Забезпечення правової охорони для новаторських ідей та технологічних рішень є ключовим для стимулювання розвитку цифрової економіки.

6. Електронне урядування та електронні послуги:

Конституційні норми можуть передбачати право громадян на електронний доступ до громадських послуг та регулювати використання електронних технологій у державному управлінні.

7. Сталість та гнучкість конституційних принципів:

З урахуванням швидкого розвитку цифрової економіки, конституційні рамки повинні бути достатньо сталими для захисту основних прав та цінностей, але водночас гнучкими для адаптації до нових технологічних викликів.

Україна активно розвиває цифрові галузі, такі як розробка програмного забезпечення, веброзробка, аналітика даних та інші. Інноваційні технології, такі як штучний інтелект, блокчейн та Інтернет речей, знаходять своє застосування у виробництві та послугах. Сектор електронної комерції в Україні постійно розширюється, забезпечуючи зручність та доступність покупкам онлайн. Розширення електронних платіжних систем та фінтех-рішень сприяє ефективнішим фінансовим операціям у цифровому просторі.

Розвиток інноваційних стартапів є важливим фактором для стимулювання цифрової екосистеми. Ряд перспективних стартапів активно впроваджує технології, які мають потенціал змінити традиційні галузі економіки.

З використанням аналізу даних та штучного інтелекту, компанії можуть створювати персоналізовані продукти та послуги, що відповідають індивідуальним потребам та уподобанням споживачів. Розвиток цифрової економіки супроводжується зростанням електронних платіжних систем, що спрощує грошові операції та робить їх більш доступними та швидкими [1; 2].

Цифровізація повинна супроводжуватися підвищенням рівня довіри й безпеки. Інформаційна безпека, кібербезпека, захист персональних даних,

недоторканність особистого життя та прав користувачів цифрових технологій, зміцнення та захист довіри у кіберпросторі є, зокрема, передумовами одночасного цифрового розвитку та відповідного запобігання супутнім ризикам, їх усунення та управління ними [3].

Цифрова економіка не лише визначається використанням технологій, але й вимагає нових підходів до бізнесу, урядового управління та міжнародного співробітництва. Вона потребує ефективного урядового регулювання та розробки стандартів для забезпечення її сталого розвитку та захисту інтересів усіх учасників.

Аналіз глобальних та регіональних практик розвитку цифрової економіки стає ключовим інструментом для формування національної стратегії та вдосконалення власного досвіду, спираючись на успіхи та найкращі практики інших країн. На фоні змін у глобальному інформаційному ландшафті Україна спрямовується на вивчення та адаптацію кращих практик з усього світу для забезпечення сталих результатів.

Міжнародний досвід та найкращі практики також важливі для успішного впровадження цифрових ініціатив. Здатність вивчати та адаптувати інноваційні підходи з інших країн допоможе Україні не тільки уникати можливих помилок, а й швидше досягти своїх цілей у цифровій сфері.

Список використаних джерел

1. Карчева Г. М., Лапко О. С., Запорожець С. П. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. № 27. 2017. С. 13 -21.
2. Круп'яник А. Цифрова економіка України : основні фактори розвитку. 2023. Вокс Україна: *аналітична онлайн -платформа*. URL : <https://voxukraine.org/tsyfrova-ekonomika-ukrayiny-osnovni-factory-rozvytku>
3. Україна 2030 Е - країна з розвинутою цифровою економікою. Український інститут майбутнього. 2018. URL: <https://uifuture.org/>
4. Allan Carrington. It's Not About The Apps, It's About The Pedagogy. (2015) URL : <https://www.teachthought.com/%20technology/the-padagogy-wheel/>.

Віра ВІНОГРАДОВА
викладач природничих дисциплін,
спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії,
викладач-методист КЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж»,
м. Біла Церква, Україна

СУЧАСНИЙ ПЕДАГОГ УСФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

*Людина в XXI столітті, яка не буде вміти
користуватися ІКТ, буде подібна людині
XX століття, яка не вміла ні читати,
ні писати. В. М. Глушков*

Сучасний педагог – це інтелектуальна розвинута, освічена особистість, яка прагне до самовдосконалення, саморозвитку, самонавчання та самореалізації у педагогічній діяльності, використовуючи сучасні цифрові інструменти в освітньому середовищі, без яких неможливо уявити та провести навчальний процес.

Педагогічні технології такі, як навчання в співробітництві, проєктна методика, застосування нових інформаційних технологій, Інтернет-ресурсів допомагають реалізувати особистісноорієнтований підхід у навчанні, забезпечують індивідуалізацію і диференціацію навчання з урахуванням здібностей дітей, їхнього рівня навченості [1].

Перед сучасним вчителем постають питання: Для чого застосовувати цифрові технології у процесі навчання? Як їх використовувати? Коли? Яка користь від них викладачу та й учням? Завдання сучасного педагога полягає у створенні умов практичного оволодіння предметом для кожного учня; удосконаленні методів та засобів навчання, які дозволяють активізувати пізнавальну, активну та творчу діяльність учня в процесі навчання; поєднувати як традиційні технології так і нові інформаційні, які передбачають використання ресурсів мережі Інтернет, мультимедіа, презентації тощо.

Застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому середовищі:

- дозволяє прискорити навчальний процес, збільшити швидкість сприйняття, розуміння та глибину засвоєння великої кількості знань;
- сприяє більш активному і свідомому засвоєнню учнями навчального матеріалу;
- допомагає вчителю працювати з учнем диференційовано і індивідуально, дає можливість оперативно контролювати та оцінювати результати навчання;
- сприяє володінню елементами комп'ютерної грамотності у здобувачів освіти початкової школи;

- стимулює інтерес молодших школярів до навчальної діяльності через використання навчальної і контролюючої програми, програм-тестів, програми-редакторів;
- забезпечує формуванню логічного, творчого мислення, розвиток здібностей учнів;
- дає можливість вчителю розширити межі педагогічної діяльності й з легкістю зацікавити молодших школярів.

Умовою успішності сучасного вчителя є вміння володіти програмами, що містить пакет Microsoft Office [2]:

- *текстовий процесор Microsoft Word* – для створення дидактичних засобів навчання до уроків (виготовлення достатньої кількості яскравого унаочнення, написати картики, накреслити схеми, таблиці, знайти ілюстрації певного формату);
- *табличний процесор Microsoft Excel* – електронні таблиці для аналізу успішності учнів, проведення тестування, укладання дидактичного матеріалу з метою унаочнення необхідної інформації;
- *Microsoft PowerPoint* – дозволяє створювати навчальні презентації, проекти, ігри. Програма допомагає вчителю створити анімаційний опорний конспект уроку, інтерактивні гри для закріплення знань, додати відео - та аудіо-фрагмент, зобразити в динаміці якесь явище, подію, що допоможе учневі легше засвоїти новий навчальний матеріал;
- *Internet* – своєрідний «методичний посібник» для розвитку знань, удосконалення навичок та вміння щодо організації й виконання пошуку потрібної інформації, яка дає можливість дізнатися про існуючий педагогічний досвід учителів з усього світу, поділитися своїми здобутками.

Ураховуючи вище сказане, доречно сформулювати основні завдання використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому середовищі:

- управління освітнім процесом;
- удосконалення методики проведення навчального процесу;
- підвищення мотивації здобувачів освіти до уроку;
- підвищення ефективності процесу навчання;
- активізація пізнавальної діяльності учнів;
- планування і систематизування власної діяльності;
- забезпечення самоосвітньої діяльності.

Розглянемо основні форми застосування інформаційно-комунікаційних технологій для реалізації цих завдань у процесі навчання:

1. *Проведення уроків з використанням презентацій Microsoft PowerPoint* або інших програм, які дозволяють не тільки ефективно й раціонально використовувати час на уроці та сприяють розвитку інтересу учнів до навчального предмету.

2. *Проведення уроків з застосуванням електронних навчальних посібників*. Це може бути довідник, тренажер та репетитор який допомагає працювати у різних режимах, допомагає учням краще орієнтуватися в постійно зростаючому потоці інформації; тренує їх пам'ять і розвиває логічне мислення,

кмітливість, здатність аналізувати, порівнювати; учить працювати з довідковою літературою.

3. *Проведення уроків з розв'язуванням інтерактивних кросвордів та ребусів.* Це своєрідна «гімнастика розуму» на будь-якому етапі навчання, яке розширює кругозір; спонукає до поглиблення знань; розвиває вміння орієнтуватись в освітньому просторі.

4. *Тестовий комп'ютерний контроль* дозволяє вчителю на уроці за короткий час отримати об'єктивну картину рівня засвоєння матеріалу і своєчасно його скорегувати. Однією з найважливіших форм безперервного й інтенсивного контролю знань з застосуванням сучасної інформаційної технології є тестування.

5. *Комп'ютерні дидактичні ігри* є актуальними й на даний момент недостатньо досліджені. Комп'ютерні ігрові програми сприяють кращому засвоєнню навчального матеріалу, впливають на здатність дітей до логічного мислення і швидкого прийняття рішень у складних ситуаціях, створюють позитивне емоційне ставлення учнів до діяльності, опосередкованої комп'ютером.

6. *Інтернет ресурси, QR-коди* дають можливість здобувачам освіти отримувати швидкий доступ фактично до будь-якої інформації у мережі інтернет: відео на YouTube, аудіо чи відео файл, книгу тощо, а із залученням QR-кодів можна зашифрувати невеличкий текст, який можна «зчитати» навіть без доступу до мережі Інтернет.

7. Додаток *Learningapps* дає можливість учням узагальнити свої здобуті знання, вміння та навички.

8. *Інтерактивна дошка* дозволяє вчителю зробити уроки яскравіше, інформативніше і цікавіше; управляти демонстрацією візуального матеріалу, організовувати групову роботу і створювати власні інноваційні розробки, при цьому, не порушуючи звичний ритм і стиль роботи.

Безперечно, сучасний педагог повинен вільно орієнтуватися у цифровому освітньому середовищі, знати тенденції інформатизації початкової освіти, санітарно-гігієнічні вимоги до застосування комп'ютерних технологій, психолого-педагогічні умови застосування інформаційно-комунікаційних технологій у роботі з учнями, уміти користуватися новими інформаційними освітніми технологіями, застосовувати їх педагогічні можливості у професійній діяльності, сприяти формуванню основ інформатичних компетентностей та інформаційної етики у здобувачів освіти; навчати використовувати засоби інформаційнокомунікаційних технологій для обміну інформацією, спілкування; забезпечувати управління індивідуальною і колективною діяльністю в інформаційному середовищі [2; 3].

Список використаних джерел

1. Дегтярова В. Р. Розвиток творчих здібностей учнів шляхом використання ІКТ на уроках у початковій школі. *Початкове навчання та виховання : науково-методичний журнал.* № 10/11, 2017. С. 6 -13.

2. Зубкова Н. О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі. *Управління школою : практичний журнал директора школи.* № 28/29/30, 2019. С. 11 -14.

3. Дубовик В. Сутність та види інформаційно-комунікаційних технологій навчання. *Проблеми підготовки сучасного вчителя : науково-методичний журнал.* № 15, 2017. С. 164 -169.

Володимир ГРИШКО

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту і логістики,

Мар'яна ВАСИЛЬЧЕНКО

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту і логістики,
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна

МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ВЕБ -СЕРВІСІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОСВІТНІХ ЗАВДАНЬ

Кожна історична епоха створює свою власну культуру з особливим менталітетом, ціннісно-змістовими установками, філософією життя і зведенням правил, які панують у соціумі. При цьому суттєві зміни відбуваються і в сфері освіти, яка вважається однією із базових цінностей культури.

Сучасний світ висуває якісно нові вимоги до змісту освітнього процесу, форм його реалізації, педагогічних технологій і методів навчання. Згідно з Національною доктриною розвитку освіти України [1], основним вектором реформування змісту освіти має бути широке впровадження інноваційних педагогічних та інформаційних технологій, зокрема, й у сфері вищої освіти. Однією із таких технологій, яка, безумовно, заслуговує на увагу, є інтерактивне навчання, тобто спеціальна форма організації пізнавальної діяльності, що базується на діалогових формах взаємодії учасників освітнього процесу. Це метод, при якому «всі навчають кожного і кожний навчає всіх».

У ході проведення даного наукового дослідження авторами було встановлено, що попри відсутність єдиного наукового підходу до визначення сутності поняття «інтерактивність», воно широко використовується як на рівні суб'єктно-об'єктної взаємодії, так і для характеристики різноманітних способів взаємодії здобувачів вищої освіти з інформаційним середовищем чи окремими його елементами. Концепція інтерактивного навчання набула свого завершеного вигляду завдяки фундаментальним науковим працям Джона Дьюї, американського філософа, психолога і реформатора освіти, та Жана Піаже, швейцарського психолога і філософа, засновника теорії когнітивного розвитку [2]. Саме в їхніх наукових дослідженнях неодноразово було підкреслено важливу

роль досвіду та активної взаємодії в освітньому процесі. Тому цілком очевидно, що таке навчання передбачає відмінну від звичної логіку організації освітнього процесу: не від теорії до практики, а від формування нового досвіду до його теоретичного осмислення через практичне застосування. Інтерактивне навчання формує вміння мислити нестандартно і розвиває такі риси, як вміння співпрацювати з іншими людьми, вести конструктивний діалог і проявляти доброзичливе ставлення до усіх учасників освітнього процесу.

Основною відмінною рисою такого підходу є розвиток особистої ініціативи, формування у здобувачів вищої освіти прагнення до отримання нових знань і вмінь, що лежить в основі компетентнісного і особистісно-орієнтованого підходів в освітньому процесі.

Серед недоліків та обмежень інтерактивного навчання можна виділити, насамперед, наступні. З одного боку, це значний обсяг часу який потрібний викладачам-тьюторам для правильного планування занять та належної підготовки до них, а також відповідна потреба у додаткових ресурсах, таких як спеціалізоване обладнання чи програмне забезпечення. З іншого боку, це виникнення проблем адаптації до такого підходу у окремих здобувачів вищої освіти, особливо у тих, хто звик до пасивного стилю навчання. Поряд із цим, інтерактивне навчання потребує активної участі всіх здобувачів вищої освіти, що обумовлює виникнення проблем у великих академічних групах, де більш складно приділяти однакову увагу кожному із присутніх.

Активне використання в освітньому процесі різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій суттєво підвищує ефективність його організації, робить процес отримання знань більш цікавим для здобувачів вищої освіти, дає можливість побудувати індивідуальну освітню траєкторію. Особливо важливе місце серед широкого спектра інформаційних технологій, які використовуються в освітньому процесі, займають вебсервіси, які дозволяють, завдяки доступу до мережі Інтернет, більш глибоко і осмислено вивчати необхідний навчальний матеріал. Такі інструменти дають викладачам-тьюторам можливість зробити аудиторні заняття досить змістовними, урізноманітнити форми викладення матеріалу, підвищити темпи і якість його засвоєння. Застосування сучасних веб-сервісів також створює можливості для проведення якісного контролю знань здобувачів вищої освіти, що багато в чому полегшує щоденну працю викладача-тьютора.

Сьогодні у світі налічується величезна кількість різноманітних веб-сервісів, які можна використовувати для створення інтерактивних освітніх завдань, тому потрібно лише підібрати для кожного виду активності найбільш зручне та функціональне рішення. При цьому, на наш погляд, доцільно враховувати такі критерії, як:

наявність веб – і мобільної версії чи мобільного додатку, оскільки виконувати поставлені завдання на смартфонах не завжди може бути зручно, тому суттєвою перевагою може стати наявність доступу до освітнього завдання з будь-якого пристрою;

наявність безкоштовної версії, що дозволяє користуватися достатньою кількістю опцій та вбудованих інструментів;

наявність зручного інтерфейсу;

можливість організації командної роботи – декілька користувачів можуть одночасно працювати над певним проєктом;

можливість об'єднання навчальних матеріалів у тематичні групи.

Загалом, інтенсивність використання сучасних вебсервісів під час проведення аудиторних занять і організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти вирішальним чином залежить від педагогічної доцільності їх застосування, яка визначається на основі відповідних цілей і завдань конкретного аудиторного заняття і потребує методичного обґрунтування такої інтеграції з урахуванням специфіки конкретної навчальної дисципліни.

Використовуючи в освітньому процесі різноманітні інтерактивні освітні завдання, створені за допомогою сучасних вебсервісів, викладач-тьютор може побачити прогрес усіх учасників і чітко визначити, із засвоєнням яких тем у них виникають певні проблеми. Відтак, зміст навчального курсу можна своєчасно відкоригувати.

Застосування інтерактивного підходу до організації освітнього процесу, зокрема, сучасних вебсервісів для створення інтерактивних освітніх завдань, дозволяє:

індивідуалізувати освітній процес, пристосувати його до особистісних особливостей і потреб здобувачів вищої освіти;

організувати навчальний матеріал з урахуванням різноманітних способів освітньої діяльності;

компактно представити великий обсяг навчальної інформації, чітко структурованої і послідовно організованої;

посилити візуальне сприйняття навчального матеріалу і полегшити його засвоєння;

активізувати пізнавальну діяльність здобувачів вищої освіти;

підвищити інформаційну культуру усіх учасників освітнього процесу і розвинути у них прагнення до більш активного використання можливостей мережі Інтернет для самоосвіти.

Розглянемо найбільш зручні, на наш погляд, вебсервіси (табл. 1), робота у яких може бути не лише ефективною, але й цікавою для здобувачів вищої освіти під час опанування обов'язкових і вибіркових навчальних дисциплін за обраною освітньою програмою.

Таблиця 1

**Сучасні вебсервіси для створення інтерактивних освітніх завдань
[узагальнено авторами]**

Назва веб-сервісу	Посилання	Можливості використання сервісу
Kahoot!	https://kahoot.com/	Створення онлайн-вікторин, тестів і квізів
Mentimeter	https://www.mentimeter.com/	Створення інтерактивних презентацій, проведення тематичних опитувань

Sli.do	https://www.slido.com/	Проведення сесії «Питання-Відповідь» і різноманітних опитувань під час публічного виступу доповідача
Worldwall	https://wordwall.net/uk	Створення тематичних кросвордів, опитувань, тестів, лабіринтів, ігор на зразок «Знайди пару»
Canva	https://www.canva.com/uk_ua	Створення інфографіки для зручного представлення різної інформації
WordArt	https://wordart.com/	Створення тезаурусу за обраною темою, складання асоціативного списку у вигляді «хмари слів»
Time.Graphics	https://time.graphics/	Створення ліній часу для вивчення взаємозв'язку між різними історичними подіями

Безумовно, створення відповідного навчального контенту із застосуванням вказаних вище вебсервісів, як і багатьох інших подібних до них, потребує ретельного планування і особливої уваги до найменших дрібниць. Першим кроком у даному напрямі має бути визначення цільової аудиторії та навчальних цілей. Далі необхідно здійснити розробку концептуального дизайну, тобто визначити структуру курсу, типи інтерактивності і основні способи оцінки знань. На даному етапі також здійснюється підбір і створення контенту, який може включати тести, зображення, відеоматеріали тощо. Фінальний етап – це технічна реалізація і тестування інтерактивних елементів, щоб переконатися у тому, що вони працюють бездоганно і повністю відповідають високим освітнім стандартам.

З огляду на це, ефективне використання вебсервісів під час проведення аудиторних занять і організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти має здійснюватися із дотриманням низки вимог:

по-перше, необхідно сформулювати у здобувачів вищої освіти відповідну інформаційну компетентність [3], основними показниками якої є здатність працювати з великими обсягами інформації і наявність навичок аналітичного відбору важливої інформації професійного спрямування з різних джерел інформації, вміння вирішувати принципово нові завдання;

по-друге, доцільно розробити сценарій майбутнього заняття з обов'язковим визначенням мети і часу використання тих чи інших вебсервісів;

по-третє, варто створити відповідний алгоритм дій з чіткими інструкціями для виконання кожного виду робіт;

і нарешті, останнє, необхідно передбачити способи контролю, за якими здобувачі вищої освіти можуть зробити висновок про власний прогрес і правильність виконання тих чи інших завдань.

Таким чином, активне впровадження сучасних онлайн-сервісів у освітній процес суттєво підвищує мотивацію здобувачів вищої освіти до засвоєння знань,

перетворює традиційне навчання на досить захоплюючий і змістовний процес. Широке використання таких інструментів у закладах вищої освіти дозволяє сформуванню у студентів креативне мислення, викликати неабиякий інтерес до навчальної дисципліни, і ефективно організувати освітній процес не лише під час окремого аудиторного заняття, але й протягом усього періоду навчання.

Список використаних джерел

1. Про Національну доктрину розвитку освіти: указ Президента України від 17.04.2002 р. № 347/2002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/347/2002> (дата звернення 12.04.2024 р.).
2. Bhetuwal K. P. Critical review of the learning theories of John Dewey and Jean Piaget. *Global Scientific Journals*. Vol. 10, Issue 10. 2022. pp. 822 -830.
3. Андрос М. Є. Формування інформаційно-цифрової компетентності викладача дистанційного (змішаного) навчання. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти*. № 1, 2021. С. 49 -54.

Сергій ГЛОВАЦЬКИЙ

методист предметів мистецької освітньої галузі комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради», м. Черкаси, Україна

ОСВІТНІ ТРЕНДИ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ У ВИКЛАДАННІ МИСТЕЦТВА

Сучасне покоління живе і працює в епоху глобальних перетворень, які змінюють освіту, навчання та ціннісні орієнтири, спосіб життя, мислення й комунікацію всіх учасників освітнього процесу. З кожним кроком з'являються нові тенденції в освіті, підходи до навчання. Саме тому і зазнають змін у вимогах до професійних навичок вчителів мистецтва та здобувачів освіти, особливо в період впровадження концептуальних ідей Нової української школи.

Метою статті є розглядання основних освітніх трендів у процесі викладання мистецтва в новій українській школі.

Сучасні тенденції в освіті під час викладання предметів мистецької освітньої галузі мають широку палітру.

Так, серед трендів в освіті залишається проблема впровадження компетентнісного навчання. Компетентнісне навчання – один із найгучніших трендів останніх років. Воно насамперед спрямоване на розвиток в учнів компетентностей, умінь і навичок, які в майбутньому обов'язково допоможуть їм

досягти успіху. Водночас основна увага зосереджується саме на результатах навчання, одним із яких є здатність діяти в різноманітних проблемних ситуаціях.

Все більше уваги приділяють вчителі мистецтва такому тренду як проєктне навчання, організація проєктної роботи. Реальне життя чекає від учнів та вчорашніх випускників не теоретичних знань, а практичних навичок. Учителі менше витрачають часу на пояснення, а більше організують групову активність і проєктну роботу. Перевагами проєктного навчання є: отримання учнями творчого мистецького досвіду; акцент на розвитку критичного мислення та вміння розв'язувати проблемні завдання; здатність на практиці відпрацьовувати отримані знання та навички; можливість знаходити рішення важливості завдань, а також можливість кращого засвоєння мистецької інформації; розвиток здібності до здійснення спілкування та співпраця з іншими; підтримка високого рівня мотивації до навчання.

Важливим трендом у навчання стає використання ігрових та інтерактивних методів у навчанні мистецтву. Сучасний урок не можна уявити собі без використання різноманітних інтерактивів та ігрових прийомів. Саме вони роблять навчання наочним, ефективним та безумовно цікавим, а це надзвичайно важливо. Використання таких методів мотивує дітей до самостійної роботи, надихають та допомагають зрозуміти, як навчання пов'язане із реальним життям. Насправді існує чимало методів і прийомів як ігрового, так й інтегрованого навчання, вони всі по-своєму цікаві та ефективні [1].

Безумовно, важливим трендом є цифровізація освіти та цифровізація у викладанні мистецтва. Це важливий тренд сучасної освіти, який точно залишиться надовго з нами – цифровізація, онлайн-навчання. До цього явища відноситься не тільки перехід на дистанційне навчання, але також збільшення ролі мобільних технологій та створення цифрового середовища для вчителя та учнів. Основна причина відходу навчання у цифровий світ – глобалізація, пандемія коронавірусу, воєнний стан в Україні, суттєве зростання учнів. Від простих відео уроків вчителі перейшли до ефективніших форматів роботи, які передбачають активну взаємодію учасників освітнього процесу, використання різних онлайн-платформ та онлайн-інструментів для навчання.

Одним із освітніх трендів залишається візуалізація в навчанні. Досить складно концентруватися та довго утримувати увагу учнів. Для того, щоб утримати увагу дітей, доведеться постаратися зацікавити їх, використовуючи різноманітні форми, підходи, методи для того, щоб уроки були змістовним, цікавими, «живими», зворушливими. Візуалізація інформації дозволяє поєднати текстовий коментар із зображенням, що дає можливість учням кращого засвоєння навчального матеріалу. Візуалізувати можна все: будь-яку теорію, процес, історичну подію, інструкцію, портрет тощо. Вона є основною при створенні презентацій. Формати візуалізації різноманітні: інфографіка, комікси, інтелект-карти, відеоскрайбінг – короткі яскраві відеопояснення, які супроводжуються схематичними малюнками.

Основні три вимоги до використання візуальних засобів: простота, ясність, гармонійність [2].

Відомо, що гейміфікація – це освіта у розважальному форматі, у формі гри. Саме ігрові механіки неабияк мотивують учнів виконувати домашнє завдання, проходити навчальні тести, розуміти складні теми та краще орієнтуватися у вивченому матеріалі. Наукові парки, вебквести, анімовані навчальні ролики, буктрейлери, емодзі-історії – це могутні засоби для формування компетентностей.

Важлива суть – розповідь доступною і зрозумілою мовою, з інтеграцією елементів розваги, ігор і навчання. «Вчися граючи!» – основне гасло гейміфікації в навчанні. Гейміфікація доречна на будь-яких предметах. Дослідження доводять, що особливо ефективно в ігровому форматі вивчати іноземні мови, основи фінансової грамотності, розвивати аналітичне та критичне мислення. Важливим елементом е-гри є шкала успішності. Школяр бачить свої результати за кожний пройдений рівень (етап), здобуті результати мотивують рухатися далі. [3].

Можливості сучасних цифрових технологій призводять до нових форм комунікації та взаємодії учасників освітнього процесу. І ці комунікації стають дедалі різноманітними, персоналізованішими. Інтерактивне навчання перетворюється на базовий інструмент освітнього процесу, додає в процес навчання візуальний і кінестетичний канал сприйняття інформації. Смартдошки, мультимедійні екрани, електронні книжки, онлайн-дошки, чат-боти, гейміфіковані відео, електронні мапи та лінії часу – усі вони допомагають розширити швидкість сприйняття інформації учнями.

Отже, сучасні освітні тренди рухають освіту та урізноманітнюють процес навчання. Саме використання освітніх трендів робить сучасного вчителя креативним та неповторним, а його уроки захопливими та інноваційними.

Список використаних джерел

1. Інтегроване навчання: зміна сенсу освіти та виклик для вчителів. Освіта.ua. 2021. URL: <https://osvita.ua/school/method/85062/>
2. Краус Н. М., Краус К. М., Болдирєва Л. М. Цифрові компетенції у сфері вищої освіти: задум, реалізація, результат. *Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво*. № 1, 2019. С. 4 -9.
3. Нова українська школа: poradnik для вчителя / за заг. ред. Н. М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2019. 208 с.

Віра ДРАГУНОВА

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри менеджменту освіти та права
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України,
м. Київ, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ КОНСАЛТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

Актуальність оглядового дослідження зумовлена необхідністю осмислення сутності консалтингової діяльності в закладі освіти в умовах відкритого університету післядипломної освіти. Особливої уваги заслуговує система вищої освіти, яка спрямована на глобальні трансформації в освітньому, науковому, дослідницькому, управлінському та інших аспектах.

З огляду на окреслену проблематику, варто зазначити, що оптимальним шляхом формування готовності менеджерів закладів освіти різних рівнів освіти, освітніх установ (організацій) та розвитку їх особистісно-професійної компетентності визнано системну інтеграцію наукових знань, управлінських потреб та суспільних інтересів, адекватне та раціональне використання яких зумовленою передумовою ефективного функціонування закладу освіти шляхом реалізації консалтингової діяльності.

Авторський підхід сприяє розгляду консалтингу як комплексної діяльності з розробки та надання допомоги у вигляді консультаційних послуг всім суб'єктам освітньої діяльності в закладі для вирішення низки проблем. Вважаємо за необхідне виокремити особливості консалтингової діяльності для закладів освіти, а саме: консультування з питань організації освітньої діяльності; проведення різноманітних досліджень (соціологічних, психолого-педагогічних, маркетингових тощо) в освітній галузі або для потреб освітньої галузі; правове забезпечення освітньої діяльності в закладах освіти різного типу й рівня; супровід процесів ліцензування, атестації та державної акредитації; розробка освітніх програм, навчальних планів і програм, навчально-методичних матеріалів тощо [1].

Враховуючи важливість якості освіти та освітньої діяльності закладу вищої освіти, з метою забезпечення ефективної його діяльності, формування позитивного іміджу, важливим аспектом є налагодження системи проєктування консалтингової діяльності.

Доречно зазначити, що проєктні технології, до впровадження яких так активно закликають сучасних керівників, спрямовані на стимулювання інтересу суб'єктів освітньої діяльності, на їх розвиток, через вирішення проблем і використання низки знань у конкретній практичній діяльності [3].

В. Граждан пропонує визначати проєктне управління, яке привноситься в управління закладом вищої освіти на методологічному рівні:

- усі компоненти набувають соціокультурно-діяльнісного виміру, їх об'єктами стають реальні люди та соціальні процеси в освітній сфері, а не абстрактні конструкти;
- проєктне управління набуває суб'єктного характеру, у центрі уваги опиняються конкретні суб'єкти освітньої діяльності, що є передумовою здійснення в освітній сфері «революції менеджерів»;
- проєктне управління підпорядковується інтересам споживачів освітніх послуг у відповідності з принципами суверенітету споживача (тут

відбувається перетин освітнього маркетингу, освітнього менеджменту, інноваційного менеджменту та проєктного менеджменту, оскільки у межах менеджментної парадигми інтегрованою метою проєктного управління є забезпечення умов для реалізації інтересів споживачів освітніх послуг);

- менеджмент приносить у проєктне управління закладом вищої освіти орієнтацію на стабільність у соціокультурному контексті, що надзвичайно важливо в умовах визначення цілей освіти як складової формування суспільства сталого розвитку; менеджмент дає можливість сформувавши проєктне управління закладом вищої освіти, професійну атрибутивність, оскільки «управлінням є загальна людська діяльність, а менеджмент – це його специфічна сфера, що включає діяльність професіоналів, спеціалістів із забезпечення успішної діяльності організації» [4].

Варто звернути увагу на те, що гнучкість проєктного підходу в управлінні закладом вищої освіти робить його відмінним від традиційного процесу, забезпечує переваги, сприяє позиціонуванню закладу на ринку праці та ринку освітніх послуг [2, с. 316].

Доцільно зазначити, що система проєктування консалтингової діяльності закладу освіти складається з чотирьох підсистем:

- інформаційно-довідкової, яка характеризується формуванням банку даних інформаційними ресурсами, що поставляються науковими установами/організаціями, бібліотеками, консультаційними службами;
- консультаційної, що включає структури з консультаційного обслуговування закладу освіти з моніторингу, маркетингу, аналізу, організації управління, технологій й проєктування, планування тощо.
- інноваційної, що супроводжується створенням та впровадженням інновацій, які дозволяють менеджерам перевести управління на високий рівень розвитку;
- навчальної, що ґрунтується на інформаційній підсистемі і практичному консультуванні та спроможна долучити до освітньої діяльності як педагогічних, науково-педагогічних працівників так і керівників закладів освіти [3].

Окрім того, проєктування консалтингової діяльності є важливим етапом на шляху до досягнення конкурентних переваг закладу освіти, що дозволить:

- швидко реалізовувати менеджером проєктування управлінської діяльності;
- наданню споживачам освітніх послуг, а також суб'єктам освітньої діяльності якісної інформації та якісних консалтингових послуг;
- аналізувати, прогнозувати, оцінювати, проєктувати консалтингову діяльність закладу освіти;
- приймати управлінські рішення щодо розроблення інноваційних консалтингових пропозицій [1;3].

При розробленні системи проєктування консалтингової діяльності в закладі освіти нами враховано, що її реалізація буде спрямована на створення гнучкої,

демократичної, динамічної системи управління. Відповідно, системи проектування консалтингової діяльності в закладі освіти має бути спрямована на:

- використання варіативних управлінських рішень;
- прогноз очікуваних результатів діяльності;
- включення економічних механізмів діяльності, пов'язаних з необхідністю посилення фінансової самостійності;
- поєднання адміністративного, колективного управління та самоврядування [1].

Окрім того, забезпечення реалізації системи проектування консалтингової діяльності в закладі освіти упроваджується за допомогою розробленої концепції, яка, на нашу думку, не лише детально аналізує консалтингову діяльність закладу освіти, а й сприяє оцінці ефективності доцільності проектування консалтингової діяльності, характеризує різні фактори впливу і лише тоді зумовлює прийняття відповідного обґрунтованого рішення.

Висновок. Система проектування консалтингової діяльності в закладі вищої освіти є складним управлінським процесом та ґрунтується стратегічному управлінні закладом освіти. Значимість системи проектування консалтингової діяльності в закладі освіти полягає у цілеспрямованому впливу на керувану підсистему для її впорядкування та розвитку. Реалізація авторської системи проектування консалтингової діяльності в закладі освіти дає можливість усвідомити значущість проектного підходу в управлінні, як умови підвищення якості й модернізації закладу освіти загалом.

Список використаних джерел

1. Драгунова В. В. Технологія проектування консалтингової діяльності в закладі вищої освіти в умовах невизначеності. Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття». № 8. 2023. DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(8\).2023.21-29](https://doi.org/10.35387/ucj.2(8).2023.21-29)
2. Задорожна Р. П., Кепко В. М. Методологія управління проектами як основа кваліметричного аналізу Ел. Фах.журнал «Ефективна економіка». №8, 2021. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/8_2021/95.pdf
3. Рябова З. В. Консалтинг у закладах освіти в умовах невизначеності. Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика». Серія «Педагогіка». Вип. 13(25), 2022. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-13\(25\)-05](https://doi.org/10.33296/2707-0255-13(25)-05)
4. Ситниченко Є. Г. Інноваційні управлінські парадигми в освіті як системні чинники її трансформації. 2007. URL: <http://www.29196-53563-1-SM.pdf>

Олексій ЗДОРОВЕЦЬ
завідувач обласного науково-методичного центру
інформатизації освіти,
Комунальний заклад «Запорізький обласний
інститут післядипломної педагогічної освіти»
Запорізької обласної ради,
м. Запоріжжя, Україна

КІБЕРБЕЗПЕКА В ЕПОХУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ

Штучний інтелект (ШІ) змінює підходи до кібербезпеки, забезпечуючи як підвищення захисту, так і нові можливості для кібератак. Його роль у виявленні загроз, адаптації захисту та забезпеченні надійного резервного копіювання даних стає надзвичайно важливою в цифрову епоху. Однак, існують виклики, такі як зростання кількості кібератак (які використовують штучний інтелект) та проблеми з конфіденційністю даних, як особистих, так і корпоративних. Відповідальне використання та інтеграція штучного інтелекту має вирішальне значення для успіху у боротьбі з кіберзагрозами у 2024 році та подальшому [1].

Сучасний цифровий ландшафт став викликом для безпеки даних та конфіденційності. Зростання кіберзагроз та поява нових методів атак стимулюють постійно змінюватися та пристосовуватися. Кіберзагрози є невинними та постійно еволюціонують, ставлячи під загрозу як економічні, так і особисті інтереси. В цих активних процесах штучний інтелект відіграє ключову роль, особливо його застосування у виявленні та протидії кіберзагрозам. Він забезпечує розширені алгоритми для виявлення загроз, можливість реагувати у реальному часі, використання поведінкової аналітики та виявлення аномалій для швидкого реагування [2]. ШІ допомагає мінімізувати вікно вразливості та забезпечує цільову реакцію на загрози. Ефект опікуна ШІ дозволяє бути проактивним у попередженні кіберзагроз та мінімізувати їхні наслідки.

Спираючись на вище зазначене, освіта та навчання з кібербезпеки стає важливою складовою для підготовки спеціалістів у цій галузі. ШІ може використовуватися для створення реалістичних сценаріїв навчання, а також для адаптації навчальних модулів до нових загроз. Персонал, який пройшов навчання на основі ШІ, може краще розуміти сучасні кіберзагрози та ефективно реагувати на них. Однак, разом із зростанням використання ШІ у кібербезпеці, існують також певні загрози та виклики. Наприклад, можливість використання ШІ для створення більш складних та ефективних кібератак, а також проблеми з конфіденційністю даних у зв'язку з використанням ШІ [3]. Освітні програми з кібербезпеки повинні бути оновлені та адаптовані до цих нових викликів, щоб забезпечити найвищий рівень захисту даних та інформаційної безпеки.

Штучний інтелект (ШІ) відіграє ключову роль у сфері кібербезпеки, а його розвиток пройшов значний шлях, змінюючи підхід до виявлення та реагування на кіберзагрози. На початку свого шляху ШІ використовував прості правила,

створені людьми, для виявлення підозрілої активності в мережах. Ці правила, хоч і корисні, мали обмеження, оскільки вимагали постійного ручного введення даних та оновлення. Завдяки прогресу в області машинного навчання, ШІ став більш самостійним та ефективним. Він вже не обмежується простими правилами, а може самостійно встановлювати нові правила, адаптуючись до змін в кіберландшафті. Зокрема, використання алгоритмів глибокого навчання дозволило йому ефективніше виявляти та реагувати на кіберзагрози [4]. Сьогоднішній ШІ являє собою генеративний та прогнозуючий інструмент, який надає багато переваг у сфері кібербезпеки. Він може автоматизувати процеси виявлення загроз та адаптуватися до постійної зміни характеру кіберзлочинності. Сучасний ШІ допомагає не лише виявляти, але й реагувати на кібератаки автоматично. Використання методів машинного та глибокого навчання дозволяє ефективно аналізувати великі обсяги даних та приймати рішення в реальному часі.

Прикладом використання ШІ у кібербезпеці є системи виявлення вторгнень (IDS), які використовують машинне навчання для виявлення підозрілих дій у мережі, а також системи автоматизації реагування на інциденти (SOAR), які використовують алгоритми ШІ для автоматичного реагування на кіберзагрози. Одним з прикладів є Darktrace, система кібербезпеки, яка використовує ШІ для виявлення та реагування на кіберзагрози в реальному часі. Darktrace використовує алгоритми машинного навчання для виявлення аномальної поведінки в мережі та автоматичного реагування на неї, щоб мінімізувати збитки від кібератак.

Іншим прикладом є CyLance, компанія, яка використовує ШІ для створення проактивних систем захисту від кіберзагроз. CyLance використовує алгоритми глибокого навчання для виявлення та блокування шкідливого програмного забезпечення до його проникнення в систему. Це дозволяє запобігти кібератакам, які не можуть бути виявлені традиційними антивірусними програмами.

Крім того, ШІ може бути використаний для створення систем аутентифікації користувачів, які використовують біометричні дані, такі як відбитки пальців, розпізнавання обличчя або голосу. Ці системи можуть бути більш безпечними, ніж традиційні паролі, оскільки вони важче підробити або вкрасти.

Майбутнє ШІ в кібербезпеці обіцяє ще більше інновацій. Архітектура нульової довіри, підсилена штучним інтелектом, буде розвиватися, забезпечуючи більшу безпеку та ефективність виявлення та реагування на загрози. Однак, важливо також враховувати етичні аспекти використання ШІ в кібербезпеці, щоб забезпечити захист приватності та прав людини [5]. Еволюція ШІ в кібербезпеці свідчить про постійний прогрес та пошук нових способів захисту в цифровому світі. Від початкових правил до автоматизованої реакції на кіберзагрози, штучний інтелект являється ключовим інструментом у боротьбі з кіберзагрозами. Однак, для ефективного використання ШІ в кібербезпеці необхідно продовжувати досліджувати та розвивати нові підходи та технології, а також враховувати етичні аспекти використання ШІ. Завдяки цьому, буде можливим створення більш безпечного та надійного цифрового світу.

Список використаних джерел

1. Johnson K. Artificial intelligence and cybersecurity: prospects and challenges. *Journal of Cybersecurity*. Vol. 6, no. 1. 2020. P. 1 -12.
2. Smith M. Artificial intelligence in cyber threat detection. *IEEE Security & Privacy*. Vol. 18, no. 3. 2020. P. 58 -65.
3. Kim D. Cybersecurity and education: an artificial intelligence approach. *Journal of Educational Technology Development and Exchange*. Vol. 13, no. 1. 2020. P. 1 -14.
4. Nguyen T. Development of artificial intelligence in cybersecurity. *Journal of Network and Computer Applications*. Vol. 164. 2020. Article 102651.
5. Papadopoulos Ye. Ethical aspects of using artificial intelligence in cybersecurity. *Journal of Information Warfare*. Vol. 19, no. 2. 2020. P. 1 -10.

Ганна КРАВЧЕНКО

ORCID: 0000 -0002 -2156 -3203,

доктор педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки, адміністрування та спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
м. Київ, Україна

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ТА «МОБІЛЬНЕ НАВЧАННЯ» В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Формування цифрової компетентності та культури кібербезпеки на сучасному етапі розвитку вищої освіти, стає важливим через реальні виклики, які постають перед педагогами закладів вищої освіти в умовах воєнного стану України. Саме це стає ключовим фактором професійного розвитку в умовах диджиталізації освітнього середовища та зростання кіберзагроз.

«Цифрова компетентність – це здатність використовувати цифрові медіа й інформаційно-комп'ютерні технології, розуміти і критично оцінювати різні аспекти цифрових медіа та медіаконтенту, а також уміти ефективно комунікувати в різноманітних контекстах» [1].

«Цифрова компетентність – це якість фахівця, що вказує на рівень кваліфікації від базового візуального сприйняття та практичних навичок до більш критичних, оціночних і концептуальних підходів використання ІКТ, а також включає в себе ставлення й поінформованість у галузі ІКТ» [1; 5].

Цифрова компетентність педагога включає в себе не лише технічні аспекти, але й передбачає формування культури використання цифрових технологій.

Останнім часом популярним у закладах вищої освіти стало «мобільне навчання». Перед тим, як розкрити значення мобільного навчання, доцільно звернути увагу на поняття «мобільна педагогіка».

Мобільна педагогіка – це використання мобільних пристроїв і технологій для полегшення викладання і навчання. Вона може бути використана для підвищення міжкультурної компетентності студентів, що означає здатність ефективно й адекватно спілкуватися з людьми з різним культурним походженням [2; 3]. Визначимо можливості «мобільної педагогіки». Отже [2; 3]:

1. Мобільні пристрої дозволяють студентам спілкуватися з людьми з інших країн за допомогою відеоконференцій, миттєвих повідомлень і соціальних мереж. Це може надати їм можливість розвивати міжкультурну компетентність та практикувати свої комунікативні навички.

2. Мобільні пристрої можна використовувати для вивчення мов. За допомогою мобільних мовних додатків, подкастів і відео студенти розвивають мовні навички та зрозуміють культурний контекст, у якому використовується мова.

3. Мобільні пристрої можна використовувати для віртуального міжкультурного культурного занурення за допомогою віртуальної реальності, доповненої реальності та 360-градусного відео, відео у форматі віртуальної реальності. Це може допомогти студентам глибше зрозуміти інші культури, розвинути емпатію та повагу до культурних відмінностей.

4. Мобільні ігри можуть бути розроблені для навчання міжкультурної компетентності, знайомлячи студентів з різними культурними сценаріями та спонукаючи їх орієнтуватися в культурних відмінностях. Це може допомогти студентам розвинути навички вирішення проблем і критичного мислення, пов'язані з міжкультурною комунікацією.

5. Студенти можуть використовувати свої мобільні пристрої для проведення досліджень різних культур, зокрема звичаїв, вірувань і цінностей. Це може допомогти їм розвинути свою міжкультурну компетентність, мати глибше розуміння культурних відмінностей і подібностей.

Отже, використовуючи мобільні пристрої та технології, студенти можуть брати участь у віртуальному спілкуванні, вивченні мов, культурному зануренні, мобільних іграх та мобільних дослідженнях, що може допомогти їм розвинути навички ефективної міжкультурної комунікації [1; 4].

Виходячи із вище зазначеного, «мобільне навчання» розглядається як форма навчання, яка використовує мобільні пристрої, такі як: смартфони, планшети та ноутбуки, включаючи нові медіа: WeChat, QQ, Douyin (китайський Tiktok), Bilibili, Smart Education.

Схарактеризуємо мобільне навчання щодо можливостей його використання в освітньому процесі [2; 4]:

1. Мобільне навчання надає учасникам освітнього процесу за допомогою своїх мобільних пристроїв доступ до навчальних матеріалів і курсів з будь-якого місця і в будь-який час. Це дозволяє студентам створювати власні навчальні графіки та навчатися у зручному для них темпі.

2. Мобільне навчання дозволяє студентам персоналізувати свій навчальний досвід відповідно до особистісних інтересів, стилю навчання та розкладу. Вони можуть обирати, коли і де навчатися, на яких темах зосередитися і в якому темпі.

3. Мобільні навчальні платформи включають різні інтерактивні мультимедійні компоненти, такі як: гейміфікація, відео, вікторини, анімації та симуляції, які роблять навчання більш цікавим і веселим.

4. Мобільні навчальні платформи дозволяють студентам співпрацювати зі своїми однолітками та вчителями за допомогою різних каналів зв'язку, таких як: дискусійні форуми, чати та групи в соціальних мережах. Це допомагає студентам обмінюватися ідеями, знаннями та вчитися один в одного.

5. Мобільне навчання є економічно ефективним засобом навчання, оскільки усуває потребу перебування в аудиторії, що є економічно вигідним.

Загалом, ці характеристики роблять мобільне навчання ідеальним підходом до навчання для студентів, які завжди є мобільно активними і висловлюють своє бажання навчатися у власному темпі.

Важливе значення у вивченні іноземної мови має штучний інтелект (ШІ). Штучний інтелект (ШІ) має потенціал для розвитку міжкультурної компетентності у вивченні іноземних мов. Використовуючи технологію штучного інтелекту, студенти можуть практикувати мовні навички, отримувати персоналізовані інструкції та зворотний зв'язок, а також брати участь у гейміфікованому навчальному середовищі, що сприяє підвищенню мотивації до навчання. Зазначимо кілька способів використання ШІ у вивченні іноземних мов [1; 4]:

1. Програмне забезпечення зі штучним інтелектом для вивчення іноземних мов може персоналізувати навчальний процес для студентів відповідно до їхнього темпу навчання, інтересів і рівня володіння мовою. Це гарантує, що кожен студент отримає належний виклик і належну підтримку.

2. Програмне забезпечення зі штучним інтелектом для вивчення мови може оцінювати рівень володіння мовою за допомогою автоматизованих інструментів оцінювання. Ці інструменти можуть аналізувати результати виконання студентами вправ, вікторин і тестів, щоб визначити сфери, які потребують вдосконалення.

3. Системи навчання на основі штучного інтелекту можуть надавати студентам персоналізовані інструкції та можливість зворотнього зв'язку щодо їхніх навичок письма, читання, говоріння та аудіювання, таким чином дозволяючи їм покращити рівень володіння іноземною мовою.

4. Програми та програмне забезпечення для вивчення мов на основі штучного інтелекту можуть включати елементи гейміфікації, щоб зробити навчання цікавим і захоплюючим. Це мотивує студентів практикувати мовні навички та вивчати нову лексику і граматичні правила. Гейміфікація навчання передбачає віртуальну та доповнену реальність, яку можна використовувати для створення гейміфікованого досвіду у вивченні іноземної мови.

5. Міжкультурні симуляції можуть надати студентам безпечне та структуроване середовище для відпрацювання навичок міжкультурної

комунікації. Завдяки таким симуляціям за допомогою технологій штучного інтелекту і віртуальної реальності студенти можуть відчувати міжкультурні непорозуміння, навчитися їх уникати й розробляти стратегії навчання ефективної комунікації.

6. Віртуальна і доповнена реальність (VR і AR) у штучному інтелекті можуть бути використані як ефективні інструменти для підвищення мотивації студентів у вивченні іноземних мов. Віртуальне мовне (VR) занурення моделює навчальне середовище, у яке вони зможуть зануритися і взаємодіяти з віртуальними об'єктами та персонажами. Це може допомогти учням розвивати свої навички аудіювання, говоріння, читання та письма в цікавій та захоплюючій формі.

Доповнену реальність (AR) можна використовувати для вивчення лексики, накладаючи цифрові слова і зображення на реальні об'єкти. Це може зробити вивчення лексики більш цікавим та інтерактивним, надаючи студентам візуальне посилення на слова, які вони вивчають.

VR і AR можуть сприяти культурному зануренню, що дозволить студентам досліджувати культурні артефакти з різних куточків світу і створювати власні сценарії. Це допомагає студентам розвинути міжкультурну компетентність, що є важливим у вивченні іноземних мов.

Таким чином, розглянуті технології «мобільного навчання» та способи їх упровадження в освітній процес закладів вищої освіти впливають на розвиток міжкультурної компетентності студентів і можуть бути запропоновані для системного використання в закладах вищої освіти України.

Список використаних джерел

1. Головка Д. Ефективність використання віртуальних симуляторів в освітньому процесі як засіб підготовки майбутніх фахівців до вимог сучасного ринку праці. *Adaptive Management Theory and Practice Pedagogics*, 17(33). 2023. DOI: [https://doi.org/10.33296/2707-0255-17\(33\)-07](https://doi.org/10.33296/2707-0255-17(33)-07).

2. Болтянська Н. І., Болтянський О. В. Застосування інноваційних технологій при викладанні у сучасному вищому навчальному закладі, як фактору формування професійних компетентностей майбутніх фахівців. *Збірник науково-методичних праць Таврійського державного агротехнологічного університету*. Мелітополь, № 20. 2017. С. 39-42.

3. Розвиток теоретичних основ інформатизації освіти та практична реалізація інформаційно-комунікаційних технологій в освітній сфері України: наук. вид. / В. Ю. Биков та ін. ; за наук. ред. В. Ю. Биков, С. Г. Литвинова, В. І. Луговий. Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2019. 214 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/716848/1/Видання%208%20серпня+.pdf>

4. Шевчук А. О. Мобільні додатки для вивчення англійської мови як засіб організації самостійної роботи студентів. *Інноваційна Педагогіка*. Одеса, Вип. 58, том 2. 2023. С. 141-144.

2. Chychun, V., Grechanyk, O., Khliebnikova, T., Temchenko, O., Kravchenko H. Change management models and methods: implementing innovations,

Аліна КРУЛИКІВСЬКА

викладач інформатики

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно - педагогічний фаховий коледж»,
м. Біла Церква, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ НАВЧАЛЬНИХ МАТРІАЛІВ

Швидке зростання обсягів нової інформації, постійне оновлення технологій її опрацювання стимулює появу інноваційних освітніх технологій та впровадження сучасних освітніх інструментів, які, в свою чергу, суттєво впливають на ефективність освітнього процесу.

Використання цифрових інструментів стає невід'ємною частиною освітнього процесу, відкриваючи нові можливості для створення цікавих та ефективних навчальних матеріалів та дозволяє досягти освітні цілі шляхом застосування нових методик та підходів до навчання. І це не просто тренд, а рушійна сила його розвитку, яка впливає на швидкість і сприйняття та забезпечує якість засвоєння нових знань, умінь і навичок здобувачами освіти, завдяки чому навчання стає більш оптимізованим.

Важливо зазначити, що сучасні цифрові інструменти дають можливість викладачам:

- розробляти цікаві та динамічні заняття;
- індивідуалізувати навчання;
- оцінювати знання здобувачів освіти більш об'єктивно;
- економити та раціонально використовувати час.

Сучасним заняттям, де використовуються цифрові інструменти, властиві:

- адаптивність (викладачі можуть підлаштовувати освітній процес під індивідуальні особливості та потреби здобувачів освіти);
- керованість (викладачі мають можливість контролювати процес навчання та оцінювати його результати);
- інтерактивність (здобувачів освіти активно взаємодіють з освітнім матеріалом, один з одним та з викладачем);
- поєднання індивідуальної та групової роботи;
- часова необмеженість навчання.

Завдяки цифровим інструментам освітній процес стає:

- мобільним (здобувачі освіти можуть вчитися в будь-який час і в будь-якому місці, маючи комп'ютер, смартфон чи інший пристрій з доступом до мережі Інтернет);

- диференційованим (викладачі можуть підбирати індивідуальні завдання та темпи навчання для кожного здобувача освіти);
- індивідуальним (здобувачі освіти мають можливість самостійно вивчати теми, що їм цікаві, в зручному для них темпі).
- Застосування на заняттях інтерактивних та ігрових методів навчання, методу проєктів, впровадження дослідницько-пошукової роботи, контекстного та проблемного навчання з використанням цифрових інструментів сприяє:
 - мотивації вчитися (інтерактивні та захоплюючі заняття з використанням цифрових освітніх інструментів роблять освітній процес цікавим та стимулюють здобувачів освіти до самостійного навчання);
 - кращому засвоєнню навчального матеріалу (здобувачі не просто запам'ятовують інформацію, а активно досліджують теми, що вивчаються, аналізують інформацію та роблять власні висновки);
 - створенню нових освітніх продуктів (учасники освітнього процесу можуть використовувати цифрові інструменти для створення власних презентацій, проєктів, аудіовізуальних та інших навчальних матеріалів).

Сучасний педагог повинен орієнтуватися в різноманітності цифрових інструментів, які можна використовувати для створення навчальних матеріалів. Найпопулярніші з них:

- інструменти для створення презентацій Microsoft PowerPoint, Google Slides, Genially, Canva, Prezi, Piktochart, Visme – дозволяють створювати динамічні та візуально привабливі мультимедійні презентації, які можуть включати інтерактивні елементи;
 - онлайн -дошки: Padlet, Miro, Jamboard – забезпечують віртуальний простір для співпраці, де викладачі та здобувачі освіти можуть спільно писати, малювати, розміщувати файли та обмінюватися ідеями;
 - електронні таблиці: Microsoft Excel, Google Sheets – дозволяють опрацювати дані та створювати діаграми різних видів на основі вказаних даних;
 - інструменти для створення інфографіки та діаграм: Genially, Canva, Piktochart, Visme для пояснення складних тем та візуалізації інформації;
 - інструменти для створення відео: Biteable, Canva, Powtoon, Animoto – дозволяють створювати цікаві та інформативні відеоролики, які можуть використовуватися для пояснення складних тем, демонстрації ситуацій та подій;
 - інструменти для створення вікторин та ігор: Kahoot!, Quizizz, Mentimeter, Google Forms, Canva, LearningApps, Flippity – дозволяють створювати інтерактивні вікторини, ігри та тести, які роблять навчання цікавим та захоплюючим, а також допомагають оцінювати результати навчання здобувачів освіти;
 - інструменти для створення інтерактивних робочих аркушів: Wizer.me, Liveworksheets.

Під час вибору цифрових інструментів педагогу важливо враховувати такі фактори:

- мета використання: перш ніж вибрати інструмент, чітко визначте мету його використання та завдання, які він має допомогти вам виконати,

наприклад, для створення мультимедійної презентації, онлайн-заняття, вікторини або навчального відео;

- простота використання, розширені можливості, доступність шаблонів та контенту, можливість спільного редагування та інтеграція з іншими інструментами;

- враховуйте бюджет та ресурси: деякі інструменти є безкоштовними, а інші платними. Оцініть свій бюджет та ресурси, щоб визначити, який варіант вам підходить;

- враховуйте вікову групу здобувачів освіти: деякі інструменти можуть бути для молодших учнів, а інші складніші – для старших;

- технічні навички викладача: деякі інструменти прості у використанні, а інші – потребують навчання і певних навичок.

Додаткові поради педагогам щодо використання цифрових інструментів:

- почніть з одного чи двох інструментів, які ви добре знаєте, і поступово додавайте більше. Не намагайтеся використовувати занадто багато інструментів одночасно;

- експериментуйте з різними цифровими інструментами та методами їх використання. Деякі інструменти краще підходять для певних завдань, ніж інші. Не бійтеся впроваджувати нові інструменти та шукати способи їх використання на заняттях;

- переконайтеся, що ви використовуєте якісні зображення, відео, інфографіку у своїх навчальних матеріалах;

- зробіть свої матеріали інтерактивними: додайте до своїх навчальних матеріалів інтерактивні елементи, такі як вікторини, ігри та онлайн-вправи, щоб зробити їх більш цікавими для здобувачів освіти;

- попросіть здобувачів освіти та колег дати зворотний зв'язок щодо ефективності навчальних матеріалів (це допоможе удосконалити освітній процес);

- регулярно удосконалюйте свої знання та навички, щоб бути в курсі нових цифрових інструментів та ефективно застосовувати їх.

Цифрові інструменти активно використовуються педагогами на заняттях з різних дисциплін. На заняттях інформатики використовують ось такі інструменти:

- онлайн-платформи для програмування, такі як Code.org або Scratch, щоб навчити здобувачів освіти основам програмування. Ці платформи пропонують інтерактивні заняття, ігри та інші завдання, які роблять навчання програмування цікавим та зрозумілим;

- інструменти для створення вебсайтів, такі як Wix, Weebly, Google Sites щоб навчити здобувачів освіти основам вебдизайну. Ці інструменти дозволяють створювати власні вебсайти без необхідності володіти знаннями HTML та CSS;

- інструменти для обробки даних: електронні таблиці, такі як Microsoft Excel або Google Sheets, для формування навичок у здобувачів освіти створення та редагування таблиць, обробки даних (збору, аналізу та візуалізації даних), роботи із формулами, розрахунками, створення графіків та діаграм;

- інструменти для форматування тексту, створення та редагування документів (Microsoft Word, Google Docs);
- інструменти для створення та редагування мультимедійних презентацій з інтерактивними елементами, робота з шаблонами (Microsoft PowerPoint, Google Slides, Genially, Canva, Prezi, Piktochart);
- інструменти для роботи з зображеннями, редагування фото, створення графічних елементів (GIMP, Photopea, Inkscape, Visme, Canva);
- інструменти для створення та редагування баз даних, пошук та обробка інформації (Microsoft Access, PostgreSQL, MySQL);
- інструменти для створення дидактичних ігор, вправ: Kahoot!, Study Stack, LearningApps, Flippity, які можна налаштувати під конкретні освітні потреби;
- інструменти для спільної роботи Google Workspace for Education для зберігання даних, спільного редагування документів, спілкування та роботи над проектами.

Отже, використання цифрових інструментів сприяє оптимізації та удосконаленню освітнього процесу. Завдяки різноманітності доступних інструментів педагоги можуть створювати захоплюючі та ефективні навчальні матеріали, які роблять навчання цікавим та доступним для здобувачів освіти. Цифрові інструменти використовуються для досягнення конкретних освітніх цілей та покращення результатів навчання здобувачів освіти, тому впровадження цифрових інструментів в освітній процес – це ключ до створення сучасної, ефективної та доступної системи освіти.

Список використаних джерел

1. Генсерук Г. Р., Бойко М. М. Цифрові технології як засіб підвищення якості освітнього процесу закладу вищої освіти. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи: матеріали V Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. С. 110 -111.
2. Духаніна Н. М., Лесик Г. В. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи. Modern directions of scientific research development: proceedings the 12th International scientific and practical conference. Chicago, USA. Chicago : VoScience Publisher, 2022. P. 406 -409.
3. Кривонос О. М., Котенко О. Д. Використання цифрових технологій в освітньому процесі. *Наука і техніка сьогодні*. № 1(15). 2023. С. 161 -176.

Тамара СОРОЧАН

доктор педагогічних наук, професор,
директор Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,
Київ, Україна.

Любов КАРТАШОВА

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри відкритих освітніх систем та
інформаційно- комунікаційних технологій
Центрального інституту післядипломної освіти
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»,
Київ, Україна.

УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПЕДАГОГІВ: АДАПТИВНЕ НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Інноваційність, як ознака розвитку сучасного суспільства суттєво впливає на процеси, що відбуваються в системі освіти. Складно передбачити, які зміни можуть бути в майбутньому, але, очевидно, що для кожного закладу освіти (ЗО), який бажає завжди бути сучасним, знадобиться більш ширший інноваційний, неперервно оновлений цифровий інструментарій [5; 7]. На думку багатьох українських учених освіта має набувати інноваційного характеру, а учасники освітнього процесу – сприйняти інноваційний тип життя і життєдіяльності, оскільки динамізм об'єктивно обумовлює змінність як надзвичайно важливу рису способу життя людини в ХХІ столітті [1; 2; 3; 5; 7]. Звідси – необхідність спрямовувати фахівців на сприйняття і творення змін, на професійний розвиток, що й визначає ефективну систему безперервної освіти впродовж життя.

Актуальність обраного напрямку дослідження автори пов'язують з необхідністю організації якісно нового рівня безперервної освіти педагогів, що відіграє ключову роль у забезпеченні стійкості освіти під час війни, повоєнному відновленні України та підготовці кадрів для всіх галузей економіки. Відповідно життєво важливо подумати про якість і охоплення цифрових освітніх платформ та їхній потенційний внесок у подоланні її наслідків. Априорі процес залучення штучного інтелекту (ШІ) в освіту став початком нового шляху розвитку освітніх систем всіх держав.

Отже, що, у свою чергу, формують нові тенденції в освіті? Наразі зрозуміло, що повний потенціал ЦТ, зокрема ШІ, в освіті ще не розкритий.

Освітняни усвідомлюють, що вже у найближчому майбутньому цифрове навчання в його різних форматах буде набирати обертів і розвивати свою потужність. У свою чергу, зазначене спричинить зміни відомих традиційних методик та підходів навчання або взагалі призведе до реформування системи освіти. Проблема традиційних освітніх систем полягає, здебільшого, в тому, що в їх основу закладаються універсальні методології, які спрямовані на одночасне швидке навчання великої кількості тих, хто отримує освіту. Враховуючи

особистісні потреби та інклюзивні особливості кожного хто отримує освіту, можна стверджувати, що [4; 5]: нікого не можна підвести ідеально під універсальну методологію ЗО; знання кожною особою не можна отримати оптимально.

Таким чином, є потреба пошуку стратегій покращення якості освіти та дослідження, як необхідно працювати освітянам, щоб отримати якісні результати викладання та навчання [8; 9]. Підвищення професіоналізму педагога реалізується шляхом: ознайомлення з ефективними стратегіями боротьби зі складною поведінкою; надання допомоги щодо проблемами, пов'язаних з навчанням у закладі освіти та вдома; навчання створення та підтримки зворотного зв'язку; формування уміння мотивації студентів – пропонуються методи підвищення мотивації та успіху студентів.

Особливе місце займає ШІ у визначенні змісту професійного розвитку і розроблених навчальних матеріалів. Також штучний інтелект може зайняти ключові позиції у формуванні змісту професійного розвитку педагогів і розробленню навчальних матеріалів. У цілому, використання ШІ у визначенні змісту професійного розвитку та розробленні навчальних матеріалів може сприяти покращенню якості освіти та підвищенню ефективності освітнього процесу для педагогів.

Так, завданням ШІ може бути аналіз запитів споживачів і замовників освітніх послуг щодо тематики занять, тренінгів, конференцій та інших заходів. Генерація ілюстративних матеріалів ШІ може полегшити контроль за результатами професійного розвитку і якістю освіти. Це передбачає розроблення й визначення результатів тестів, оцінок, аналізу письмових робіт тощо. Аналіз як функція управління може здійснюватися за допомогою ШІ, після чого він не може лише опрацьовувати великі масиви даних, інтерпретувати їх і наочно відобразити.

Застосування ШІ в управлінні професійним розвитком передбачає дотримання технології освіти дорослих – поетапного, покрокового досягнення спроектованого результату особистісного та професійного розвитку дорослої людини або групи осіб, які здобувають нові компетентності в процесі взаємодії суб'єктів освітнього процесу у формальній, неформальній, інформальній освіті.

Актуальність окресленої проблеми для оновлення підходів організації професійного розвитку фахівців різного профілю та підвищення їх кваліфікації посилилася у зв'язку з тривалим періодом карантинних обмежень та агресивним військовим нападом росії. Нові умови невизначеності подальшого перебігу подій, віддаленості учасників освітнього процесу спонукали до створення Web-порталу, умови якого забезпечували б не лише підвищення кваліфікації і професійний розвиток фахівців, а й належну якість управління освітнім процесом. Розроблено інноваційну модель, що забезпечує професійний розвиток фахівців – Web-портал «Український відкритий університет післядипломної освіти» (УВУПО) [6].

Для запровадження сучасних технологій формальної і неформальної післядипломної освіти науково-педагогічними працівниками ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» з урахуванням особливостей навчання дорослих розроблена і введена в користування Web-платформа «Система управління навчанням дорослих (Learning Management System Adult Learning)» –

LMS AdL. (М. О. Кириченко, В. В. Олійник, Т. М. Сорочан, Л. А. Карташова, С. В. Ларін). Вона розміщена на web -порталі «Український відкритий університет післядипломної освіти» (УВУПО, <http://uvu.org.ua/>) з метою забезпечення дистанційного етапу підвищення кваліфікації слухачів, які навчаються за бюджетні кошти, а також системи неформальної післядипломної освіти відповідно до Порядку підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 800 (із змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 1133 від 27.12.2019). Web-портал «Український відкритий університет післядипломної освіти» – це багатоцільовий, динамічний електронний ресурс, призначений для організації та підтримки післядипломної освіти. Він є комплексом цифрових рішень, спрямованих на: успішне функціонування віртуальних кафедр, здійснення освітнього процесу, професійний розвиток слухачів, висвітлення інноваційних освітніх практик тощо. Особливості організації освітнього процесу в середовищі УВУПО визначені Положенням про його організацію. Наразі УВУПО здійснює підвищення кваліфікації і реалізує функції науково-методичного супроводу післядипломної освіти. Основна мета діяльності УВУПО – створення необхідних умов для безперервного професійного розвитку фахівців, координації освітньої, дослідницької, методичної, наукової діяльності членів УВУПО. Провідними напрямками діяльності УВУПО є наступні: створення в межах УВУПО мобільного освітнього простору для слухачів і викладачів з використанням мережевих комп'ютерних технологій навчання з метою розширення доступу до якісної ступеневої освіти, створення умов для отримання додаткової освіти та відпрацювання інших складових системи безперервної освіти; розвиток електронної мережі навчальних курсів, підручників для покращання інформаційного забезпечення освітнього процесу; розширення можливостей слухачів щодо вибору варіантів навчальних програм і форм навчання за різними напрямками і спеціальностями; покращання якості навчання за рахунок залучення до освітнього процесу провідних викладачів навчальних закладів – членів УВУПО та фахівців-практиків; проведення спільними зусиллями наукових конференцій, семінарів, тренінгів, літніх шкіл, проблемних лекцій провідних фахівців тощо; розроблення системи єдиного обліку навчальних модулів і кредитів, напрацювання технологій оцінювання якості освітнього процесу та результатів навчання слухачів і студентів; організація ефективної системи перепідготовки та підвищення кваліфікації професорсько-викладацького та керівного персоналу членів УВУПО, в т.ч. шляхом стажування викладачів; реалізація спеціальних проектів з підготовки й підвищення кваліфікації на замовлення з використанням кадрового та матеріально-технічного потенціалу членів УВУПО; здійснення міжнародної діяльності у сфері освіти і науки відповідно до чинного законодавства.

Управління професійним розвитком в УВУПО спрямовується на кінцевий ціннісний продукт, який є сукупністю компетентностей педагогів, що утворюють їхній професіоналізм. Це забезпечує конкурентоспроможність на ринку праці, здатність опановувати інновації у професійній діяльності, працювати в умовах кризи і невизначеності. Із зростанням кількості педагогів, яким потребується

післядипломна підготовка, розвиток адаптивного навчання на основі ШІ в УВУПО стає все більш важливим. Адаптивне навчання передбачає індивідуалізацію освітнього процесу з урахуванням потреб, можливостей і темпів кожного слухача. Пропонуємо звернути увагу на деякі підходи, які демонструють важливість розвитку адаптивного навчання на основі ШІ:

Персоналізоване навчання: можливість аналізувати дані про навчання слухачів з метою формування індивідуальної траєкторії навчання, яка відповідає їх потребам та рівню знань.

Прогностичний аналіз: прогнозування потенційних труднощів у навчанні та рекомендацій щодо подальших кроків.

Створення навчального контенту: генерування інтерактивного навчального контенту, який відповідає особистісним потребам кожного слухача та сприяє засвоєнню матеріалу.

Підтримка педагогів: як інструмент для педагогів, який надає нові дані та рекомендації щодо оптимізації освітнього процесу та індивідуального підходу до кожного слухача.

Авторський досвід показує, що, у цілому, розвиток адаптивного навчання в УВУПО на основі ШІ позитивно впливає на підвищення якості освіти, забезпечення більш ефективного використання часу та ресурсів у освітньому процесі.

Список використаних джерел

1. Антошук С. Підвищення цифрової компетентності здобувача технічної освіти в закладах фахової передвищої освіти. *Вісник післядипломної освіти. Серія «Педагогічні науки»*. 26(55), 2023. С. 36 -49.

2. Базелюк О. В. Змішане навчання в професійно-технічних навчальних закладах. *Технології дистанційного професійного навчання* : метод. посібник. Житомир : «Полісся», 2018. С. 101 -106.

3. Білецький В. В., Войтович І. С., Апшай Ф. В., Теліш І. С. Інформаційно-комунікаційні технології в умовах змішаного навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. (208), 2022. С.91 -97. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2023-1-208-91-97/>

4. Гуржій, А. М., Карташова, Л. А. Інновації в освітньому просторі України: відкритий електронний освітній ресурс – перспектива впровадження [Текст] / А. М. Гуржій, І. В. Пліш. – *Інформаційно-комунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи*. Збірник наукових праць. Випуск 5. / За ред. М. М. Козяра, Н. Г. Ничкало. Львів : ЛДУ БЖД, 2017. С. 27 -33.

5. Карташова Л. А. Цифровий порядок денний розвитку освіти: спрямованість на формування цифрових компетентностей, Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія», 2020. DOI: [https://doi.org/10.31339/2413-3329-2020-1\(11\)-135-139](https://doi.org/10.31339/2413-3329-2020-1(11)-135-139).

6. Карташова, Л. А. Антикризовий менеджмент підвищення кваліфікації / Карташова, Л. А., Кириченко, М. О., & Сорочан, Т. М. *Вісник Національної*

академії педагогічних наук України, 2(1). 2020. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-7-9>

7. Сергієнко В. Використання засобів ІКТ у системі післядипломної освіти вчителів / В. Сергієнко, Л. Кухар, Ю. Чичкар *Вища освіта України*. № 1, 2020. С. 68-77.

8. Сорочан Т. М. Освітній технопарк: інновації для якості освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1), 2022. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4148>

9. Кириченко М. Цифрова екосистема «Український відкритий університет післядипломної освіти»: модель 6.0 / Кириченко Микола, Сорочан Тамара, Карташова Любов/ *Збірник наукових праць «Вісник післядипломної освіти» серія «Педагогічні науки» випуск 25 (54) 2023*, С. 105 -130 [DOI: https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-25\(54\)-105-130](https://doi.org/10.58442/2218-7650-2023-25(54)-105-130)

Любов КАРТАШОВА

доктор педагогічних наук, професор,
Університет менеджменту освіти, вул. Січових Стрільців, 52А,
Київ, 04053, Україна

Тетяна ШЕРЕМЕТ

старший викладач,
Університет менеджменту освіти, вул. Січових Стрільців, 52А,
Київ, 04053, Україна

РОЛІ ТА ПРАКТИКИ ПЕДАГОГІВ В ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ, ЩО ПІДТРИМУЄТЬСЯ ЦИФРОВИМИ ТЕХНОЛОГІЯМИ

Багаторічний досвід показує, що цифрові технології (ЦТ) можуть надати педагогам можливість спільно навчатися зі своїми учнями (студентами), формуючи новий досвід більш глибокого вивчення навчального матеріалу. Такий вдосконалений освітній досвід втілює ідею Джона Дьюї про створення «більш зрілих учнів». Наразі розширюється коло педагогів, професійний потенціал яких спрямований на якісне викладання, надання тим, хто навчається, доступу до якісного освітнього контенту, навчання їх аналізувати, створювати, відображати та діяти за допомогою цифрових інструментів та технологій у всіх аспектах життя.

Результати аналітичного огляду наукових праць та практик дозволяють виокремити описи зазначених ролей педагога та приклади того, як ЦТ займають чільні позиції. Зокрема, педагоги можуть:

1. Співпрацювати далеко за стінами своїх ЗО. Завдяки ЦТ викладачі більше не обмежуються співпрацею лише з іншими колегами у своїх закладах освіти (ЗО). Тепер вони можуть утворювати взаємозв'язки з іншими викладачами та експертами у своїх громадах або у всьому світі, щоб розширити свої професійні перспективи та створити можливості для якісного навчання учнів/студентів.

Також вони можуть зв'язуватися з громадськими освітніми організаціями, які спеціалізуються на реальних проблемах для розроблення навчального досвіду, що дозволяє враховуючи потреби, розставляти пріоритети. Усі ці елементи роблять навчання в ЗО більш актуальним та достовірним. Крім того, використовуючи такі інструменти, як відеоконференції, онлайн-чати та сайти соціальних мереж, викладачі, від великих міських до малих сільських районів, можуть інтегруватися та співпрацювати з експертами та колегами з усього світу для формування професійних освітніх спільнот в Інтернеті.

2. Розробляти надзвичайно цікавий та відповідний навчальний досвід. Педагоги мають майже безмежні можливості обирати та застосовувати інструменти ЦТ таким чином, щоб вони відповідали інтересам своїх учнів/студентів та досягали поставлених навчальних цілей.

3. Керувати оцінюванням та впровадженням нових технологій навчання. Відкритий доступ до ЦТ, що призначені для використання в освітньому процесу, полегшують викладачам пілотування нових освітніх технологій та підходів. Педагоги також можуть надавати підтримку своїм колегам, відповідаючи на запитання та моделюючи практичне використання технологій для організації та підтримки навчання.

4. Бути гідями, фасилітаторами та мотиваторами для тих, хто навчається. Інформація, доступна викладачам через швидкісний Інтернет, означає, що вчителі не повинні бути експертами з питань контенту з усіх можливих тем. Розуміючи, як допомогти учням/студентам отримати доступ до інформації в Інтернеті, взяти участь у моделюванні реальних подій та використовувати ЦТ для документування досвіду, викладачі можуть допомогти своїм учням/студентам вивчити проблеми та здійснювати глибокий аналіз результатів свого навчання. Використовуючи цифрові інструменти, вони можуть допомогти учням/студентам створити простір для експериментів, ітерацій та ризику інтелектуального характеру, маючи всю необхідну інформацію у відкритому доступі (Інтернет - просторі, цифрових сховищах навчальних матеріалів, електронних бібліотеках, освітньому середовищі ЗО тощо).

Педагоги також можуть скористатися цими ресурсами для особистих, професійних потреб, орієнтуючись на нові розуміння викладання, які виходять за межі зосередженості на тому, чого вони навчають, і набагато ширше того, як учні/студенти можуть навчатися та демонструвати свої знання.

5. Бути співавторами із учнями/студентами та колегами. Наявність технологічних засобів навчання дає викладачам шанс бути співавторами та укладачами навчального матеріалу разом із тими, хто навчається і колегами.

Від викладачів не слід очікувати, що вони знають все, що можна знати в своїх дисциплінах, слід очікувати, що вони вміють змоделювати, як використовувати наявні цифрові інструменти, щоб професійно налаштуватися на вирішення проблем та як бути співавторами у формуванні знань.

6. Брати участь у створенні культури безперервного навчання. Сприяння гнучким підходам до організації навчання і заохочення креативного мислення через залучення цифрового інструментарію матиме важливе значення для підготовки команд педагогів та тих, хто навчається до вирішення майбутніх

завдань. Безперервне підвищення кваліфікації і навчання протягом усього життя тепер обов'язковим аспектом професійної діяльності викладачів. Відсутність освіти в галузі цифрових технологій є величезною загрозою для освіти. Педагоги повинні завершувати свої програми післядипломної підготовки з глибоким розумінням того, як використовувати ЦТ для підтримки навчання. Адаптивне використання технологій не є додатковим доповненням або навичкою викладача, яку можна очікувати від нього, коли він розпочинає свою діяльність у ЗО. Педагоги повинні знати, як використовувати технології для реалізації стандартів навчання держави з першого свого робочого дня. Вони мають знати про те, як ефективно використовувати ЦТ для підтримки навчання без спеціального навчання та додаткової практики.

Отже, без фахово підготовленої та розширеної, через ЦТ, потужності викладання, наша країна не відчує всіх переваг цифровізації освіти для трансформаційного навчання. У свою чергу, ЗО повинні мати можливість покладатися на програми післядипломної підготовки педагогів задля забезпечення високого рівня їх компетентностей з готовністю до значущого використання ЦТ. Кожен педагог бути готовим моделювати, як вибрати та використовувати найбільш відповідні програми та інструменти для підтримки навчання та вміти оцінювати обрані інструменти на основі основних стандартів конфіденційності та безпеки.

Ті ж імперативи післядипломного навчання педагогів мають застосовуватися до постійного професійного навчання. Програми післядипломного професійного навчання та розвитку повинні перейти на підтримку та розвиток ідентичності викладачів як вільних користувачів ЦТ, які готові до творчого, спільного вирішення проблем та є адаптивними, соціально обізнаними експертами протягом усієї своєї кар'єри. Програми також повинні вирішувати проблеми, коли мова йде про використання цифрових освітніх технологій: неперервний професійний розвиток повинен бути доступним та вбудованим у фахову діяльність. В програмах має бути передбачено задіяння практичного та інтелектуального освітнього досвіду зі спрямованістю на глибше розуміння цифрової грамотності, розвиток практичних навичок та усвідомлення наслідків цифрових змін у освіті та суспільстві в цілому.

Найважливішим аспектом забезпечення учасників освітнього процесу відповідними навичками цифрової грамотності є те, що спільно учні/студенти та викладачі можуть стати інженерами співпраці, розробниками освітнього досвіду, лідерами, путівниками та каталізаторами змін.

Список використаних джерел

1. Дьюї Д. Досвід і освіта. [пер. з англ. Марії Василечко]. Л. : Кальварія, 2003. 84 с.
2. Карташова Л. А. Цифровий порядок денний розвитку освіти: спрямованість на формування цифрових компетентностей. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*, 2020. DOI: [https://doi.org/10.31339/2413-3329-2020-1\(11\)-135-139](https://doi.org/10.31339/2413-3329-2020-1(11)-135-139).

3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Під заг. ред. Овчарук О. В. К. : «К.І.С.», 2004. 112 с.

4. Сергієнко В. П. Освітні вимірювання як засіб діагностики та прогнозування якості знань / В. П. Сергієнко, П. В. Микитенко. Управління якістю підготовки майбутнього вчителя фізикотехнологічного профілю : збірник матеріалів міжнародної інтернет конференції / [редкол.: П. С. Атаманчук (голов. ред. та ін.)]. Кам'янець – Подільський : Аксіома 2014. 208 с.

5. Сорочан Т. М. Освітній технопарк: інновації для якості освіти. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*, 4(1), 2022. DOI: <https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4148>.

Людмила КОНДРАТОВА

кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри відкритих освітніх систем та
інформаційно-комунікаційних технологій
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
Київ, 04053, Україна

ЦИФРОВИЙ КОНТЕНТ СУЧАСНОГО ВИКЛАДАЧА: ІНСТРУМЕНТИ ДЛЯ ЙОГО СТВОРЕННЯ

Сучасні виклики часу умотивовують до упровадження освітніх інновацій. Серед яких є: перехід на дистанційне та змішане навчання; активне впровадження цифровізації в освітній процес; поширення досвіду з використання цифрових технологій в навчанні; створення банку цифрових інструментів сучасного педагога; використання електронних засобів навчання; створення цифрового контенту.

Метою статті є розкриття освітніх можливостей до створення цифрового контенту педагогічного працівника та цифрових інструментів, які допомагають його створення.

Проблемам цифрового контенту присвячені дослідження Н. Крамаренко, А. Краснякової, Г. Постової. Питання використання цифрового контенту в освіті розглядали С. Литвінов, І. Колеснікова, В. Кухаренко та інші.

Звернімо увагу на значення поняття цифровий контент. Цифровий контент – це будь-який контент, який існує у формі цифрових даних. Цифровий зміст зберігається на цифрових носіях або аналогових носіях у певних форматах. Форми цифрового вмісту включають інформацію, яка транслюється в цифровому вигляді, або міститься в комп'ютерному файлі. Зазвичай під поняттям цифровий контент розуміють дані, які створюються і надаються в цифровій формі. Підготовка сучасного цифрового контенту для педагогічного працівника стає вимогою та потребою часу.

Процес підготовки освітнього цифрового контенту враховує індивідуальний підхід: педагоги можуть створювати контент, який максимально відповідає потребам та особливостям їхніх учнів, враховуючи їхні знання, інтереси та темпи

навчання. Педагоги можуть оперативнo оновлювати навчальні матеріали, адаптуючи їх до нових реалій та останніх досягнень у відповідній галузі знань. При створенні власного контенту дозволяє педагогам виявляти творчість та експериментувати з різними форматами та інструментами подачі інформації, що робить навчання більш цікавим та ефективним. Підготовка контенту сприяє глибокому засвоєнню педагогом навчального матеріалу, що дозволяє йому більш якісно пояснювати його учням. Створення власного контенту дозволяє значно зекономити кошти на придбанні готових навчальних матеріалів.

Для створення цифрового контенту вчителі використовують різні цифрові інструменти, серед яких: палітра сервісів, програм, електронних засобів навчання. До сучасних цифрових інструментів педагогічного працівника для підготовки цифрового контенту відносимо: вебсервіси для візуалізації навчання, сучасні програми і сервіси для створення електронних засобів навчання, а також вебсервіси для створення навчального відео, цифрові інструменти для здійснення взаємодії та спілкування тощо.

Можливості сучасних цифрових інструментів безмежні. Кожен викладач, вчитель може власноруч на основі цифрових інструментів створити такі засоби навчання як: електронні книги, електронні робочі аркуші, інтерактивні завдання, опитування і тести і навіть авторські дистанційні курси, електронні бібліотеки, репозитарії тощо.

Навчальне відео та його використання в освітньому процесі досить ефективні. Педагоги можуть створювати слайдшоу, скринкасти, скрайбінги, студійні відеолекції, а також упорядковувати власні відеотеки та наповнювати власний канал навчальним відео. Для підготовки навчального відео ми можемо використовувати як вебсервіси, програми, так і сучасні мобільні застосунки.

Безмежні можливості у створенні навчального відео надає сервіс Canva, в якому можна використати інтерактивні елементи, власні відео, зробити відеоколажі, накладати на відео тексти, доповнювати їх музичними файлами та використовувати можливості штучного інтелекту. Цікаві скрайбінги дозволяє створити сервіс PowToon, це можуть бути відеоролики, розповіді, інтерактивні презентації, вчитель самостійно створює сцени, добирає візуальні ефекти з платформи та доповнює їх власними фото. На основі мобільних додатків Movie Maker, Movavi Clips та інших.

Майже кожному педагогу на допомогу можуть бути цифрові інструменти для створення візуалізації. До інтерактивного контенту ми відносимо презентації, інтерактивні завдання, плакати, квести, опитування, тести, всі засоби, які дозволяють здійснювати візуалізацію занять.

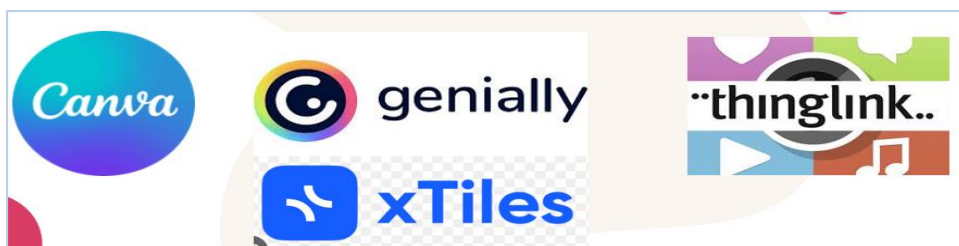

Рис 1. Вебсервіси та платформи для підготовки візуального інтерактивного контенту

Останнім часом все більше можливостей надають сучасні неймережі. Саме вони дозволяють створювати неповторні зображення, чудові відео, кліпи, вони допомагають розробити власні цифрові засоби навчання та полегшити підготовку педагогів до занять.

Практика організації освітнього процесу в період цифровізації освіти демонструє доволі значний інтерес багатьох педагогічних працівників до штучного інтелекту як новітнього явища, яке відкриває нові можливості для здобувачів освіти в межах самонавчання та самовдосконалення. Водночас використання штучного інтелекту в процесі підготовки викладачів до занять розширює нові можливості професійного удосконалення та розкриває безліч можливостей до візуалізації контенту та впровадження нових цифрових технологій в навчання, а також у підготовці цифрового контенту. Наприклад, такі неймережі як Chat GPT, Copilot, Gemini допомагають генерувати тести, діалоги, вони допомагають створювати електронні конспекти. Неймережі Canva, Designer. Microsoft допомагають візуалізувати інформацію, генерувати та редагувати графічний матеріал тощо. А неймережі Quizgecko, Conker дозволяють підготувати тестові завдання з використанням штучного інтелекту

Рис 2. Неймережі з використанням штучного інтелекту для підготовки цифрового контенту

Основними досягненнями кафедри відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій є навчання слухачів курсів підвищення

кваліфікації на тематичних та авторських курсах з використання цифрових технологій. Одним із напрямів підготовки слухачів є набуття практичного досвіду із створення цифрового контенту власноруч. Результати навчання, відгуки слухачів та демонстрація освітніх досягнень на захисті робіт доводить високу результативність та ефективність здійснення підготовки.

Отже, підготовка цифрового контенту педагогами власноруч – це процес, який набуває все більшої популярності у сучасному освітньому середовищі. Цей підхід має як свої переваги, так і виклики, серед яких індивідуальний підхід, актуальність, креативність, глибоке розуміння матеріалу.

Список використаних джерел

1. Колеснікова І. В. Використання цифрових інструментів для формувального оцінювання навчальних досягнень учнів. Базова освіта НУШ: процесуальне правонаступництво : зб. матеріалів регіонал. наук.-практ. інтернет-конференції, 29 березня 2021 р. Житомир : КЗ «Житомирський ОППО» ЖОР, 2021. С. 44 -47.
2. Литвинов А. С. Педагогічний провайдинг інновацій в освіті : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Борисова. Суми, 2019. С. 134.
3. Національна доктрина розвитку освіти України у XXI столітті: проект. Освіта України. № 29. 2001. С. 4 -6.

Леся ТОНКОНОЖЕНКО

в.о. директора коледжу;

Юлія СЕМКО

канд. геол. наук, зав. навч.-метод. каб.;

ВСП «Фаховий коледж

геологорозвідувальних технологій

Київського національного університету

імені Тараса Шевченка»,

м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИКЛАДАННІ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН

Із початком пандемії COVID-19, а від 24 лютого 2022 року і військових дій, в Україні виникла необхідність в ефективній організації освітнього процесу. Постала проблема у застосуванні новітніх методик викладання, використання сучасних цифрових технологій, які забезпечать високу якість освіти та розвиток педагогічної системи, що відповідає вимогам часу та потребам суспільства.

У сучасній науково-педагогічній літературі існують різні підходи до визначення поняття «цифрові технології».

Цифрові технології – широкий спектр інструментів і ресурсів, що містять інформацію, представлену у різних форматах, на базі різноманітних девайсів та гаджетів. Сам термін «цифрові технології», який є на сьогодні більш сучасним та

зрозумілим для нового покоління, розглядається, як об'єднання комп'ютерних, електронних, інформаційних, інформаційно-комунікаційних та телекомунікаційних технологій [1].

Цифрові освітні технології – це різноманітні електронні засоби та програмне забезпечення, яке використовують з метою покращення якості навчання та забезпечення доступу до знань здобувачам освіти та викладачам.

Використання цифрових технологій та інструментів, таких як комп'ютери, гаджети, інтерактивні дошки та засоби візуалізації є необхідним кроком в розвитку освіти та дозволяють підвищити ефективність та інтерактивність процесу навчання. Використання таких технологій не тільки сприяє покращенню якості освіти, а й забезпечує доступ до новітніх знань та технологій, що важливо для формування конкурентоспроможної робочої сили в умовах сучасного світу [2].

Використання цифрових технологій якісно і ефективно змінює освітній процес. Наявність змістовних, інтерактивних, цікавих навчальних матеріалів у освітньому процесі мотивує та надихає студентів і стимулює здобувачів освіти до навчання.

До найбільш популярних, простих, ефективних та безкоштовних онлайн-сервісів та платформ належать: Zoom, Google meet, Google classroom, Moodle, GoogleArts&Culture, Google Планета Земля, LearningApp, На Урок, Всеосвіта, Genial.ly, Miro та ін.

Якщо розглядати шкільну освіту, існує безліч платформ, ресурсів для забезпечення освітнього процесу. На жаль, для фахової передвищої освіти, зокрема спеціальності 103 Науки про Землю, подібних ресурсів мало.

У роботі авторами представлені власні розробки з навчальних дисциплін «Геоморфологія та четвертинна геологія», «Оцінка геологічних пам'яток природи», «Сейсморозвідка». Це презентації, аркуші завдань, роздатковий матеріал, тести, які впроваджені в освітній процес. Для їх розробки використовувалися сервіси Canva, Google -forms, Kahoot.

Canva – платформа графічного дизайну, яка дозволяє створювати плакати, презентації, відеопрезентації, воркбуки, діаграми, інфобуклети, обкладинки для книг, резюме, візуальний контент для соціальних мереж та багато іншого, має віртуальні дошки [3].

Google-forms – додаток, пропонуваний Google, який дозволяє користувачам створювати та редагувати опитування в Інтернеті, співпрацюючи з іншими користувачами в режимі реального часу. Зібрану інформацію можна автоматично внести в електронну таблицю.

Kahoot! – онлайн сервіс для створення інтерактивних завдань. Дозволяє створювати тести, опитування, вікторини. Платформу можна використовувати під час роботи з будь-якими віковими категоріями [4].

Презентації допомагають студентам візуально сприймати інформацію і сприяють більш ефективному її засвоєнню. Нижче наведений приклад презентації з навчальної дисципліни «Сейсморозвідка», яка розроблена у Canva (рис. 1).

Рис. 1. Приклад презентації з навчальної дисципліни: «Сейсмозв'язка»

Для кращого засвоєння матеріалу, створені роздаткові матеріали (рис. 2).
 Перевірка знань є важливим методом контролю умінь та знань студентів.
 Вона здійснюється за допомогою аркушів завдань і тестів.

РУХ ЛІТОСФЕРНИХ ПЛИТ

Рис. 2. Приклад роздаткового матеріалу з навчальної дисципліни: «Геоморфологія та четвертинна геологія»

Аркуші завдань розроблені у платформі Canva (рис. 3), тести створені у Kahoot (рис. 4) та Google Forms.

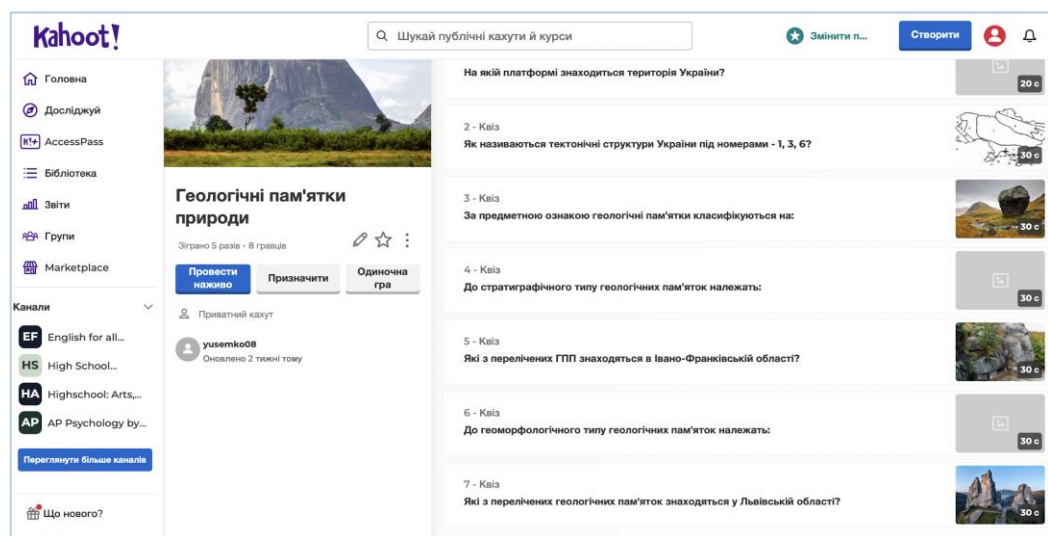
Прізвище, ім'я _____ Група _____

**ОПИСАТИ ТИПИ, ПІДТИПИ, ФОРМИ РЕЛЬЄФУ
ВИВІТРЮВАННЯ. ГЕНЕТИЧНІ ТИПИ ВІДКЛАДІВ.**

Геоморфологічний процес	Типи	Підтипи	Фактори	Форми рельєфу	Генетичні типи відкладів
Вивітрювання	1) Фізичне				
	2) Хімічне				
	3)				

Рис. 3. Приклад аркушу завдань

Кahoot! Шукай публічні кахути й курси

Змінити п... Створити

На якій платформі знаходиться територія України? 20 с

2 - Київ
Як називаються тектонічні структури України під номерами - 1, 3, 6? 30 с

3 - Київ
За предметною ознакою геологічні пам'ятки класифікуються на: 30 с

4 - Київ
До стратиграфічного типу геологічних пам'яток належать: 30 с

5 - Київ
Які з перелічених ГПП знаходяться в Івано-Франківській області? 30 с

6 - Київ
До геоморфологічного типу геологічних пам'яток належать: 30 с

7 - Київ
Які з перелічених геологічних пам'яток знаходяться у Львівській області? 30 с

Геологічні пам'ятки природи
Зіграно 5 разів - 8 гравців

Провести наживо Призначити Одиночна гра

Приватний кахут

yusemko08
Оновлено 2 тижні тому

Рис. 4. Приклад тестів з навчальної дисципліни «Оцінка геологічних пам'яток природи»

Отже, якісне функціонування освіти як дистанційної, так і очної не можливе без застосування цифрових освітніх технологій, адже вони здатні забезпечити високу якість освіти, дозволяють підвищити ефективність процесу навчання. У роботі авторами представлені власні розробки з навчальних дисциплін «Геоморфологія та четвертинна геологія», «Оцінка геологічних пам'яток природи», «Сейсморозвідка», які впроваджені в освітній процес у ВСП «Фаховий коледж геологорозвідувальних технологій Київського національного університету

імені Тараса Шевченка» для здобувачів фахової передвищої освіти спеціальності 103 Науки про Землю.

Список використаних джерел

1. Черненко А. В. Цифрові технології у процесі навчання майбутніх учителів іноземних мов. *Збірник наукових праць «Педагогіка та психологія»*. Харків, Вип. 61, 2019. С. 193-200.
2. Гончарова І. П. Цифрові технології в освіті як засіб покращення доступності та ефективності навчання. URL: https://lib.iitta.gov.ua/734946/1/Гончарова_тези.pdf
3. Canva. URL: https://www.canva.com/uk_ua/
4. Kahoot. URL: <https://create.kahoot.it/auth/login>

Anastasia KYRYLENKO

student of group 32 PO(a),

Kyiv Regional Council Communal Institution «Bila Tserkva Humanitarian - Pedagogical Professional College», Bila Tserkva

Olena SCHASTLYVA

English teacher, teacher -methodologist,

Kyiv Regional Council Communal Institution «Bila Tserkva Humanitarian - Pedagogical Professional College», Bila Tserkva

THE EFFECTS OF CLASSROOM LEARNING ENVIRONMENT ON PRIMARY SCHOOL STUDENTS' LEARNING PROGRESS

Primary school students spend a lot of time in school. The learning environment of the students' class affects their academic success, formation, personality development, etc. In Ukraine the Primary School State Standard has recently been changed, and these changes are also reflected in the organization of primary school students learning environment.

Ukrainian and foreign teachers, researchers, psychologists were interested in the problem of the learning environment. For example, Vasyl Oleksandrovich Sukhomlynsky was convinced that the learning environment plays a very important role in learning, as well as that it has an impact on students. During the research of his book «Pavlyska Secondary School», it can be seen that Vasyl Sukhomlynsky believed that the learning environment should be based on the principle of humanism, the connection between learning and life, the principle of nationalism. Vasyl Sukhomlynsky's ideas about the organization of the learning environment and the arrangement of classrooms are relevant in the context of the New Ukrainian School. The modern primary school should become a space for development, a space for learning, communication, interaction, joint activities of students, teachers and parents [3].

The aim of study is to determine the influence of the learning environment in the classroom on the learning success of primary school students.

One of the main conceptual bases of the educational reform in the New Ukrainian School is the creation of a modern learning environment, including a multifunctional space, which will motivate students to study and develop them. Learning environment is a system of opportunities for the development of student personality in the social environment. The educational environment is a place where all participants in the learning process interact with each other. The modern educational environment itself creates a comfortable and accessible environment where everyone has the opportunity to find themselves and express their own opinion [2].

Learning environment is a place where students learn. It includes physical spaces such as classrooms, schools, or workplaces; virtual spaces such as digital platforms; or blended spaces that combine both physical and digital elements. A good learning environment should provide a safe and conducive space for learning.

The learning environment affects whether students feel safe. Are they comfortable in this learning environment? The learning environment also affects the success of students in primary school. Academic success is always dependent on the student educational environment. If students feel comfortable in a certain educational environment, they are not afraid to express their thoughts, to make their own choices, and most importantly, to gain new knowledge and ask the teacher questions. In such environment primary school students will be successful in learning and in their development [6].

It is obvious that the teacher creates the learning environment and manages it. Therefore, the effectiveness of the educational environment depends on the teacher. What should be the learning environment in order for students to have a passion for learning that will motivate students? In order to create it, it is necessary to think through and provide optimal conditions for the growth and self-development of elementary school students. The educational environment has such characteristics as: integrity, versatility, variability, subjectivity, socio-cultural mobility, coordination, emotional saturation. Appropriate modern equipment is needed to increase the effectiveness of the educational process [4]. This will make it possible to develop the child in accordance with the requirements of the Primary School State Standard [1].

Creating a developmental learning environment is quite a complex process, with several levels. During the design process, a prototype of this environment is developed, in particular the structure of the environment; placement of individual components and their correct combination in the environment; possibility of transformation, mobile movement of individual components; fullness of equipment and means.

They create different variants of the developmental subject environment based on design. Be sure to take into account the needs of children according to the age group. The next stage is choosing the best option and arranging the environment accordingly.

In addition to classic options for organizing the learning space in the classroom, the latest ones will be used, for example, mobile workplaces that can be easily transformed for group work.

It is worth organizing a place for the child to be alone and rest in the classroom.

At the beginning of the school year, it is important to introduce children to educational centres, show them how different materials are used, and together develop rules for working in the centres.

To satisfy the child's natural need for movement, change of environment, it is worth using modular furniture, rugs, balls, chairs, etc. Modern furniture makes it possible for students to take a comfortable position for reading.

When filling the classroom space, the teacher should think about the storage system of materials, taking into account the frequency of their use. The objects surrounding the children should correspond to their height and physical capabilities: light furniture so that they can move around, accessible shelves of cabinets so that they can take materials on their own.

The educational environment should be spacious, children need it for the freedom of movement. To maintain order in the classroom, it is advisable to use labelled containers. They are easy to identify, store, move. Such organization of space not only accustoms to order, it helps to form the integrity of knowledge about subjects and objects being studied, contributes to the systematization of knowledge. When filling the cabinets, you should not display all the materials at the same time, it is better to act according to the principle of a constantly changing exhibition. Centres must be constantly updated with materials. Based on the capabilities of the school and the educational needs of the children, one can replace some cells with others. This will save space in the classroom, make the space mobile and adaptable.

If the classrooms have a small area, it is worthwhile to use the free areas of the corridors, for example, bring game materials, a library, an exhibition of children's works, etc. to them.

Organizing an educational environment is not the same as decorating it. In general, it is important to ensure that posters, tables, exhibitions occupy no more than half of the wall area, preferably less, and are well organized. The interior and arrangement of classrooms are formed primarily for the development of students. A well-equipped classroom space creates opportunities for various forms of learning activities, provides a favourable emotional atmosphere, motivates and sets up for productive work. Learning should not be limited to the walls of the classroom. Lessons in nature are gaining popularity – the organization of the educational process outside the school walls [5].

In today's rapidly changing conditions, the educational environment of an educational institution is not isolated from external and internal factors and may contain threats, dangers and risks that can contribute to destructive changes in it [6].

All in all. the success of primary school students undoubtedly depends on the educational environment in which they are located. The learning environment is determined by various factors, including the personality of the teacher, the availability of learning resources, the physical organization of the classroom, and the psychosocial climate. Therefore, the influence of the learning environment in the classroom on the learning success of primary school students is extremely important for. Investing in creating a favourable learning environment is an important prerequisite for successful learning and development of the new generation.

REFERENCES

1. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/prozatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>
2. Концепція НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrainska-shkola-compressed.pdf>
3. Сухомлинський В. О. Павлиська середня школа. Київ : Рад. школи, Т. 4. 1977. 390 с. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1209817.pdf>
4. Гонтаровська Н. Б. Освітнє середовище як фактор розвитку особистості дитини : монографія. Київ : Вид-во РВА «Дніпро-VAL», 2010. 623 с.
5. Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи (затверджено наказом МОН від 23.03.2018 № 283).
6. Рощина С. М. Розвивальне освітнє середовище навчального закладу як умова особистісного розвитку учнів. *Педагогічний альманах* : зб. наук. пр. / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон : РІПО, Вип. 12. Ч. 1, 2011. С. 34-38.

Анастасія КИРИЛЕНКО

студентка III курсу
спеціальності 013 Початкова освіта КЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж»

Віра ВІНОГРАДОВА

викладач природничих дисциплін,
викладач-методист,
Білоцерківський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж,
м. Біла Церква, Україна

УЧИТЕЛЬ - ТВОРЕЦЬ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ З РОЗВИТКОМ ІНФОРМАЦІЙНО -КОМУНІКАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ

В наше сучасне сьогоднішнє, як ніяк, важлива роль вчителя як творця педагогічного простору в умовах сучасного інформаційно-комунікаційного середовища. Ці технології не тільки замінюють навчальні методи, але й відкривають нові горизонти для взаємодії між учителем і учнем, сприяючи більш ефективному засвоєнню знань і розвитку важливих компетенцій – інформаційно-комунікативної компетентності.

Учительство – це діяльність, яка не тільки надає здобувачам освіти знання, уміння та певних навичок, але й здатність та вміння творити, адаптуватися, імпровізувати в процесі навчання. Педагогічна творчість – це складний процес, який вимагає гнучкості, спостережливості і вміння пристосовувати свою роботу до потреб кожного учня. З розвитком інформаційно-комунікаційних технологій

(ІКТ) учитель отримує нові можливості для збагачення свого творчого потенціалу.

Імпровізація – ключовий елемент педагогічної творчості вчителя, особливо в контексті сучасного освітнього середовища. Від «відмінних» розробок уроків до спонтанних ситуацій, імпровізація відіграє важливу роль у роботі вчителя. Вона допомагає реагувати на потреби учнів, незалежно від того, чи є ці потреби передбачуваними чи нагальними [1].

У зв'язку з розвитком ІКТ, учитель отримує доступ до різноманітних інструментів, які полегшують його творчий процес. Від інтерактивних дошок до онлайн-ресурсів, наприклад як LearningApps, WordWall, Padlet, Canva та інші. Ці технології дозволяють вчителю створювати цікаві та ефективні уроки, відповідаючи на потреби сучасних учнів. За допомогою цих онлайн-ресурсів, уроки стають цікавіші та задають позитивний настрій на уроці, що як наслідок дає учням стовідсоткові знання.

Наприклад, використання інтерактивних дошок дозволяє вчителю створювати динамічні уроки з використанням мультимедійних елементів, інтерактивних завдань та інших цікавих методик. Крім того, онлайн-ресурси і платформи для навчання дають можливість учителю збільшити доступність матеріалів, роблячи навчальний процес більш інтерактивним і креативним.

Успішна педагогічна творчість з розвитком ІКТ вимагає від учителя глибокого розуміння можливостей цих технологій, а також креативного мислення та готовності до експериментування. Замість того, щоб дивитися на ІКТ як на простий інструмент, вчитель повинен бачити їх як засіб для розвитку своєї творчості та покращення навчального процесу.

Педагогічна творчість залежить від здатності вчителя до саморозвитку і самонавчання. Він повинен постійно вдосконалювати свої навички, вивчати нові методи та підходи до процесу навчання, а також бути відкритим до використання новітніх технологій в освітньому процесі.

Інтеграція ІКТ у педагогічний процес вимагає не лише технічних навичок, але й креативного мислення та гнучкості. Вчитель, який володіє цими якостями, може ефективно використовувати різноманітні інструменти та ресурси для створення цікавого та пізнавального середовища для учнів.

Застосування педагогічної творчості та ІКТ може бути особливо важливим на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в початковій школі. Цей курс передбачає комплексне вивчення громадянської та історичної, соціальної та здоров'язбережувальної, природничої галузей, що створює чудові можливості для творчого підходу до навчання [2].

Наприклад, вчителю можна скористатися інтерактивною дошкою та онлайн-ресурсами для створення уроків з вивчення природничих явищ, розвитку логічного мислення та дослідницьких навичок учнів, та й особливо під час дистанційного навчання. Інтерактивні завдання та експерименти можуть бути цікавими та захоплюючими для дітей, а також допомагати закріплювати знання з різних предметів.

ІКТ відкривають безмежні можливості для розвитку творчих здібностей не лише вчителя, а й учнів. Використання інтерактивних дошок, веб-ресурсів, аудіо

та відеоматеріалів, відеопрезентацій, мультимедійних матеріалів та інтерактивних завдань, віртуальних екскурсій допомагає вчителю створювати цікаві та пізнавальні уроки. Це дозволяє учням не лише отримувати нові знання, але й розвивати міжпредметні зв'язки та критичне мислення. Наприклад, вчитель може організувати проєкти з вивчення соціальних та культурних, історичних аспектів різних країн світу; інтерактивні вправи та ігри для самоперевки засвоєних знань учнів, а також їх поглиблення, що розвиває в учнів пам'ять, увагу, спостережливість та абстрактне мислення.

Завдяки ІКТ учні можуть активно співпрацювати та спілкуватися, незалежно від фізичного місцезнаходження. Вчителі можуть організовувати онлайн-дискусії, спільні проєкти та колективні дослідження, що стимулюють розвиток комунікативних навичок та співпраці серед учнів.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках інтегрованого курсу «Я досліджую світ» в початкових класах відкривають нові можливості для творчого розвитку учнів та підвищення ефективності навчання. Їх впровадження в навчальний процес відіграють ключову та стимулюючу роль в сучасному освітньому середовищі для здобувачів освіти початкової школи. Розвиток компетентностей в галузі використання ІКТ є важливим аспектом професійної підготовки сучасного вчителя.

Список використаних джерел

1. Учитель як творець педагогічного процесу URL: https://pidru4niki.com/12090613/pedagogika/uchitel_tvorets_pedagogichnogo_protseesu
2. Державний стандарт початкової освіти URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text>

Станіслав ЛАРІН

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри відкритих освітніх
систем та інформаційно-комунікаційних технологій,
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України,
м. Київ, Україна

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ВИКОРИСТАННЯ СКРІНКАСТІВ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Скрінкасти стали важливим інструментом у дистанційному навчанні, сприяючи ефективній передачі знань завдяки поєднанню відео та аудіо компонентів. Скрінкасти забезпечують візуалізацію складних концепцій, підтримують самостійність здобувачів освіти і сприяють гнучкості освітнього процесу. Однак, як і будь-який метод навчання, вони мають як переваги, так і недоліки, які варто враховувати.

Дослідниці Четверикова Т. та Клехо О. визначили такі переваги використання навчальних відео для організації освітнього процесу як «урізноманітнення навчального матеріалу, можливість використовувати аудіо та візуальні елементи для пояснення; забезпечення доступу для перегляду матеріалів у зручний час, у будь-якому місці; опрацювання матеріалу в зручному темпі та автономному режимі; можливість зупинити пояснення для осмислення навчального матеріалу, прогорнути на початок для повторного перегляду; для викладача можливість самостійно скомпонувати зміст навчального матеріалу згідно освітньої мети заняття» [1].

Здійснивши аналіз сучасних інструментів для організації дистанційного навчання, Нетрибійчук О. визначив, що скрінкаст є набагато практичнішим за текстовий опис, інструкцію або посібник, адже дозволяє здобувачам послідовно виконувати дії, про які йдеться у відео [2].

Досліджуючи формування громадянської солідарності у студентів через призму виховання громадянської компетентності із застосування інформаційно-комунікаційних технологій, Яремович М. визначає такі переваги сринкасту: гнучкість формату, індивідуалізація навчання, наочність і зрозумілість подання освітнього матеріалу. Недоліками автор визначає відсутність можливості задати додаткові питання та ізолюваність від викладача та колективу [3].

Тьюрнер Н. визначає такі методичні переваги застосованих скрінкастів в процесі навчання наступні: викладач пояснює, ілюструє той навчальний матеріал, який викликав труднощі у його студентів; займає небагато часу у викладача; тримає увагу студентів за рахунок короткометражності; можна переглядати безліч разів в темпі, який відповідає кожному студенту [4].

Отже, скрінкасти є ефективним інструментом для дистанційного навчання, забезпечуючи доступність, візуалізацію та гнучкість у засвоєнні матеріалу. Проте їх використання має супроводжуватися додатковими заходами для підвищення мотивації учнів, інтерактивності та надання зворотного зв'язку. Розробка якісних скрінкастів і поєднання їх з іншими методами навчання можуть зробити освітній процес більш ефективним та адаптивним до потреб сучасного здобувача освіти.

Створення та використання скрінкастів в дистанційному навчанні потребує подальшого розширеного дослідження.

Список використаних джерел

1. Четверикова Т., Клехо О. Системи створення та використання відеоконтенту для реалізації дистанційного навчання. *Комп'ютерно-інтегровані технології: освіта, наука, виробництво*. №48, 2022.

2. Нетрибійчук О. С. Сучасні інструменти для організації дистанційного навчання. *«Біологія і хімія в рідній школі»*. № 2. 2021.

3. Яремович М. А. Формування громадянської солідарності у студентів сучасного коледжу в умовах воєнного стану, через призму виховання громадянської компетентності із застосуванням інформаційних технологій (скрінкасти). Матеріали III Всеукраїнської науково-методичної конференції. 2022.

4. Тьюрнер Н. О. ВИКОРИСТАННЯ SCREENCAST В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ. Міжнародна науково-практична конференція: *Донецький юридичний інститут МВС України: освітні традиції, перевірені часом 2021.*

Сільвія ЛУКЕЧА

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальності 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна.

ВПЛИВ КРИЗОВИХ УМОВ НА ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС: НАСЛІДКИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Кризові умови, що впливають на освітній процес, можуть мати різноманітне походження і включати природні, соціальні, економічні та політичні фактори. Можна виділити деякі з основних кризових умов, які формуються для освіти: пандемії та епідемії, конфлікти та війни, економічні кризи, природні катастрофи, соціальні кризи, політична нестабільність, технологічні виклики.

Розглянемо деякі з них та ймовірні наслідки для освіти.

Пандемії та епідемії – закриття закладів освіти (ЗО) та потреба змін в освітньому процесі. Під час пандемії COVID-19 багато ЗО було закрито для запобігання поширенню вірусу, що змусило перейти на дистанційну форму навчання. Також виникла необхідність оперативно адаптувати навчальні плани та методи викладання до онлайн-формату. «Дані ЮНЕСКО показують, що в розпал кризи майже 1,6 мільярда учнів, що становить 94% від загальної кількості учнів в світі, в більш ніж 190 країнах постраждали від закриття навчальних закладів. На сьогоднішній день ця цифра становить 1 мільярд. А 100 країн ще не оголосили дату відновлення роботи шкіл [2].

Конфлікти та війни – можливе руйнування інфраструктури та переміщення населення. В Україні «внаслідок ворожих ударів в Україні зруйновано понад 200 шкіл, 1600 – пошкоджено. Про це під час брифінгу в Медіацентрі Україна – Укрінформ повідомив заступник міністра освіти та науки України Андрій Сташків. «Якщо казати про зруйновану освітню інфраструктуру в цілому по Україні, то тільки шкіл зруйновано більш як 200, і більш як 1600 шкіл зазнали пошкодження. Якщо перевести це у відносні цифри, то це кожна сьома школа в Україні зазнала пошкодження. І це безумовно спричиняє відсутність доступу до освіти в дітей». За словами Андрія Сташківа, на січень 2024 р. в Україні близько 900 тисяч дітей навчаються дистанційно. «Вони не можуть відвідувати школи і навчаються з використанням дистанційних технологій. І в умовах війни це насправді є викликом як для вчителів, так і для самих учнів» [Error: Reference source not found].

Найбільше заклади освіти постраждали у шести прифронтових областях (Рис.1) [1]:

- Донецька – 67,27% зруйновано або пошкоджено;

- Харківська – 37,79%;
- Луганська – 35,14%;
- Миколаївська – 25,53%;
- Херсонська – 20,95%
- Запорізька – 16,8%.

Рис.1 Руйнування закладів освіти України через війну росії

Вимушене переміщення учнів та вчителів створює труднощі в продовженні навчання.

Економічні кризи, які формують бюджетні обмеження, а саме: скорочення фінансування освіти через економічні труднощі, що впливає на зарплати вчителів, матеріально-технічне забезпечення ЗО та навчальні програми. Також спостерігається зниження доступності освіти – зростання рівня бідності, що робить освіту менш доступною для деяких верств населення. За даними ЮНЕСКО, станом на 2021 рік, в Африці на південь від Сахари понад 32 мільйони дітей не відвідують початкову школу, що становить близько 20% дітей відповідного віку. Багато дітей, які починають шкільне навчання, не завершують

його. Наприклад, у деяких країнах, таких як Чад і Центральноафриканська Республіка, лише близько 30-40% дітей, які розпочали початкову школу, доходять до завершення початкової освіти.

Все це вказує на нагальну необхідність забезпечення безперервності навчання. Означені кризові умови вимагають від освітніх систем гнучкості, інновацій та здатності швидко адаптуватися до нових викликів, забезпечуючи при цьому високу якість освіти для всіх учасників процесу. Досвід освітян України вказує на шляхи, які спряють вирішенню проблем, що формуються в кризових умовах. Зокрема це:

Адаптація навчальних програм через:

- розроблювання гнучких навчальних планів, які можна легко адаптувати до змінних умов;
- використання змішаних форм навчання, що поєднують онлайн та офлайн методи та підходи.

Підтримка педагогів та учнів:

- шляхом забезпечення умов для психологічної підтримки та професійного розвитку для педагогів;
- надаючи технічних та програмних засобів та доступу до Інтернету для учнів і педагогів.

Забезпечення безперервності навчання:

- з використанням мобільних навчальних платформ та додатків, які можна використовувати в умовах обмеженого доступу до традиційних ресурсів;
- створюючи освітніх програм, доступних через радіо чи телебачення для регіонів з обмеженим інтернет-доступом.

Посилення співпраці:

- з місцевими громадами, неурядовими організаціями та міжнародними партнерами для підтримки освітнього процесу в умовах кризи.

Важливим фактором для забезпечення безперервного та ефективного освітнього процесу в умовах кризи є розвиток цифрових компетентностей педагогів. Це вимагає комплексного підходу, що включає як технічну підготовку, так і психологічну підтримку та професійний розвиток.

Список використаних джерел

1. 10% освітньої інфраструктури України постраждало від обстрілів Росії. Скільки збитків нанесла РФ українській освіті URL: <https://forbes.ua/money/10-osvitnoi-infrastrukturi-ukraini-postrazhdali-vid-obstriliv-rosii-skilki-zbitkiv-nanesla-rf-ukrainskiy-osviti-20042023-13147>
2. Критична ситуація в освіті: 24 мільйони учнів ризикують покинути навчання URL: <https://pon.org.ua/novyny/8114-kritichna-situacya-v-osvt-24-mlyoni-uchnv-rizikuyut-pokinuti-navchannya.html>

Валентина ЛУК'ЯНЕНКО

голова циклової комісії викладачів
іноземних мов, викладач англійської
та французької мов , викладач-методист,
Комунальний заклад Київської обласної ради
Білоцерківський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж,
м. Біла Церква, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАНЯТТЯХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ЗАКЛАДХ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Цифрові технології в сучасному світі – це не лише технічний засіб навчання а й середовище існування. Враховуючи усі ті події, що відбувались та продовжують відбуватись у нашій країні та у всьому світі, використання цифрових технологій стає все більш звичним явищем в освітньому просторі, явищем, яке відкриває здобувачам освіти нові можливості для навчання в будь-який зручний час, в будь-якому місці, можливість проектування індивідуальних освітніх траєкторій, можливість переходу від простого споживання електронних ресурсів до їх створення. Причиною значних змін у щоденному житті і у процесі навчання стає невинний розвиток цифрових технологій. Слід зауважити, що цифрове середовище вимагає від педагогічних працівників зовсім інших підходів і форм роботи зі здобувачами освіти. Педагогічний працівник стає не лише носієм знань, якими він ділиться зі студентами, а й провідником у цифровому світі, саме тому йому важливо володіти цифровою компетентністю на достатньо високому рівні. Загальновідомо, що іноземна мова є засобом здійснення міжкультурної комунікації і для досконалого її вивчення викладачам необхідно застосовувати різноманітні технології та дотримуватися дидактичних принципів у викладанні іноземної мови. Особливо актуальним є застосування різноманітних технологій навчання, зокрема і цифрових, студентами різних спеціальностей для досконалого оволодіння іноземною мовою та професійного спілкування. На сьогоднішній день важливість застосування цифрових технологій у формуванні іншомовної компетентності є беззаперечною і визнається більшістю провідних українських та іноземних науковців, методистів. Дослідники стверджують, що впровадження цифрових технологій у практику навчання іноземних мов може розв'язати низку важливих проблем навчального процесу, зокрема скоротити часовий розрив між знайомством з новими явищами та контролем результатів, подолати проблему недостатньої диференційованості навчання, врахування індивідуальних особливостей студентів, налагодити процес цілеспрямованого навчання та прийомів самостійної роботи.

Загалом цифрові технології, так як і Інтернет відкривають нові можливості для комунікації та ефективної взаємодії в освітньому середовищі, і як показує практика роботи в коледжі є невичерпним джерелом інформації та стає у нагоді в часи, коли традиційне аудиторне навчання є неможливим. Використання цифрових

технологій на заняттях англійської та французької мов в коледжі допомагають створити та підтримувати умови, що є найбільш наближеними до автентичного середовища. Також це дозволяє викладачувраховувати індивідуальні особливості студентів, підвищити їх мотивацію до вивчення іноземних мов та інтенсифікувати набуття вмінь та навичок аудіювання, говоріння, читання та письма іноземними мовами. Використання викладачами циклової комісії іноземних мов усіх можливих цифрових технологій у своїй роботі допомагають підсилити їх роботу і процес вивчення англійської та французької мов зокрема. Викладачі постійно слідкують за останніми новинками, які можуть бути використані для залучення студентів та мотивації вивчення іноземних мов; займаються професійним саморозвитком, постійно вдосконалюють свої знання навички та компетенції для досягнення кращих результатів навчання, відвідують різноманітні семінари, вебінари та воркшопи, що зосереджені на використанні цифрових технологій навчання. Це допомагає їм ставати професіоналами у використанні цифрових ресурсів та бути в курсі усіх змін.

Викладачі циклової комісії іноземних мов розпочали введення у свою роботу найпростіших цифрових елементів або окремих елементів більш комплексних ресурсів. Поступово додавали нові, складніші ресурси та платформи для вивчення англійської мови; використовували цифровий інструментарій – онлайн платформи, сайти з іграми, воркшопами, відео та аудіо матеріалами – у створенні персоналізованого навчального досвіду для студентів у вивченні англійської мови. Цифрові платформи дозволили використовувати різноманітні матеріали та налаштувати їх згідно з вимогами викладача та студента. Часто викладачі приймають фідбек від студентів, адже їх думки щодо цифрових ресурсів, які ми використовуємо у роботі, допомагають зрозуміти що студентам підходить найкраще, на які труднощі вони натрапляють у роботі та які зміни можуть бути зроблені для покращення їх цифрової освіти та освіти викладачів.

Важливо відмітити про необхідність утримання балансу між цифровими та традиційними формами роботи. В той час як цифрові технології суттєво покращують процес вивчення англійської мови не варто забувати про те, що не всі заняття повинні бути цифровими. Тому, викладачі циклової комісії продовжують використовувати традиційні форми роботи у підгрупах по вивченню іноземних мов коли це потрібно. Переконані, що гнучкість викладача завжди буде однією із тих якостей, яка допоможе у роботі зі студентами. Особливо важливим це є у вивченні іноземних мов, адже мова, як і світ не стоїть на місці та постійно змінюється. А викладачам, як помічникам у процесі її вивчення, потрібно завжди бути в курсі усіх змін. І цифрові технології приходять освітянам на допомогу.

Список використаних джерел

1. Бербенюк І. Діджиталізація освіти – компетенції XXI століття. Всеосвіта. 14.10.2019. [online] URL: <https://vseosvita.ua/library/didzitalizacia-osvitikompetencii-hhi-stolitta-172970.html>
2. Загребнюк Ю. В. Використання сучасних цифрових технологій під час вивчення іноземної мови (англійської) у вищих навчальних закладах/ тези

доповідей IV міжнар. наук. онлайн-конф. «Імплементация європейських стандартів в українські освітні дослідження» (26 червня 2020 р.). URL : <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/12849>

3. Карплюк С. О. Особливості цифровізації освітнього процесу у вищій школі. Інформаційно-цифровий освітній простір України: трансформаційні процеси і перспективи розвитку : методологічний семінар НАПН України. 2019. С. 188 -197.

4. Мартинова І. Діджиталізація в освіті – що саме змінюють в українських школах. Донеччина. ЗмІНІ. [online] <https://acmc.ua/didzhytalizacziya> – URL: v -osvitishho -same -zminuyuyut -v -ukrayinskyh -shkolah/

5. Міністерство цифрової трансформації України [online] https://uk.wikipedia.org/wiki/Міністерство_цифрової_трансформації_України

6. Освіторія. Коли освіта та цифрові технології – одне ціле: Що нового чекає на українську освіту? [online] URL: <https://osvitoria.media/experience/koly -osvita -ta -tsyfrovi -tehnologiyi -odne -tsile -shho -novogo -chekaye -na -ukrayinskuosvitu/>

7. Digitalization.The Complete Guide. What is digitalization? Definition of Digitalization [online] URL: <https://innolytics -innovation.com/what -is -digitalization/>

Дмитро НОВОСЕЛЬСЬКИЙ

аспірант кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно -комунікаційних технологій
Центрального інституту післядипломної освіти
Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»,
м. Київ, Україна

ПРАВА ШКОЛЯРІВ У ЦИФРОВУ ЕПОХУ

У «Загальному коментарі ООН» (UN General Comment) зазначено, що будь-яке «цифрове спостереження» за дітьми разом із будь-якою пов'язаною з ним автоматизованою обробкою персональних даних має враховувати право дитини на конфіденційність і не повинно проводитися регулярно, не вибірково, без відома дитини (<http://surl.li/uhxir>). Нині відбувається справжній вибух в інтенсивності і повсюдності використання освітніх технологій (EdTech) для підтримки викладання, навчання, оцінювання та адміністрування в закладах загальної середньої освіти в усьому світі, а також в Україні. Як EdTech впливає на права дітей на освіту, конфіденційність і свободу? Висновки [1] показують, що Google Classroom підриває конфіденційність дітей і захист даних, зокрема, потенційно порушуючи інші права дітей. Однак вони також показують, що регулювання вплинуло на політику та практику Google. Зокрема, Соня Лівінгстон та ін. відслідкували, як різні уряди застосували цілу низку юридичних аргументів, що дозволили їм регулювати відносини Google зі школами для покращення обробки даних дітей.

Школи все більше використовують в освітній діяльності системи управління навчанням (LMS) і цифрові освітні платформи. Заклади освіти збирають все більше цифрових даних учнів за допомогою, зокрема й комерційних платформ. Окрім регулярних даних про відвідуваність та оцінювання, це й інші дані, зібрані про учнів, наприклад, дані про поведінку та соціально-емоційний стан. У [2] дані про залучення (engagement data) визначають як цифрові показники, обчислення та візуалізацію, що дають уявлення про поведінку учнів під час виконання завдань, їхню участь, їх сприйняття, здатність до уваги і/або їхню технічну взаємодію з освітньою платформою. Кріс Зомер засвідчує, що дані про поведінку дітей збираються без їхньої явної згоди чи відома. Потім ці дані про залучення стають директивними конструкціями, що використовуються для цілей моніторингу та підзвітності, «ігноруючи голос дітей».

Клер Бессан [3] детально розглядає документацію, яку британські школи можуть використовувати, щоб дозволити публікувати інформацію про дітей в Інтернеті. У цій статті підкреслюється, що коли школи публікують дитячі зображення в Інтернеті, і особливо там, де дітей не просять висловити свою точку зору щодо таких публікацій, це має значні наслідки для прав дітей. Публікації, в яких ідентифікуються діти, потенційно суперечать вимозі статті 16 Конвенції про права дитини не піддавати дитину свавільному чи незаконному втручанням в її приватне життя. Огляд літератури вказує на те, що школи в США та Австралії регулярно публікують зображення дітей в Інтернеті, покладаючись лише на батьківський авторитет. Відповідно до підходу Конвенції ООН про права дитини, спрямованого на розвиток можливостей, пропонується, щоб школи та батьки обговорювали з дітьми, як використовуватимуться їхні зображення, щоб навіть маленькі діти мали залучатися до висловлювання власної думки.

У міжнародних практиках і наукових дослідженнях можна виділити наступні *рекомендації щодо вдосконалення існуючої політики поваги до цифрових прав дітей*.

1. Дослідження показують, що діти віком від 8 до 11 років уже починають усвідомлювати ризики, пов'язані з розголошенням особистої інформації в Інтернеті. тому діти віком від 8 років повинні бути проінформовані школами за допомогою зручних для них матеріалів про те, як використовуватимуться їхні зображення. Визнаючи, що інтереси дітей відрізняються від інтересів їхніх батьків, форми батьківської згоди мають чітко заохочувати батьків обговорювати проблеми та прислухатися до думки дітей.

2. Регулярне (кожен рік) оновлення запитів на згоду батьків гарантує, що в міру розвитку і дорослішання дітей вони отримують суттєві можливості висловити свої погляди.

3. Не всі 16 та 17-річні підлітки повністю розуміють, як їхні дані використовуються в Інтернеті. Тому навіть під час буденної діяльності, наприклад під час подорожі дитини до школи, необхідно створювати неформальні ситуації для інформування дітей. Не можна очікувати, що діти

самостійно розумітимуть складне онлайн-середовище та візьмуть на себе відповідальність.

4. Роль батьків у наданні дітям необхідного керівництва. Роль школи – надавати поради та допомогу батькам, щоб вони могли обирати найкращі рішення в інтересах своїх дітей та обговорювати ризики публікації зі своїми дітьми. Таке надання інформації та допомоги батькам відповідає зобов'язанню держави згідно зі статтею 18(2) Конвенції ООН про права дитини щодо надання належної допомоги батькам та законним опікунам у виконанні ними своїх обов'язків щодо виховання дітей.

5. Як визнає Рада Європи, саме в школі та вдома діти вчаться бути відповідальними «цифровими громадянами». Рамку цифрового громадянства дослідники рекомендують використовувати для залучення дітей до діалогу про розповсюдження особистої інформації в Інтернеті, обговорення того, як люди використовують технології та взаємодіють в Інтернеті.

У підсумку зауважимо, що цифрова епоха створила нові можливості для освіти, але водночас несе й нові виклики для захисту прав дітей. З одного боку, EdTech може зробити освіту більш доступною та інклюзивною, персонізувати навчання відповідно до потреб кожної дитини, покращити моніторинг прогресу учнів, підготувати дітей до життя в цифровому суспільстві. З іншого – EdTech може підірвати конфіденційність дітей та ставити під загрозу їхню особисту інформацію, використовуватися для спостереження та контролю за дітьми без їхньої згоди, поглиблювати нерівність у доступі до освіти, негативно впливати на розвиток соціальних навичок та емоційний розвиток дітей. Для того, щоб максимізувати переваги EdTech та мінімізувати ризики, важливо:

- впроваджувати політику та практики поваги права дітей;
- впроваджувати програми освіти з цифрового громадянства, що навчають дітей критично мислити про те, як вони використовують технології, чи захищають себе в Інтернеті;
- залучати батьків та педагогів до обговорення використання EdTech;
- розробляти та впроваджувати технології, що є безпечними, етичними та інклюзивними, сприяють здоровому розвитку учнів.

Підкреслюючи зростаючу тенденцію використання біометричних даних в освітніх платформах зауважимо, що наразі їхнє застосування не є широко поширеним. Такі дані, як розпізнавання обличчя, відстеження очей та моніторинг мозкових хвиль, відіграватимуть значно більшу роль у майбутньому і відносяться, на нашу думку до перспектив подальших досліджень. Важливо, щоб подальші дослідження в цій галузі не обминали питань розробки етичних і прозорих норм для збору, зберігання та використання біометричних даних дітей в EdTech. Хто має доступ до цих даних? Як вони використовуються? Які заходи безпеки вживаються для їх захисту? Чи мають учні можливість відмовитися від надання своїх даних? Відповіді на ці питання вимагають відповідального та етичного ставлення, щоб не створювати нові загрози правам і благополуччю дітей.

Список використаних джерел

1. Livingstone S., Pothong K., Atabey A., Hooper L., Day E. The Googlization of the classroom: Is the UK in protecting children's data and rights? *Computers and Education Open*. Available online 4 June 2024, 100195. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeo.2024.100195>
2. Zomer Ch. The datafication of student engagement and children's digital rights. *Computers and Education Open*. Volume 6, June 2024, 100189. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeo.2024.100189>
3. Bessant C. School social media use and its impact upon children's rights to privacy and autonomy. *Computers and Education Open*. Volume 6, June 2024, 100185. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.caeo.2024.100185>

Ірина МАЗЮТИНЕЦЬ

здобувачка другого (магістерського) рівня,
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукчівський державний університет,
м. Мукачево Україна

КОМАНДА ПСИХОЛОГО - ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ: ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ

Інклюзивна освіта, як забезпечення права на рівний доступ до якісної освіти усіх дітей, набуває все більшого значення і розвитку в Україні. У Концепції Нової української школи зазначено, що сучасна школа враховує здібності, потреби та інтереси дітей і забезпечує неупереджене та справедливе ставлення до кожного здобувача освіти [2; 3]. Реформування освітньої системи на сучасному етапі передбачає, що заклад загальної середньої освіти має бути готовий забезпечувати особливі освітні потреби (далі – ООП) усіх школярів, тобто бути інклюзивним. Учні з різними освітніми потребами можуть ефективно навчатися у сприятливому безбар'єрному середовищі, де ці потреби враховують усі педагоги.

Проблему розвитку інклюзивної освіти висвітлено у наукових доробках І. Білозерської, Т. Бондар [1], Л. Будяк, Т. Дегтяренко, В. Засенка, А. Колупаєвої, І. Кузави, З. Ленів, С. Литовченко, Н. Назарової, Ю. Найдю, М. Сварника, Н. Софій, О. Таранченко, В. Тарасун, О. Федоренко. Із метою забезпечення ефективності освітнього процесу дітей з ООП, які здобувають освіту в умовах інклюзії, в школах утворюють команду психолого-педагогічного супроводу. Зміст та особливості діяльності команди супроводу дітей з ООП часто постають предметом дослідження вітчизняних науковців, педагогів-практиків: А. Колупаєвої, Т. Сак, І. Садової та ін. Учені зазначають, що команда – це професіонали, у яких є спільна мета, які співпрацюють для досягнення результату. Як свідчить практика, розв'язувати питання когнітивного, моторного, соціального та комунікативного розвитку дитини можливо лише командою. Психолого-педагогічний супровід у дослідженні ми розглядаємо як комплексну

систему заходів з організації освітнього процесу дитини, що передбачена індивідуальною програмою розвитку.

Як відомо, оприлюднений у 2018 р. наказ МОН України «Про затвердження Примірною положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти» [6] регламентує діяльність команди супроводу, визначає основні принципи, завдання і функції, а також порядок організації її діяльності. Підставою для організації такого супроводу є встановлення фахівцями інклюзивно-ресурсного центру (далі – ІРЦ) наявності у дитини особливих освітніх потреб та надання висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку особи, що готує ІРЦ.

Склад команди визначають з урахуванням освітніх потреб дитини з ООП. Постійними учасниками є: адміністрація закладу освіти, вчитель початкових класів (класовод), асистент учителя, практичний психолог, соціальний педагог, дефектолог (з урахуванням освітніх потреб дитини), вчитель-реабілітолог, представник ІРЦ, батьки. До складу команди можуть бути також залучені й інші фахівці: медичний працівник закладу освіти, лікар, асистент дитини, фахівці системи соціального захисту населення, служби у справах дітей та інші. Загальне керівництво команди супроводу покладають на директора або заступника директора з навчально-виховної роботи, який несе відповідальність за виконання покладених на команду завдань і розподіл функцій між учасниками [6].

Домінуючими принципами діяльності команди визначено повагу; дотримання інтересів дитини з ООП, недопущення дискримінації та порушення її прав; командний підхід; активну співпрацю з батьками дитини з ООП, залучення їх до освітнього процесу тощо. Перед створеною в закладі освіти командою психолого-педагогічного супроводу [6] ставляться такі завдання:

- збір інформації про особливості розвитку дитини, її інтереси, труднощі, освітні потреби;
- визначення напрямів психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових послуг, що можуть бути надані в межах навчального закладу на підставі висновку ІРЦ, і забезпечення надання цих послуг;
- розроблення індивідуальної програми розвитку для кожної дитини з ООП і моніторинг її виконання;
- надання методичної підтримки педагогічним працівникам ЗЗСО з організації інклюзивного освітнього середовища;
- створення належних умов для інтеграції дітей з ООП в освітній простір;
- проведення консультативної роботи з батьками дітей з ООП щодо особливостей їхнього розвитку;
- проведення інформаційно-просвітницької роботи у закладі освіти серед педагогічних працівників, батьків і дітей з метою недопущення дискримінації та порушення прав дитини, формування толерантності [5].

Відповідно до особливостей розвитку дитини, команда психолого-педагогічного супроводу розробляє для неї індивідуальний навчальний план та індивідуальну навчальну програму і визначає способи адаптації (у разі потреби

модифікації) освітнього середовища, навчальних матеріалів відповідно до потенційних можливостей і з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дитини з ООП. Батьки дитини є постійними учасниками команди супроводу та мають право виражати свою думку щодо подальшого її розвитку та напрямів корекційно-розвивальної роботи.

Варто зауважити, що в обов'язки команди психолого-педагогічного супроводу входить не лише забезпечення індивідуального підходу під час навчання учнів з ООП.

Фахівці повинні забезпечувати єдність навчання, виховання та розвитку дітей; володіти навичками домедичної допомоги дітям; дотримуватися принципу конфіденційності стосовно стану здоров'я та іншої особистої інформації про дітей у школі; допомагати у навчанні не лише дитині з ООП, а усім іншим учням класу; брати участь у розбудові інклюзивного середовища ЗЗСО; організовувати спільно з учителем освітній процес за допомогою засобів дистанційного навчання; реалізовувати педагогіку партнерства.

На основі спостережень за дитиною, члени команди добирають форми, методи, прийоми, матеріальне забезпечення, яке, на їх думку, буде сприяти найбільш ефективному засвоєнню та розвитку знань, формуванню ключових та предметних компетентностей [7].

Команда супроводу формує та узгоджує з батьками розклад психолого-педагогічних, корекційно-розвиткових занять дитини з ООП, що проводяться педагогічними працівниками навчального закладу або залученими фахівцями ІРЦ, інших установ, фізичними особами, які мають право здійснювати освітню діяльність у сфері освіти.

Ефективність роботи команди психолого-педагогічного супроводу та успішність розвитку дитини з ООП безпосередньо залежить від порозуміння між членами команди та зосередження всіх на загальній меті.

Реалізація цієї умови забезпечує формування у педагогічних працівників ЗЗСО в умовах інклюзивного середовища здатності створювати комфортну комунікативну атмосферу між суб'єктами освітнього процесу (вміти надавати психологічну підтримку, допомагати справлятися зі стресом та посттравматичним синдромом, розв'язувати конфлікти, організовувати комплексну взаємодопомогу та корекцію розвитку дитини з ООП; володіти методами діагностики, сприяти їх соціальній адаптації, використовувати інноваційні технології для забезпечення індивідуальної траєкторії розвитку дитини з ООП тощо) [8].

Отже, команда психолого-педагогічного супроводу – це взаємоузгоджена комплексна діяльність фахівців за участі батьків дитини з ООП, що спрямована на створення необхідних умов в освітньому процесі, з метою розвитку особистості дитини, засвоєння нею знань, умінь і навичок, її самореалізації та соціалізації. Особливістю діяльності такої команди є індивідуальний підхід до розв'язання завдань особистісного розвитку, навчання і виховання дитини з особливими освітніми потребами, формування її індивідуальної траєкторії розвитку. Батьки дитини є постійними учасниками команди супроводу та мають право виражати свою думку щодо подальшого її розвитку та напрямів корекційно-розвивальної роботи.

Список використаних джерел

1. Бондар Т. Готовність учителя початкової школи до діяльності в умовах інклюзивної освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. Суми. № 3-4 (97-98), 2020. С. 207 -217.
2. Інклюзивне навчання. Офіційний портал Міністерства освіти та науки України URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/inklyuzivnenavchannya>. (Дата звернення: 11.01.2023)
3. Концепція Нової української школи. URL: <https://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>.
4. Любарець В., Васильєва Г. Готовність освітян до професійної діяльності в інклюзивно -освітньому середовищі. *Ціннісно-орієнтовний сталий розвиток освіти: уроки ЄС для України: матеріали науково-практичної конференції, 18-20 травня 2021 р.* Суми, 2021. С. 214 -217.
5. Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти : Постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення 23.10.2021 року).
6. Про затвердження Примірного положення про команду психолого - педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.06.2018 року № 609 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0609729-18#Text> (дата звернення 23.10.2021 року).
7. Садова І. І. Інклюзія у закладах загальної середньої освіти України: тенденції розвитку : монографія. Дрогобич : Посвіт, 2020. 448 с.
8. Тимошко Г. М., Гладуш В. А. Розвиток комунікативної компетентності педагогів в умовах інклюзивного освітнього середовища. Ніжин, 2023. 192 с.

Маргарита МОЛОКОВА

викладач іноземних мов КЗ КОР

«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»,

м. Біла Церква, Україна

ВИКОРСИАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ РЕСУРСІВ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Система освіти постійно оновлюється, тому визначальним чинником освітніх змін є науково-технічний прогрес, який неможливий без застосування цифрових технологій. Сьогодні велика увага приділяється розробленню стандартів інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освіті завдяки інтеграції України до світових освітніх процесів та мереж. Цифровий складник освітнього процесу став невід'ємною частиною сучасного суспільства.

У процесі викладання англійської мови, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) можуть бути використані для покращення різних аспектів навчання. Цифрові технології дозволяють створювати інтерактивний контент, розвивати навички мовлення та сприяти активному залученню студентів у процес навчання. Використання цифрових інструментів дозволяє підлаштовувати навчання під індивідуальні потреби студентів, дозволяючи кожному розвивати навички на своєму рівні.

Мультимедійні ресурси, що доступні завдяки цифровим технологіям надають можливість поєднувати візуальне й аудійне сприйняття, що сприяє кращому розумінню та запам'ятовуванню мовного матеріалу. Через використання цікавих відео, аудіо, інтерактивних матеріалів студенти більше зацікавлені в навчанні й активніше залучаються до процесу вивчення мови. Інтерактивні програми та вправи дозволяють студентам самостійно перевіряти свої знання та виправляти помилки, підвищуючи ефективність навчання. Використання мультимедійних ресурсів допомагає розвивати навички аудіювання, читання, вимови та письма, створюючи комплексний підхід до вивчення мови. Використання мультимедійних засобів відповідає вимогам сучасного освітнього середовища і підтримує креативний та інноваційний підхід до навчання. Загалом, мультимедійні засоби ефективно допомагають удосконалити процес вивчення мови, роблять його цікавішим та ефективнішим і сприяють розвитку різних мовних навичок у студентів [2].

У навчальному процесі можна використовувати різноманітні типи мультимедійних ресурсів для покращення ефективності навчання і залучення уваги студентів: відеоматеріали (відеоуроки, відеозаписи лекцій, відеопрезентації, відеоігри та інше); аудіоматеріали (аудіозаписи лекцій, аудіокниги, подкасти, аудіоуроки тощо); інтерактивні програми (комп'ютерні програми, мультимедійні вправи та ігри, веб-сайти з інтерактивним контентом); візуальні матеріали (ілюстрації, схеми, діаграми, анімації, графіки та інше). Комбінація різних типів мультимедійних ресурсів може стати дієвим інструментом для покращення процесу навчання та забезпечення цікавого та ефективного засвоєння матеріалу.

Прикладом використання мультимедійних ресурсів у процесі навчання мови є інтерактивні вправи на комп'ютері де студентам пропонуються завдання на підбір правильного слова, вправи на аудіювання чи виправлення граматичних помилок. Це сприяє активізації мовних навичок та самостійному навчанню. Також викладач може використовувати відеоуроки з носіями мови або спеціально створені відеоролики для вивчення конкретних лексичних одиниць чи граматичних конструкцій. Це дозволить студентам почути реальну мову та побачити її використання в різних контекстах. Створення мультимедійних презентацій з використанням візуальних матеріалів, відеороликів, аудіофайлів та інтерактивних вправ сприяє більш ефективному поясненню матеріалу та залучення студентів до уроку.

Однією з ефективних методик використання мультимедійних матеріалів у процесі навчання мови є методика «Flipped Classroom» (перевернутий клас). Цей підхід передбачає зміну традиційного розподілу часу на уроці: студенти вивчають теоретичний матеріал за допомогою мультимедійних ресурсів вдома, а на занятті

відводиться час для дискусій, практичних вправ та застосування знань. Тобто той вид навчальної діяльності, який раніше був основним для аудиторних занять, стає домашньою роботою, а те, що було домашнім завданням, переноситься в клас. За такого підходу студенти мають більше часу на практичні заняття в парах та групах під керівництвом викладача, мають змогу обговорити ті питання, які виявились найважчими для розуміння та виконати більше практичних завдань для засвоєння матеріалу [1].

Метод перевернутого класу можна успішно використовувати під час вивчення граматики, під час роботи з текстами, фільмами англійською мовою, перед аудіюванням. Заздалегідь студентам потрібно надати посилання на відео з поясненням та вправами для попередньої роботи з новою лексикою та граматичними структурами. Після такої підготовки, студенти будуть вже активними учасниками навчального процесу.

Модель перевернутого класу є дуже легкою у застосуванні. Хоча ідея проста, ефективний «фліп» вимагає ретельної підготовки. Запис лекцій потребує зусиль і часу збоку викладачів, додаткові матеріали повинні бути ретельно інтегрованими для реалізації моделі навчання, а студенти мотивованими для підготовки до занять. Як наслідок, введення перевернутого навчання може означати додаткову роботу і може вимагати нових навичок для викладача, хоча цю криву навчання можна пом'якшити, якщо вводити модель поступово [2].

Інший приклад – методика «Project-Based Learning» (навчання на основі проєктів) – це педагогічний підхід, який передбачає навчання, орієнтоване на проєктну діяльність. У цьому методі студенти працюють над реальними проєктами або завданнями, які вимагають вирішення проблеми, застосування знань та навичок у практичних ситуаціях. В контексті вивчення англійської мови, цей метод може використовуватися для створення проєктів, що вимагають комунікації англійською мовою, наприклад, презентацій, відео чи публічних виступів.

«Project-Based Learning» надає можливість студентам розвивати різні мовні навички через практичну діяльність та співпрацю над спільними проєктами. Використання цього методу в навчанні англійської мови сприяє кращому засвоєнню мовного матеріалу та розвитку навичок мовлення, аудіювання, письма та читання. Крім того, стимулюється розвиток комунікативних навичок, креативності та критичного мислення учнів.

Проєкти можуть бути спрямовані на різні теми, такі як дослідження певної англійської культури, створення відеопроектів для аудіювання та мовлення, розвиток мовного портфолію та багато інших. Цей підхід дозволяє стимулювати активне навчання, співпрацю та творчий підхід до вивчення мови. При підготовці до навчання на основі проєктів важливо чітко визначити цілі та очікування від кожного проєкту, щоб учні розуміли завдання й мету своєї роботи. Створення докладного плану проєкту, включаючи кроки виконання, дедлайни та ресурси, допомагає уникнути непорозумінь та запізнь. Викладач може надавати підтримку, поради та ресурси студентам під час виконання проєктів, що полегшує процес. Розробка системи оцінювання, яка враховує якість виконання проєкту, може стимулювати студентів до активної участі.

Методика «Flipped Classroom» та методика «Project-Based Learning» дозволяють максимально використовувати потенціал мультимедійних ресурсів у навчанні мови, стимулюють активність студентів, розвивають їх творчість та навички мовлення, а також сприяють кращому засвоєнню мовного матеріалу.

Для отримання бажаного ефекту під час використання мультимедійних засобів у навчанні мови потрібно звернути увагу на планування матеріалу, різноманітність контенту, інтерактивність, відповідність віку та рівню студентів, залучення до обговорень, постійне оновлення матеріалів.

Головним недоліком традиційно вказується відсутність гарантії, що всі студенти виконають завдання і прийдуть підготовленими, від чого буде залежати участь усіх студентів і, отже, успішність «перевернутого класу» та навчання на основі проектів.

Отже, використання мультимедійних ресурсів у навчанні англійської мови суттєво поліпшує якість навчання, підвищує ефективність засвоєння матеріалу, розвиває мовні навички та створює цікаве, захоплююче навчальне середовище для студентів.

Список використаних джерел

1. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології у перевернутому навчанні студентів. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: збірник матер. наук. конф., м Київ, 28 берез. 2017 р. Київ: ІТЗН НАПН України, 2017. С. 147–150.
2. Толмач М. Цифрові технології в освіті: можливості й тенденції застосування. *Цифрова платформа: інформаційні технології в соціокультурній сфері*. 2021, Том 4 № 2. С.159-171.
3. Перевернутий клас. URL: <https://uk.wikipedia.org/> Перевернутий клас. (дата останнього звернення 03.06.2024 року)

Олена МОРГУН

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри професійної та
соціально-гуманітарної освіти
Криворізького національного університету,
м. Кривий Ріг, Україна

РОЗВИТОК КОМУНІКАТИВНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ЗАСВОЄННЯ ЗНАНЬ У ФАХІВЦІВ

Розвиток професійних і особистісних якостей сучасного молодого фахівця здійснюється не тільки в разі цілеспрямованого і якісного навчально-виховного процесу, але й через створення специфічного комунікативно-освітнього та навчально-когнітивного середовища, в якому у молодих фахівців можна

формувати практичні навички засвоєння знань і самостійної роботи. Мова йде не стільки про опанування необхідними знаннями і навичками, скільки про ефективні способи їх надбання та оперування ними. Навчальний світогляд студентів і викладачів треба налаштовувати таким чином, щоб вони діяли як партнери і через співпрацю здійснювали спільний пошук подібних засобів і операційних дій у створеному навчальному комунікативно-когнітивному середовищі з ознаками високої освітянської культури. Досягнення вищих рівнів європейської та світової освітньої культури і повинно стати головною метою трансформації національної вищої освіти в Україні. Цей процес ставить на порядок денний нові завдання щодо національної вищої освіти, виходячи з об'єктивної необхідності в радикальних освітянських змінах, що відповідають суттєвій трансформації сучасного українського суспільства. Мова йде про формування нового освітянського світогляду, який відповідав би глобальним змінам у світі і надавав Україні певного пріоритету в європейській і світовій спільноті.

Очевидний пріоритет в модернізації вищої освіти має культурно-інформаційний підхід, заснований на «управлінні знаннями» шляхом вироблення «практичних знань» у вигляді «когнітивних практик». За таким підходом здійснюється перехід від загально-теоретичного, методологічного знання до знання практичного шляхом самостійної роботи фахівців і набуття ними практичних навичок прикладного знання в опрацьованій формі.

До головних передумов використання даного підходу можна віднести – наявність у суб'єкта навчання відповідного інтелектуального ресурсу, необхідної інтелектуальної підготовленості для опанування обраної спеціальності. Також наявність відповідної інформації та інформаційної бази даних, які необхідно вивести на рівень «бази знань». Вони акумулюють теоретико-методологічні джерела і методичні розробки, і перш за все розробки самих «працівників знань», інтелектуальних робітників, що знають, яким чином ці знання можна адаптувати до навчального середовища. Наступна передумова – це відповідне операційне використання цієї інформації та інформаційної бази знань для практичного оновлення освітньої системи. У конкретному вищому навчальному закладі це передбачає зміну організаційної структури навчального процесу на принципах «проникливості» знань у їх вільному поширенні і свободі користування знаннями; організація навчальної комунікації у «потокі знань» між викладачем і студентами, між самими студентами в їх інтеркомунікаціях; створення відповідного «інтелектуального середовища» фізичних комунікацій, яке стимулює обмін знаннями; персональна оцінка внеску в розробку нових знань за критерієм цінності «інтелектуальних розробок», а також навчальної цінності студента з опанування цими знаннями шляхом підвищення навчального статусу, шляхом надання авторського права формулювання власних творчих інтелектуальних завдань.

Перший методологічний підхід – це суто прикладна методологія в статусі «бізнес-інтелект», вона передбачає використання структурованих даних та їх подальший самостійний аналіз із розробкою відповідних рішень за отриманим завданням. Другий підхід – це методологія середнього рівня в статусі

«менеджмент знань». Це більш універсальна методологія в аспекті «керування знаннями», що інтегрує в собі створення, нагромадження й використання інформації та знань з утворенням нового знання прикладного значення через механізм «обміну знаннями». Наприклад, функціонально нових технічних рішень і технологій. Третя методологія базується на концепції «навчального середовища». Її створив Ларрі Прусак в якості альтернативної за формулою: «керувати знаннями неможливо, можна керувати лише тим середовищем, в якому створюється і використовуються знання». Подібний підхід можна визначити в якості соціального управління знаннями за критерієм їх суспільної цінності і суспільного інтересу до них. На схожій позиції стояв і відомий розробник теорії комунікативного суспільства Пітер Друкер. У своїх розробках П. Друкер обґрунтував необхідність набувати не стільки саме знання, скільки продукувати технологічні способи виробництва знань та зміни цих способів, переходу від однієї системи знань до іншої, від однієї пізнавальної парадигми до іншого підходу. При цьому треба показувати, як змінюється знання в процесі соціального розвитку і суспільної трансформації. І лише після цього настає «економічний вимір» діяльності в професійному аспекті (оцінка досягнень, винагорода тощо).

Також необхідно виділити основні модернізаційні підходи до світоглядної трансформації вищої освіти до яких відносять – системність освіти на принципах комплексно-університетської організації навчального процесу виходячи з «ідеї університету» (як універсального освітнього закладу) [1]. Психологія освітянського менеджменту на основі «принципу гуманізації» і «гуманітаризації освіти» [2]. Створення соціокультурного навчального дискурсу у сформованому комунікативно-когнітивному навчально-виховному середовищі [3]. Альтернативні підходи з орієнтацією на інноваційний результат полягають в переході від здобуття енциклопедичних і академічних знань до оволодіння навичками евристики і творчості. Тобто, це перехід від методів оволодіння знаннями до інтенсифікації навчального процесу способами швидкого засвоєння знань, що, вочевидь, є навчання вмінню навчатися за способами «швидкого навчання». Подібне вміння передбачає перехід від теоретичних знань до практичних, підвищення технічної компетентності у сфері праксеології й ергономіки разом із оволодінням технічно-критичним мисленням. Інша альтернатива передбачає розгляд освітньо-технологічних проблем як соціогуманітарних з наданням пріоритету принципу гуманізації в управлінні та передачі знань над принципом технологізації, а саме: антропологічний підхід до інтелектуального розвитку студентів за їх психотипами, соціотипами і світоглядними культуротипами; соціологія та психологія навчання: це соціальний і психологічний менеджмент в духовно-інтелектуальному розвитку студентів; новий комунікативний дискурс в освіті й навчально-виховному процесі.

На підґрунті цієї альтернативи може виникнути необхідність розробки філософсько-методологічних і соціогуманітарних засад національної вищої освіти, за потім – здійснення соціального моделювання професійного розвитку на ціннісних засадах національної культури.

Список використаних джерел

1. Зубрицька М. Філософський дискурс ідеї Університету: в складних лабіринтах пошуку істини. Ідея Університету. Антологія. Львів: Літопис, 2002. 304 с.
2. Карамушка Л. М. Психологія освітнього менеджменту. К.: Либідь, 2004. 424 с.
3. Огнев'юк В. О. Освіта в системі цінностей сталого людського розвитку. К.: Знання України, 2003. 448 с.

Наталя МАХРОВСЬКА

кандидат фізико-математичних наук, доцент кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій, Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
м. Миколаїв, Україна

Ганна ПОГРОМСЬКА

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії й методики природничо-математичної освіти та інформаційних технологій, Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
м. Миколаїв, Україна

Ольга ЗАХАР

кандидат педагогічних наук, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
м. Миколаїв, Україна

ЦИФРОВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЗАКЛАДУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ: ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОГО ОІППО)

В умовах освітньої реформи сучасне освітнє середовище набуває надзвичайно важливого значення. Створення та ефективного функціонування інформаційно-освітнього середовища стає можливим завдяки впровадженню цифрових інформаційних технологій у всі сфери діяльності інституту післядипломної освіти (ІППО). Розвиток сучасного інформаційного суспільства висуває до освітньої системи нові вимоги щодо підготовки та перепідготовки професійних кадрів. Ключову роль у підготовці відіграє цифрове освітнє середовище закладу ІППО. На його основі для педагогів доцільно популяризувати сучасні досягнення та раціональне використання електронних освітніх ресурсів, підтримувати якісну взаємодію та обернений зв'язок. Цифрова трансформація освіти вимагає перегляду підходів до навчання, методик, технічної та програмної бази: це стосується як інфраструктури, так і освітнього процесу в цілому. При цьому постають виклики такої трансформації для ІППО:

- необхідність удосконалення цифрової грамотності викладачів та методистів закладу для ефективного використання цифрових ресурсів в освітньому процесі;
- необхідність розвитку інфраструктури для забезпечення належного рівня доступу до інтернету та інших цифрових ресурсів;
- необхідність ретельної експертизи якості електронних навчальних матеріалів.

Організація ефективного цифрового освітнього середовища відкриває перед закладами післядипломної педагогічної освіти ряд нових можливостей. Таких як, індивідуалізація освітнього процесу, його гнучкість та доступність, адаптація освітніх матеріалів засобами штучного інтелекту, машинного навчання, Big Data, тощо.

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти систематично протягом багатьох років приділяє увагу розбудові інформаційно-освітнього середовища інституту [1]. Сучасна структура інформаційно-освітнього середовища Миколаївського ОІППО включає управлінський та освітній компоненти, а також висвітлення діяльності інституту.

Управлінський компонент містить у своєму складі платформу дистанційного навчання, корпоративний простір з власним доменом на базі спеціалізованого хмарного програмного забезпечення й інструментів для спільної роботи Google Workspace та репозитарій нормативної документації МОІППО, в якому для практичного застосування в професійній діяльності вчителям доступна зібрана база нормативних документів із питань організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти.

Із 2010 року в інституті була розгорнута платформа дистанційного навчання Moodle на виділеному сервері із окремим виділеним каналом доступу до Інтернет. На січень 2022 року на платформі було зареєстровано більше 14 тисяч користувачів.

У 2022 році приміщення інституту тричі обстріляли, частину обладнання було пошкоджено. Також Інститут був вимушений призупинити роботу на платформі Moodle, та перейти до активного використання в освітньому процесі хмарних додатків Google, зокрема на платформу дистанційного навчання Google Classroom.

Освітній компонент має світоглядну, технологічну, самоосвітню та організаційно-методичну складові, а також ресурси з відкритим та обмеженим доступом (рис. 1). Для проведення навчальних занять та заходів працівники використовують платформу для відеозв'язку Zoom за тарифним планом «Професійний», що надає можливість залучення ширшої аудиторії слухачів.

У МОІППО розроблено власну платформу реєстрації слухачів курсів на курси підвищення кваліфікації та різноманітні заходи. Кожний заклад освіти області має власний кабінет, де наявна інформація про працівників цього закладу та результати їх підвищення кваліфікації на базі Інституту. Куратори навчальних груп мають можливість оперативно інформувати слухачів курсів та здійснювати організаційний супровід підвищення кваліфікації. На платформою передбачено

формування розкладу, генерування електронних сертифікатів проходження курсів тощо.

Щорічно для курсів підвищення кваліфікації вчителів підбирається актуальна тематика, де висвітлюються особливості інтеграції цифрової трансформації в освіту, наприклад:

- впровадження дистанційної освіти, змішаного навчання та інтерактивних методик в освітньому процесі;
- особливості застосування віртуальної та доповненої реальності під час вивчення предметів різних циклів;
- реалізації стратегії STEAM-навчання в освітній процес. З 2015 року в МОІППО проводиться робота з підвищення кваліфікації педагогічних працівників усіх категорій щодо впровадження засад STEM-освіти в ЗЗСО. Традиційним став щорічний фестиваль «Моя STEM-ідея».

На базі МОІППО функціонує Миколаївський обласний ресурсний центр із підтримки інклюзивної освіти. Одним із векторів роботи центру є діагностичний напрям, який має на меті дослідження індивідуальних особливостей та потреб дітей з ООП та осіб з особливими потребами, із подальшим плануванням корекційно-розвиткової роботи, визначенням технології та індивідуальної програми роботи, зокрема з використанням інтерактивного обладнання.

Рис. 1. Наповнення освітнього компоненту МОІППО

Слухачі курсів підвищення кваліфікації під час практичних занять в очному форматі навчання мали можливість на практиці відчути переваги використання інноваційного інтерактивного обладнання в роботі педагога з інклюзивної освіти (інтерактивна підлога Briolight S, інтерактивна пісочниця Briolight S, система

LeapMotion), а під час онлайн занять викладачі демонструють зазначене обладнання і вказують на особливості користування.

Висвітлення діяльності МОІППО проходить у щомісячному відеочасописі. Кожен структурний підрозділ має свій власний сайт, який є частиною інформаційного освітнього середовища МОІППО.

Описана авторами структура інформаційно-освітнього середовища Миколаївського ОІППО є відкритою для змін та продовжує розвиватися, враховуючи всі реалії сучасного життя і виклики, які постають перед системою освіти. Розбудова сучасного інформаційно-освітнього середовища є невід'ємною частиною розвитку закладів післядипломної освіти, адже відкриває нові можливості для підвищення якості післядипломної освіти та ефективності навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Інформаційно-освітнє середовище сучасного закладу післядипломної педагогічної освіти / Махровська Н. А., Погромська Г. С., Запорожченко М. В. Миколаїв, 2020. 42 с.

Лілія НЕЧИПОРЕНКО
викладач англійської мови
КЗ КОР «Білоцерківський
гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж»,
м. Біла Церква, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ РЕСУРСІВ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ОНЛАЙН НАВЧАННЯ

У зв'язку з масовим вимушеним переходом на дистанційне навчання, перед вищими навчальними закладами постало завдання створення сучасних онлайн платформ, використання цифрових технологій та розробки програм, які б максимально ефективно допомагали отримувати онлайн-освіту [1, с. 28].

Використання інтерактивних технологій на заняттях з англійської мови сприяє залученню студентів до навчального процесу, покращує їхню увагу та сприйняття матеріалу. Ігрові елементи, мультимедіа та віртуальні ресурси сприяють активній участі студентів та ефективному засвоєнню мовних навичок.

Актуальність цифрових технологій у навчанні полягає в їх здатності відповідати вимогам сучасного освітнього середовища. Використання цифрових технологій забезпечує швидку інтеграцію нових знань та підготовку студентів до сучасного ринку праці [2, с. 323].

Мобільні додатки для вдосконалення навичок. Мобільні додатки допомагають студентам покращувати навички читання, слухання, письма та

говоріння. Інтерактивні вправи, віртуальні граматичні завдання та функції відстеження прогресу сприяють активному навчанню та підвищують мотивацію.

Інтернет-ресурси для поглибленого вивчення. Інтернет надає безмежні можливості для вивчення мови. Відеоуроки, інтерактивні веб-сайти та інші ресурси в мережі сприяють кращому розумінню мовних структур та культурних особливостей.

Віртуальні уроки та ігри для захопливого навчання. Віртуальні уроки та ігри роблять процес вивчення англійської мови цікавим та захоплюючим. Візуальні та аудіальні елементи допомагають краще запам'ятовувати слова, вирази та граматичні конструкції.

Індивідуальні підходи та відстеження прогресу. Цифрові інструменти дозволяють викладачам створювати індивідуальні завдання та відстежувати прогрес кожного студента. Адаптивні програми дозволяють ефективніше враховувати потреби кожного учня.

Для вивчення англійської мови існує багато цифрових додатків, які полегшують навчання та розвивають мовні навички [3]. Деякі з них включають:

Duolingo: графічний та інтерактивний додаток для вивчення мов, що використовує ігрові елементи.

Quizlet: дозволяє створювати та використовувати флешкартки для вивчення слів та фраз.

BBC Learning English: надає аудіо та відео ресурси для різних рівнів вивчення англійської.

Kahoot!: дозволяє створювати онлайн -ігри з питаннями та відповідями для студентів.

Quizizz: схожий на *Kahoot!*, але має додаткові опції, такі як самостійне вивчення матеріалу.

Wheel of Fortune (Колесо Фортуни): ігри на основі відомої телевізійної гри для вивчення слів та фраз.

Boggle: цифрова версія класичної гри зі складання слів, що допомагає розширити словниковий запас.

Wordwall: дозволяє створювати інтерактивні ігри для вивчення слів та термінів.

Language Learning with Netflix: розширення для Netflix, яке додає субтитри та інші інструменти для вивчення мови.

Штучний інтелект (AI): додатки та платформи, що використовують AI для індивідуалізації навчання та адаптації до потреб кожного студента.

Важливою формою роботи є впровадження проектної діяльності студентів під час занять з англійської мови, де вони можуть створити мобільний застосунок або веб-сайт для вивчення англійської мови, що містить відповідні вправи, ігри та інтерактивні завдання, розробити серію відеоуроків або відеопрезентацій, провести дослідження та порівняння різних цифрових ресурсів для вивчення англійської мови з метою визначення їхньої ефективності. Проекти, що використовують цифрові застосунки, можуть мати різноманітні напрями. Наприклад: розробка навчального застосунку, створення відеоуроків,

використання віртуальної реальності, онлайн-курс з англійської мови, аналіз ефективності застосунків для вивчення мови.

Застосування цифрових інструментів у викладанні англійської мови сприяє створенню динамічного й інноваційного навчального середовища. Це не лише розширює можливості учнів, але й підвищує якість освіти, роблячи навчальний процес більш доступним і привабливим.

Список використаних джерел

1. Галаган В. Я. Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов. Матеріали міжвузівського науково-методичного семінару «Використання дистанційних освітніх технологій у викладанні іноземних мов». Київ : Держ. торг.-екон. ун-т. 2022. С. 28 -30.

2. Карпа І. Переваги застосування інформаційно-комунікаційних технологій для підвищення англомовної компетенції студентів. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Вип. 16, 2016. С. 322 -327.

3. Загребнюк Ю. В. Використання сучасних цифрових технологій під час вивчення іноземної мови (англійської) у вищих навчальних закладах / тези доповідей IV міжнар. наук. онлайн-конф. «Імплементация европейских стандартов в украинские образовательные исследования» (26 червня 2020 р.). URL : <https://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/12849>

Anna NIKITENKO

3rd year student, Kyiv Regional Council Communal Institution «Bila Tserkva Humanitarian -Pedagogical Professional College», Bila Tserkva

Olena SCHASTLYVA

English teacher, teacher -methodologist, Kyiv Regional Council Communal Institution «Bila Tserkva Humanitarian -Pedagogical Professional College», Bila Tserkva

NEW TRENDS IN EDUCATION TECHNOLOGY FOR TEACHING AND LEARNING

In today's education, new technologies are changing how students learn and teachers teach. Advanced tools like Artificial Intelligence and Machine Learning make learning more personal and help teachers understand how well students are doing. Virtual Reality and Augmented Reality create exciting learning environments that help students understand difficult ideas better. Adaptive learning platforms use data to make lessons fit each student's needs, so everyone learns better. Also, games are used more to keep students interested and help them work together. Using these new technologies makes learning more fun, fits different ways of learning, and helps students get ready for the future.

Nowadays, education is more important than ever before. There's a growing urgency to integrate innovative educational technologies into classrooms due to the rapid advancements in technology. Recent research and publications by experts like N. Nagorna, A. Donchenko, John Hattie, Robert Marzano, and others highlight the importance of using technology to enhance learning outcomes. The aim of this study is to explore new trends in education technology and their impact on modern teaching and learning practices [1, 3].

To identify the top education technologies, this study conducted a comprehensive review of recent literature and research publications. The analysis focused on understanding the effectiveness and practical applications of these technologies in educational settings. Last year showed that nothing is impossible for Ukrainian teachers. They can study even in conditions of war or during blackouts. During the year, educators looked for new approaches and used non-standard methods. Even during the epidemic, education has suddenly gone online, which has been a challenge for many teachers and students. But back then, teachers used distance learning technologies, and students were used to learning through Zoom and Google Meet.

Educators now understand that the future is not in distance education, but in mixed education. Therefore, schools around the world continue to develop and adapt blended learning models, trying to find an option that is accessible to all.

In modern education, we have available tools that allow us to individualize learning methods and learning experiences. Let's look at some of the trends that have an impact on education nowadays.

One of the new trends in educational technology is microlearning. Modern youth (and not only youth) as a result of rapid digitization perceive information not as a complete picture, but as a sequence of not too interconnected phenomena, they can't remember much at once. What does traditional education offer? Large layers of theoretical material, which you need to understand and which you need to remember from the first time (and if necessary, recall in half a year).

Instead, microlearning offers a completely different format: material is divided into short learning blocks that can be repeated over time. This approach helps new concepts and skills to take hold for a long time. It also helps to improve the quality of students' memorization of the material [2].

Of course, soft skills remain relevant. And precisely those people who can boast of developed soft skills (communication, critical thinking, creativity, leadership qualities, ability to work in a team and solve problems, etc.) have much more chances to build a successful career. And this is confirmed by numerous international studies.

Employers want to hire people who are excellent team players and can build relationships with colleagues. Therefore, it is not surprising that foreign schools are actively working on the implementation of exercises and activities that will contribute to the development of soft skills. And someone suggests changing views on traditional assessment and taking into account not only the ability to solve problems, but also, for example, resolving conflicts [3].

Many people believe that neuroeducation can replace traditional teaching methods because traditional models have their own shortcomings. Their set of tools in current realities is outdated and ineffective, as they do not take into account the

individual characteristics of each child and do not use modern technologies. Neuroeducation offers a new approach based on the study of the principles of the human brain and nervous system, which allows choosing the most effective training methods.

The main directions of neuroeducation include identifying the individual needs of children, creating a favorable learning environment, working in small groups and changing the school schedule to support the effectiveness of learning and stimulate the child to acquire new knowledge.

Virtual reality and augmented reality are rebooting online education, giving students the opportunity to have an immersive learning experience from the comfort of their homes. For example, thanks to virtual reality, you can explore space objects, being in virtual space, and receiving information about them through voice support. This approach provides a deeper and more exciting immersion in the educational material [4].

Personalized learning and adaptive platforms are becoming more and more important in today's education, so they can provide the student with learning material in a form that best suits their needs, level of knowledge and individual characteristics.

Adaptive platforms in education have a selection of algorithms and artificial intelligence to analyze data about each student's learning. They take into account such parameters as the speed of learning the material, the level of understanding, strengths and weaknesses, typical mistakes, etc. Based on this data, the system adapts learning material and tasks to meet the needs of each student.

One of the key benefits of personalized learning is increasing student motivation and engagement. When material is presented in a form that meets the individual interests and needs of the learner, it becomes more accessible and engaging. In addition, adaptive platforms help avoid a situation where the learner feels stressed or alienated as a result of not keeping up with the overall pace of learning.

For teachers, such platforms are a powerful tool for monitoring each student's progress and providing individualized support. They can get data on each student's performance, identify problems, and offer additional tasks and resources to improve results [3].

In general, all these new trends open up new opportunities for improving the quality of education and ensuring the successful development of each student.

To conclude, the world of education is constantly changing, and modern technologies actively influence this process. Top educational technologies, which are currently in trend, give us the opportunity to transform the traditional approach to learning into a more interactive, effective and personalized one. The use of virtual reality, augmented reality, artificial intelligence, as well as other modern technologies allows creating exciting learning environments, individualizing learning and providing access to knowledge from anywhere and at any time. Using these technologies in the educational process increases students' motivation, improves their problem -solving abilities, promotes creativity and supports learning at various stages of life. Therefore, the integration of advanced educational technologies is a key factor in improving the educational process and preparing students for the challenges of the modern world.

REFERENCES

1. Нагорна Н. О., Васюк С. О., Нагорний В. В., Донченко А. О. *Інноваційні тенденції розвитку сучасної освіти*. URL: <http://dspace.zsmu.edu.ua/handle/123456789/9284>
2. Сучасні освітні тренди. URL: <https://junist.com.ua/images/polozhennya/OsvitniTrendy.pdf>
3. «Scientific innovations and advanced technologies» (*Series «Public Administration», Series «Law», Series «Economics», Series «Psychology», Series «Pedagogy»*). 2023. № 5 (19) 2023. С. 636.
4. Top 6 Educational Technology Trends Right Now. URL: <https://elearningindustry.com/educational-technology-trends-top-right-now>

Емілія ПАЦКАНЬ

здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня
спеціальності 013 Початкова освіта
Мукачівський державний університет,
м. Мукачево, Україна

ОРГАНІЗАЦІЙНО -МЕОДИЧНІ ПІДХОДИ СТВОРЕННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Цифрове освітнє середовище (ЦОС) – це комплексна система, що використовує інформаційно-комунікаційні технології для поліпшення навчання та викладання.

Воно включає інтерактивні технології, різноманітні ресурси та інструменти, такі як системи управління навчанням та онлайн-платформи, що допомагають забезпечити доступ до інформації, оцінку успішності та співпрацю між учасниками навчального процесу.

Розвиток ЦОС у країні сприяє покращенню якості освіти та створенню гнучких умов для студентів, педагогів та інших учасників освітнього процесу. Управління ЦОС включає в себе розробку стратегій, планування дій, навчання користувачів та забезпечення безпеки даних.

Сучасні тенденції використання цифрових технологій у початковій школі в Україні вказують на широке впровадження інтерактивних навчальних платформ і мультимедійних ресурсів. Вчителі активно застосовують Google Classroom, ClassDojo та інші платформи для дистанційного навчання та створення навчального контенту. Мобільні додатки для навчання стають популярними серед учнів, допомагаючи підвищити їхню мотивацію та самостійність. Вчителі також використовують інтерактивні завдання та тести на платформах, щоб зробити навчання цікавішим та ефективнішим. Збільшення кількості навчальних закладів, обладнаних сучасними технологіями, дозволяє проводити інтерактивні уроки та

залучати учнів до навчального процесу. Важливою є також підготовка вчителів до роботи з цифровими інструментами, що сприяє підвищенню якості освіти в цілому.

Оцінка ефективності цифрових технологій у початковій школі включає кілька ключових аспектів.

По-перше, це моніторинг академічних досягнень учнів для виявлення впливу технологій на їх успішність.

Другим аспектом є збір зворотного зв'язку від учасників освітнього процесу щодо переваг та недоліків використання технологій.

Третій аспект – аналіз залученості та мотивації учнів, оцінка їхньої активності та самостійності. Четвертий аспект – технічна та педагогічна підтримка, включаючи надання вчителям та учням необхідних ресурсів і навчання. Нарешті, важливо оцінювати економічну ефективність використання технологій порівняно з отриманими результатами. Такий комплексний підхід дозволяє отримати повну картину ефективності та виявити можливості для подальшого вдосконалення.

Створення ефективного цифрового освітнього середовища для початкової школи – це складне завдання, що потребує комплексного підходу. Ознайомлення з результатами наукових та практичних досліджень в цій області виявляє декілька ключових моментів:

1. Розвиток EdTech стартапів: В Україні налічується понад 80 EdTech стартапів, що використовуються в освіті, охоплюючи широкий спектр сфер, від репетиторства до STEM-освіти.

2. Темпи цифровізації: Українська цифровізація освіти, хоч і відбувається повільніше, ніж в інших сферах, прискорилося під час пандемії COVID-19.

3. Навчання вчителів: Вчителям потрібне додаткове навчання використанню цифрових інструментів для викладання предметів та організації навчального процесу.

4. Рекомендовані цифрові інструменти для вчителів: Для ефективного професійного розвитку вчителів рекомендується використання таких платформ, як Microsoft Office 365, Google Classroom, та інші.

5. Фактори успішного впровадження цифрових технологій: Розвиток цифрової компетентності вчителів, створення сприятливого навчального середовища, адаптація навчальних матеріалів та використання активних форм навчання з використанням ІКТ.

Аналіз українських та зарубіжних досліджень вказує на ті ж самі тенденції, але також враховує різні контексти та виклики, що виникають у цифровізації початкової освіти. Це включає нерівномірний доступ до Інтернету, необхідність технічної підтримки та додаткового навчання вчителів.

Створення цифрового освітнього середовища для початкової школи включає наступні етапи:

1. Аналіз потреб та готовності школи до цифрової трансформації.
2. Розробка стратегії та плану дій для цифрової трансформації.
3. Вибір та впровадження цифрових інструментів та ресурсів.

4. Навчання та підтримка вчителів у процесі використання цифрових технологій.
5. Моніторинг та оцінка ефективності цифрового освітнього середовища.

Рекомендації дослідників включають:

- Системна підтримка на державному рівні.
- Інвестування в інфраструктуру.
- Проведення регулярних тренінгів для вчителів.
- Створення умов для рівного доступу до технологій.
- Проведення подальших досліджень для моніторингу ефективності

впровадження цифрових технологій та адаптації підходів відповідно до отриманих даних.

Цифрове освітнє середовище включає в себе інфраструктуру, контент, платформи та інструменти для навчання, комунікаційні засоби, педагогічні методики та стратегії, оцінювання та аналіз, безпеку та конфіденційність, а також політики та стандарти. Воно є ключовим елементом сучасної освіти, забезпечуючи доступність, інтерактивність, масштабованість, персоналізацію, колаборативність, безпеку даних, сумісність з різними пристроями, а також підтримку та навчання користувачів. ЦОС сприяє підвищенню ефективності навчання, розвитку навичок 21 століття, створенню інклюзивного освітнього середовища та збільшенню мотивації до навчання.

Основні виклики включають необхідність значних фінансових ресурсів, недостатній рівень цифрової грамотності, проблеми з доступом до інтернету та кібербезпеку. Рекомендації дослідників включають системну підтримку на державному рівні, інвестування в інфраструктуру, проведення тренінгів для вчителів та забезпечення рівного доступу до технологій. Українські та зарубіжні дослідження показують, що впровадження цифрових технологій у початковій школі сприяє підвищенню якості освіти та зацікавленості учнів. Проте, воно потребує комплексного підходу та урахування специфічних викликів.

Список використаних джерел

1. Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 21 - 22 червня 2022 р. [ред. кол.: Карташова Л. А. (голов. ред.), Антощук С. В. (техн. ред.)]. Київ: ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. 189 с.

Сергій ПОЙДА
кандидат педагогічних наук,
старший викладач кафедри управління
та адміністрування, завідувач лабораторії STEM-освіти
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»
м. Вінниця, Україна

GEMINI ВІД GOOGLE: АЛГОРИТМ ВИКОРИСТАННЯ В ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Останнім часом користувачі персональних облікових записів Google могли помітити новий значок у меню «Додатки Google» – синю чотирикутну зірку. Цей значок представляє новий сервіс від Google під назвою Gemini, який був нещодавно доданий до переліку стандартних додатків. Наразі для користувачів корпоративних акаунтів Google Workspace for Education цей сервіс доступний лише за умови придбання ліцензії організацією. У такому випадку адміністратор Google Workspace for Education може надати доступ до Gemini через відповідні налаштування в панелі адміністрування. Версія сервісу для персональних облікових записів є безкоштовною, проте доступна й розширена версія під назвою Gemini Advanced, яку можна придбати для використання додаткових функцій.

Особливість використання сервісу Gemini полягає в тому, що він автоматично підлаштовується під мову облікового запису користувача. Проте, навіть якщо користувач почне спілкуватися з сервісом іншою мовою, ніж вказано в налаштуваннях облікового запису, Gemini зможе адаптуватися до мови запиту, та надасть відповідь такою самою мовою.

Gemini – це LLM, або large language model – велика текстова модель. Як слідує із назви, це сервіс генеративного штучного інтелекту, призначений для роботи із текстами, дозволяє ефективно обробляти та генерувати текстовий контент.

Як і для інших сервісів генеративного штучного інтелекту, принципи побудови промпту (запиту) залишаються незмінними. Перш за все, потрібно визначити від чийого імені (за фахом) має відповідати сервіс. Потім потрібно визначитись із завданням, яке повинна виконати сервіс. А щоб отримати точніший результат, важливо додати контекст, відповідно до якого буде сформовано відповідь.

Для сучасних педагогів сервіс Gemini пропонує низку інструментів для спрощення виконання повсякденних завдань. Зокрема, він може допомогти згенерувати конспекти уроків, інструкції до практичних робіт або тести для педагогічного контролю. Для кожного окремого, не пов'язаного з іншими, завдання краще створювати новий чат за допомогою кнопки у вигляді + у лівому верхньому кутку вікна сервісу. Результати генерації зберігаються на лівій панелі сервісу та до них можна повернутись згодом, якщо потрібно продовжити роботу над проблемою, описаною у конкретному чаті.

Варто зауважити, що Gemini здатний не лише працювати з текстовими запитами, але й аналізувати зображення та реагувати на голосові повідомлення. Робота з сервісом можлива і на мобільному пристрої після встановлення відповідного застосунку.

Проте користувачам слід бути обережними, адже особливістю роботи з будь-якою з моделей генеративного штучного інтелекту є так звані «цифрові галюцинації» – ситуації, коли сервіс генерує відповідь, не маючи достовірної інформації. У таких випадках він може «вигадувати» факти, комбінуючи відомі дані для формування відповіді, що може призвести до отримання неправдивих результатів.

Таким чином, перед використанням згенерованої інформації в професійній діяльності, вчитель повинен ретельно перевірити її достовірність. Якщо результат не задовольняє вимог користувача, можна повторно згенерувати відповідь або змінити запит для отримання точнішого результату. Важливо також не задавати великих завдань одним запитом. Наприклад, не варто просити згенерувати великий за обсягом методичний матеріал або курс одразу. Краще починати з генерації змісту, поступово уточнюючи та деталізуючи окремі частини. Шляхом уточнення, через конкретизацію запитів, можна згенерувати окремі частини методичного матеріалу, доопрацювавши отримане пізніше, наприклад, у текстовому редакторі.

Gemini може бути корисним і в безпосередній роботі з учнями, проте важливо, щоб сервіс не виконував за учнів завдань, а слугував інструментом для генерування нових ідей та підвищення інтересу до навчання. При цьому варто дотримуватися принципів академічної доброчесності та відповідального використання технологій.

Отже, система генеративного штучного інтелекту Gemini від Google є потужним цифровим інструментом, який значно розширює можливості сучасних педагогів. Використання такого сервісу дозволяє автоматизувати рутинні завдання, зокрема підготовку дидактичних та методичних матеріалів, тестів та звітів, що економить час і підвищує ефективність викладацької діяльності. Однак, при роботі з сервісом важливо зберігати критичний підхід, перевіряючи згенеровану інформацію на достовірність, а також забезпечувати відповідальне використання технології для дотримання академічної доброчесності. Gemini може стати не лише інструментом для викладачів, але й надійним помічником для учнів, надаючи їм нові ідеї та роблячи навчальний процес цікавішим.

Оксана ПРОЦЕНКО

кандидат філологічних наук, доцент
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Домінуючою тенденцією розвитку суспільства у ХХІ ст. є інформатизація всіх сфер життя. Формування цифрового простору в освітньому середовищі включає інтеграцію цифрових технологій і ресурсів у процес навчання. Такий процес формування спрямований на покращення доступності, ефективності та індивідуалізації навчання. «Для формування цифрового освітнього середовища потрібний набір технічних рішень, який буде спроможний забезпечити реалізацію широкого спектру технологій, необхідних педагогам закладу освіти для вирішення різних завдань освітнього процесу. Насамперед, це надання освітнього контенту (зміст), керування освітнім процесом, реалізація взаємодії (комунікація, співпраця) та оцінювання результатів» [1, с. 27].

На сьогодні в умовах повномасштабної війни російської федерації проти України в Запорізькому національному університеті (далі – ЗНУ, – О.П.), який знаходиться в сорока кілометровій зоні від ведення бойових дій, а це унеможлиблює фізичне відвідування аудиторних занять здобувачами вищої освіти, впроваджується змішане навчання – форма освіти, згідно з якою студент засвоює одну частину матеріалу засобами дистанційного навчання, а іншу – вивчає очно в аудиторії.

Для забезпечення освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання в ЗНУ використовується система електронного забезпечення навчання Moodle ЗНУ (далі – Moodle ЗНУ, – О.П.) – головний елемент інформаційного освітнього середовища закладу освіти та основний інструмент, який дозволяє організувати дистанційне, змішане навчання та самостійну аудиторну та позааудиторну роботу здобувачів вищої освіти, а також здійснювати дистанційні комунікації під час навчання, контроль за організацією освітнього процесу.

Дистанційна комунікація учасників освітнього процесу також здійснюється за допомогою сучасних інформаційно -комунікаційних технологій, як електронна пошта, месенджери (Viber, Telegram та ін.), відеоконференції (BigBlueButton Moodle, MS Teams, ZOOM, CiscoWebEx, GoogleMeet та ін.), форуми, чати, аудіоконференції тощо, які є додатковими інструментами до Moodle ЗНУ.

Інтерактивний освітній процес під час вивчення історії української літератури в ЗНУ включає використання різноманітних цифрових інструментів та методик, що сприяють підвищенню рівня зацікавленості здобувачів вищої освіти до поглиблення розуміння ними художніх творів та інтерес до життєвого й творчого шляху того чи того письменника. До основних складових інтерактивного навчання відносимо:

- використання мультимедійних ресурсів (аудіо – та відеоматеріали, інтерактивні презентації);
- спільна робота на онлайн -платформах (онлайн-дискусії, платформи, які дозволяють здобувачам вищої освіти разом працювати над аналізом текстів та коментувати дослідження одне одного);
- інтерактивні завдання та ігри (завдання на онлайн-платформах, віртуальні квести);

- персоналізація навчання (адаптація навчальних матеріалів відповідно до індивідуальних потреб та прогресу кожного здобувача вищої освіти, заохочення до розробки власних проєктів; особливо це стосується здобувачів вищої освіти спеціальності «Середня освіта (Українська мова та література)»);
- використання соціальних медіа (блоги, де студенти можуть ділитися своїми думками та аналізом художніх творів; спільноти у Facebook, Instagram чи інших соціальних мережах для обговорення та обміну матеріалами).

При викладанні історії української літератури в ЗНУ активно застосовується сервіс ZOOM. Подати лекційний матеріал у структурованій формі та в достатній мірі його проілюструвати, допомагають *презентації (активне використання програми PowerPoint)*. Інформативності додають лекції відомих науковців, як от: «Богдан-Ігор Антонич: у пошуках Дому за зорею...» із циклу лекцій Ю. Андруховича «Історія літератури в авторах і текстах», С. Іванюка «Микола Куліш як ключова постать в історії української драматургії», тощо, розміщені на сторінці Moodle ЗНУ.

Задля підвищення рівня зацікавленості здобувачів вищої освіти життєвим і творчим шляхом письменника, художніми творами та розуміння складного періоду «розстріляного відродження» в історії України, на сторінці Moodle ЗНУ розміщено низку документальних фільмів: «Розстріляне відродження. Невідома історія письменників із розсекречених архівів КДБ», «Я кличу тебе...» П.Г.Тичина. Документальний фільм», «Кохання всього життя Миколи Куліша. Документальний фільм», «Тягар мовчання Миколи Куліша» та ін. Мультимедійні ресурси не лише покращують сприйняття матеріалу, але й сприяють розвитку у здобувача вищої освіти критичного мислення, творчих здібностей та навичок самостійного навчання.

Персоналізація навчання передбачає адаптацію освітнього процесу до здібностей та індивідуальних потреб кожного здобувача вищої освіти. До персоналізації відносимо диференційовані завдання різного рівня складності, які дають можливість обирати завдання з кількох варіантів. Здобувачі вищої освіти отримують завдання для роботи на певних онлайн-платформах, або хмарному сервісі, а викладач, чітко розподіливши матеріал для самостійного вивчення чи то для групової роботи над завданням, надає консультації та контролює виконання завдань.

Практичні заняття проводяться в аудиторії. Здобувачі вищої освіти періодично відвідують заклад освіти, отримують завдання для самостійної роботи, роботи на певних онлайн-платформах. Активно використовуються в освітньому процесі платформа Google Docs (для спільного написання есе або аналізу художніх творів), яка дає можливість працювати над одним документом одночасно, залишати коментарі та редагувати текст; платформа Padlet, яка дозволяє створювати інтерактивні стіни, розміщувати думки, цитати, зображення тощо; платформа LearningApps, що дозволяє створювати різноманітні завдання, які можна використовувати під час вивчення життєвого і творчого шляху письменника (зокрема, створення хронологічних ланцюгів із розміщенням важливих дат із життя та творчості письменника; мап подій із позначенням місця, пов'язаного з письменником; тематичних вікторин на основі біографії та творчого

доробку; матчингів – завдань на відповідність (твір – персонаж, цитата – персонаж); карток про письменника з пропусками, які необхідно заповнити словами або датами для закріплення матеріалу тощо).

Виконання різного виду завдань допомагає створити гнучке та адаптивне освітнє середовище, яке відповідає сучасним вимогам освіти. Використання вказаних платформ для вивчення життєвого і творчого шляху письменника робить освітній процес більш динамічним, інтерактивним та ефективним, дозволяючи здобувачам вищої освіти краще зрозуміти і запам'ятати ключові аспекти біографії та творчості письменника.

Для здобувачів вищої освіти, які перебувають за межами м. Запоріжжя, передбачене виконання практичних робіт дистанційно у асинхронному режимі в Moodle ЗНУ. Розміщені у системі Moodle ЗНУ тести, забезпечують перевірку, як поточних знань, так і підсумкових.

Специфіка самостійної роботи полягає у формуванні знань, вмінь, навичок здобувачів вищої освіти, розвитку їх здібностей (основна мета навчання) та формуванні самостійності, як професійно значущої якості майбутнього фахівця (спеціальна мета навчання).

Самостійна робота здобувачів вищої освіти – ефективний шлях удосконалення підготовки спеціалістів, що відповідають вимогам часу – готових до постійного професійного росту, ініціативних, творчих, здатних самостійно приймати рішення, діяти у нестандартних ситуаціях. Самостійна навчальна робота – це робота, яку здобувач виконує за завданням викладача, і яка потребує самостійного розумового напруження як під час аудиторних занять, так і поза ними.

Використання цифрових технологій в освіті має велике значення для сучасного освітнього процесу, що пов'язане з численними перевагами таких технологій та необхідністю адаптації до швидко змінюваного інформаційного прогресування суспільства. З одного боку, змішане навчання – це сучасний та новий підхід до організації освітнього процесу, який поєднує різні види робіт, підходи та способи подачі матеріалу й націлений на підвищення якості освіти, а з іншого – потребує від здобувачів вищої освіти самодисципліни та мотивації, а від викладача – змін у підходах до організації навчання та опанування новітніх технологій (зокрема, й інформаційних).

Змішане навчання є прогресивною освітньою технологією з великим потенціалом, що дає змогу поліпшити процес навчання за рахунок гнучкого поєднання дистанційного очного/традиційного (віч-на-віч) навчання та комп'ютерно орієнтованого, дистанційного та мобільно орієнтованого навчання. Окрім того, змішане навчання здобувачів вищої освіти сприяє розвитку відповідального відношення до навчання, плануванню часу, самомотивації, особистої активності в пошуку інформації та її аналізу; стимулює до відпрацювання навиків самостійного вивчення матеріалу; організації взаємодії з викладачем, як традиційно (в аудиторіях), так і дистанційно та онлайн.

Список використаних джерел

2. Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 21 -22 червня 2022р. [ред. кол.: Карташова Л. А. (голов. ред.), Антощук С. В. (техн. ред.)]. Київ: ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. 189 с.

Богдан РИБАЧОК

аспірант,

кафедри відкритих освітніх систем

та інформаційно-комунікаційних технологій,

державного закладу вищої освіти

«Університет менеджменту освіти»

Національної академії педагогічних наук України,

м. Київ, Україна

АДАПТАЦІЯ ЕТАПІВ ПРОЄКТНОГО ЦИКЛУ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ НАУКОВО -ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА ДОПОМОГОЮ ІНФОРМАЦІЙНО -КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

У сфері освіти ми часто зустрічаємо два терміни: науково-педагогічне дослідження та проєкт. Згідно з визначеннями, закріпленими в стандартах управління проєктами [1, с. 4], проєкт – це тимчасове починання, спрямоване на створення унікального продукту, послуги чи результату. Щодо науково – педагогічного дослідження, то Гончаренко С. У. визначає його як процес і результат наукової діяльності, спрямовані на одержання нових знань про закономірності процесу навчання, виховання і розвитку особистості, про структуру, теорію, методику і технологію організації навчально-виховного процесу, його зміст, принципи, організаційні методи і прийоми [2, с. 13].

Результати науково-педагогічних досліджень можна вважати унікальними. По-перше, вони спрямовані на отримання нових знань, які раніше були невідомі або недостатньо вивчені. По-друге, кожне дослідження зосереджується на конкретній проблемі, явищі або аспекті освітнього процесу, що робить його предмет унікальним. По-третє, науковці використовують власну методологію, теоретичні підходи та інструменти, що надає їхнім ідеям, гіпотезам та інтерпретаціям результатів унікального характеру. Крім того, дослідження часто проводяться в конкретному освітньому середовищі з урахуванням його особливостей, що робить результати унікальними для даного контексту.

Як проєкт, так і науково-педагогічне дослідження мають обмежений у часі характер з кількох причин:

1. Дослідження та проєкти проводять не просто так, а з метою отримати конкретні результати. Досягнення цих результатів потребує певного часу.

Встановлення чітких часових рамок гарантує, що дослідження чи проєкт не перетвориться на нескінчений процес, а сконцентрується на отриманні запланованих результатів за визначений період.

2. Будь-яке дослідження чи проєкт потребує ресурсів. Це можуть бути кошти, час, людські ресурси чи обладнання. Оскільки ресурси ніколи не бувають безмежними, їх необхідно використовувати ефективно протягом конкретного періоду. Наприклад, грант на проведення дослідження виділяється на певний час, а команду вчених не можна тримати в постійному очікуванні наступного етапу роботи.

3. У сучасному динамічному світі знання та інформація швидко стають застарілими. Довготривалі дослідження, які не мають чітко визначених термінів, ризикують втратити свою актуальність до моменту завершення.

Отже, науково-педагогічне дослідження можна розглядати як проєкт, оскільки воно містить всі його ключові характеристики, а саме обмеженість у часі та спрямоване на створення унікального продукту, послуги чи результату. Таким чином, науково-педагогічне дослідження може бути структуроване за принципами проєктного менеджменту.

Науково-педагогічне дослідження, згідно з Гончаренко С. У [2, с. 9], включає такі етапи:

1. Визначення проблеми: вибір теми, обґрунтування актуальності, вибір об'єкта, предмета, мети і завдань дослідження.

2. Опрацювання літератури: ознайомлення з наявними дослідженнями за обраною темою.

3. Формування гіпотез: з'ясування того що буде перевірятись.

4. Вибір методу дослідження (опитування, експеримент, спостереження, використання наявних джерел).

5. Проведення дослідження: збір даних.

6. Інтерпретація результатів: оцінка значення зібраних даних.

7. Оприлюднення результатів дослідження. Оцінка їх значущості, порівняння з попередніми результатами.

У проєктному менеджменті є п'ять основних етапів, які включають початок проєкту (ініціація), планування, виконання, моніторинг та контроль, та закриття проєкту.

Аналіз етапів науково-педагогічного дослідження та проєктного менеджменту виявив суттєву кореляцію між цими двома процесами. (див. таблицю 1).

Таблиця 1

Кореляція між етапами проєкту та науково-педагогічного дослідження

Етапи проєктного менеджменту	Етапи науково-педагогічного дослідження
Ініціація	Визначення проблеми
Планування	Опрацювання літератури

	Формування гіпотез Вибір методу дослідження
Виконання	Проведення дослідження Інтерпретація результатів
Закриття проєкту	Оприлюднення результатів дослідження

Варто зауважити, що етап моніторингу та контролю в рамках проєктного менеджменту виконується протягом усього життєвого циклу проєкту, а не на одному конкретному етапі. Це безперервний процес, який розпочинається з планування проєкту та триває до його завершення.

Оскільки етапи проведення науково-педагогічного дослідження корелюють з основними етапами проєктного менеджменту, це дозволяє застосовувати інструменти та методи управління проєктами для ефективної організації та контролю наукових досліджень. Це важливо для подальшого впровадження інформаційно-комунікаційних (ІК) технологій та ІК систем проєктного менеджменту в науково-педагогічну діяльність, що сприятиме підвищенню якості досліджень, раціональному використанню ресурсів та своєчасному отриманню практично значущих результатів.

Зокрема, на етапі планування системи проєктного менеджменту можуть бути використані що розбити певний обсяг робіт на окремі завдання та підзавдання, створюючи ієрархічну структуру робіт (WBS). Це допомагає структурувати процес опрацювання літератури, формулювання гіпотез та вибору методів дослідження на конкретні кроки. Завдання можна призначати відповідальним особам, забезпечуючи чітке розподілення обов'язків і відповідальності. Встановлення термінів виконання завдань та відстеження їх дотримання за допомогою діаграм Ганта та звітів сприяє ефективному плануванню. Прикріплення файлів, посилань та коментарів до завдань полегшує обмін інформацією та координацію роботи в команді дослідників.

На етапі виконання системи проєктного менеджменту дозволяють відстежувати стан виконання кожного завдання. Це дає змогу контролювати прогрес дослідження та своєчасно реагувати на будь-які затримки чи проблеми. Функції звітування забезпечують керівників дослідження актуальною інформацією про хід робіт, виявлені ризики та відхилення від плану.

На всіх етапах дослідження для інформаційно-аналітичної підтримки вже активно використовуються електронні системи відкритого доступу, зокрема: електронні бібліотеки, електронні відкриті журнальні системи, інформаційно-аналітичні системи відкритого доступу, наукометричні та реферативні бази даних, відкриті системи визначення унікальності текстів, електронні системи організації конференцій [3, с. 163].

Список використаних джерел

1. A Guide to the Project Management Body of Knowledge. Sixth Edition. Pennsylvania, USA: Project Management Institute, 2017. 756 с.

2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження. Методологічні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця, Україна: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.

3. Спірін О. М., Яцишин А. В., Іванова С. М., Кільченко А. В., Лупаренко Л. А., Використання електронних систем відкритого доступу для інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень. *Інформаційні технології і засоби навчання*. Т. 55, №5, 2016. С. 136 -174.

Оксана РОСОХА

здобувачка вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта,
другий (магістерський) рівень вищої освіти,
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

ФОРМУВАННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ СИСТЕМИ ГУМАНІСТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ

Зміни морально-ціннісних орієнтирів на сучасному етапі розвитку України актуалізує проблему виховання гуманістично орієнтованої особистості, здатної до успішного самовираження в гармонійних міжособистісних взаєминах. Концепція «Нова українська школа» передбачає реформування шкільної освіти на принципах гуманізму.

Досі пошук шляхів реалізації гуманістичної педагогіки був пов'язаний, в основному, з цінностями ідей захисту, підтримки школярів, з утвердженням їхніх прав, свобод та інтересів. Сьогодні відбулися суттєві зміни в розумінні й глибокому осмисленні складності трансформації сучасного освітнього процесу. Гуманізація освіти полягає в утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, у найповнішому розкритті її здібностей і задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності гуманістичних цінностей.

Проблему гуманізму широко відображено в історії педагогічної думки. Питання теорії і практики формування гуманістичних цінностей у підростаючого покоління висвітлено в наукових доробках відомих педагогів, як от: Б. Грінченка, М. Драгоманова, А. Макаренка, С. Русової, Г. Сковороди, М. Стельмаховича, В. Сухомлинського, К. Ушинського, С. Шацького, які задають теоретико-методологічні орієнтири практичного оволодіння мистецтвом людинолюбства і розвитку гуманістичних цінностей.

Сьогодні в умовах докорінних змін у соціальному, економічному та політичному житті України постала проблема радикальної перебудови у сфері виховання, мета якої – формувати всебічно й гармонійно розвинену, творчу та активну особистість здобувача освіти зі сформованими гуманістичними цінностями. Завдання закладу освіти сьогодні полягає в тому, щоб забезпечити всебічний розвиток особистості кожного учня, створивши необхідні для цього умови.

Впродовж своєї історії людство виробило систему цінностей, які мають неперехідне значення для багатьох поколінь: істина, добро, краса, свобода, честь, гідність, справедливість, правда та ін. У різні епохи зміст і значення означених цінностей трактувалися по-різному, але саме в них відображено прагнення людей до свободи й незалежності, до щасливого й гідного життя, вміщено вимогу перебудови суспільства на принципах гуманізму.

Ключова ідея Концепції «Нова українська школа» – це виховання, формування ціннісних ставлень і суджень на основі загальнолюдських цінностей, що слугують базою для щасливого особистого життя та успішної взаємодії в суспільстві [1]. Втілення ціннісно орієнтованого навчання в Новій українській школі розглядається в контексті визначення її ціннісно-світоглядних пріоритетів, врахування ціннісних принципів у шкільному середовищі, що у свою чергу забезпечує формування системи цінностей особистості, її ціннісних орієнтацій.

У загальному формулюванні «цінність» як особистісна категорія має вирішальне значення у процесі життєдіяльності людини й може мати як позитивну, так і негативну характеристику в залежності від того, наскільки ця цінність є для людини важливою, і наскільки вона відповідає її інтересам та потребам.

Гуманістичні цінності визначаємо як систему уявлень, переконань, норм та принципів суспільно схвальної поведінки; систему світоглядних орієнтацій особистості, якісним проявом і складовими яких є любов, співчуття, милосердя, турбота, повага, терпимість і толерантність до поглядів інших людей, співпереживання, своєчасна допомога іншому, доброзичливість, справедливість тощо.

У Програмі «Нова українська школа в поступі до цінностей» базовими цінностями визначені: любов, повага до інших, гідність, відповідальність, совість, свобода, толерантність, справедливість, рівноправ'я, ініціативність. В означеній Програмі окреслено один з основних принципів виховання здобувачів освіти – гуманістичний, що полягає у визнанні людини найвищою цінністю, розумінні дитини, доброзичливому ставленні до неї, довірі, прийнятті дитини такою, якою вона є [4].

Відповідно, важливою ланкою гуманізації у всіх сферах суспільного життя повинна стати діяльність початкової школи з гуманізації навчання та виховання підростаючого покоління, формування в учнів гуманістичних цінностей. Вирішальним чинником упровадження принципу гуманізму в практику початкової школи є створення в ній особистісно орієнтованого освітнього середовища, яке визначають як сукупність цілеспрямовано створених педагогічних умов, які забезпечують формування духовно збагаченої особистості з гармонійним поєднанням загальнолюдських та національних цінностей, здатної до соціального самовизначення і самореалізації [3].

Гуманістичні цінності зумовлюють зміну авторитарно-дисциплінарної моделі навчання на особистісно-орієнтовану. Панівною метою освіти стає виховання особистості, яка здатна до самоосвіти й саморозвитку, вміє критично мислити, опрацьовувати різноманітну інформацію, використовувати набуті знання і вміння для творчого розв'язання проблем. Тому важливе завдання

вчителя – не тільки дати дітям суму знань, але й навчити спілкуватися, вирішувати проблеми, знаходити вихід із нестандартної ситуації, іншими словами – навчити найвищого із мистецтв – мистецтва жити [2].

Молодший шкільний вік створює додаткові можливості для ефективного розвитку гуманістичних цінностей, оскільки для нього характерні такі особливості, як підвищена емоційність, вразливість до зовнішніх впливів, спрямованість до світу позитивних цінностей, які проявляються у всіх видах діяльності: навчальній, ігровій, комунікативній, трудовій тощо. Хоча формування ціннісних орієнтацій є тривалим у часі, означений віковий період є найбільш сензитивним для цього процесу, оскільки саме в молодшому шкільному віці закладають основи світогляду, усвідомлюють необхідність гуманістичних цінностей і якостей, формують ціннісну поведінку.

Отже, сучасна початкова школа має стати середовищем, де відбувається становлення духовно зрілої, вільної особистості, спроможної захищати загальнолюдські цінності, творити цілісний гуманний світ. Педагогічна діяльність вчителя початкових класів повинна спрямовуватись, в першу чергу, на дитину, на формування та розвиток стосунків на гуманістичних засадах: любові й глибокої поваги до людської гідності, позитивного сприймання індивідуальних особливостей іншої людини, визнання її прав і свобод, бажання співчувати та допомагати іншим. На зміну авторитарним взаємовідносинам у школі мають прийти гуманістичні.

Список використаних джерел

1. Концепція «Нова українська школа». URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova_ukrainska_shkola_compressed.pdf
2. Кремень В. Г. Глобальний світ і особистість: ціннісні орієнтири людського буття. *Наука і суспільство*. № 5/6, 2018. С. 2-10.
3. Левківська К. В. Ціннісні засади діяльності освітніх закладів: навчально-методичний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2017. 136 с.
4. Програма «Нова українська школа в поступі до цінностей». URL: http://osvitakoms.at.ua/Dokumentu/2019_2020/.pdf

Валерій РУЖИЦЬКИЙ
кандидат педагогічних наук,
КВНЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно -
педагогічний фаховий коледж,
м. Біла Церква, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ФАХОВОЇ ПЕРЕВИЩОЇ ОСВІТИ

Освіта сьогодення знаходиться в процесі глобальної інформатизації та цифровізації. Сучасний викладач закладу фахової передвищої освіти знаходиться перед глобальним вибором у використанні цифрових інструментів при підготовці до заняття. Дуже стрімке зростання у використанні цифрових технологій, електронних інформаційних ресурсів, технологій доповненої та віртуальної реальності, онлайн-сервісів для створення різноманітних тестів, вікторин, дидактичних ігор, ребусів, кросвордів, хмар слів, ментальних карт призводить до того, що викладач повинен мати досвід з впровадження цифрових технологій в практиці свої педагогічної діяльності.

Стаття присвячена питанням використання цифрових інструментів при підготовці до занять в закладах фахової передвищої освіти.

Проблемам використання цифрових інструментів присвячені праці таких дослідників як І. Амана, О. Анічкіної, Т. Близнюка, О. Гирі, Н. Кравець, Л. Мідак та інших [2].

Цифрові інструменти (онлайн-ресурси, онлайн-сервіси) – це комп'ютерні програми, які доступні в інтернеті в будь-який час. Застосування онлайн-ресурсів на заняттях в закладах фахової передвищої освіти допомагає викладачам краще зрозуміти студента, оцінити її здібності та знання, спонукає знайти індивідуальний підхід, добираючи нові методи та засоби пояснення навчального матеріалу. Ми маємо широку палітру у використанні цифрових інструментів, до яких відносять: системи управління навчанням (LMS), інтерактивні дошки та презентації, онлайн-бібліотеки та бази даних, симулятори та віртуальні лабораторії, мобільні додатки для навчання та соціальні мережі для навчання [1].

Використання таких цифрових інструментів надає багато переваг, а саме: інтерактивність та залучення студентів, індивідуалізація навчання, збільшення доступу до знань, розвиток цифрових компетентностей студентів, підвищення ефективності навчання. Розвиток цифрових компетентностей став одним із найактуальніших завдань сучасної освіти. Уміння ефективно працювати з цифровими інструментами є запорукою успішної професійної діяльності в будь-якій сфері.

Цифрові інструменти можна використовувати в процесі теоретичних занять, в практичній роботі, при самостійній роботі студентів, під час проєктної діяльності. Сучасний світ вимагає від фахівців вміння працювати в міжнародних командах,

використовуючи цифрові інструменти для комунікації та співпраці. Використання цифрових платформ для доставки навчального матеріалу, проведення онлайн-занять, організації проектів та співпраці.

Для викладачів закладів фахової передвищої освіти важливим є активне самонавчання та саморозвиток. Навчатись можна на онлайн-платформах: Coursera, Udemy, edX, Prometheus, які пропонують широкий вибір курсів з різних сфер цифрових технологій. На безкоштовні онлайн-курси: Khan Academy, Codecademy, edX [3].

Важливий аспект – це підготовка викладача до занять. Сучасний викладач має широкий спектр цифрових інструментів, які значно полегшують підготовку до занять та підвищують їхню ефективність. Для створення навчальних матеріалів можна використовувати: презентаційні програми: PowerPoint, Google Slides дозволяють створювати яскраві та інформативні презентації з різноманітними ефектами та мультимедійними елементами; графічні редактори: Canva, Adobe Illustrator, Inkscape для створення інфографіки, діаграм, ілюстрацій та інших візуальних матеріалів; інструменти для створення відео: iMovie, Adobe Premiere Pro, для запису екранних демонстрацій, створення навчальних відео; онлайн-дошки: Miro, Mural для спільного створення контенту, мозкового штурму та візуалізації ідей, а також сервіси для створення інтерактивних завдань: Kahoot!, Quizizz, Google Forms для проведення опитувань, тестів та ігор під час занять.

Цифрові дидактичні ігри дозволяють вивчати навчальний матеріал у формі ігрової взаємодії між викладачем та здобувачами освіти. Дидактичні онлайн-ігри дозволяють студентам розкрити свій творчий потенціал, розвивати увагу, пам'ять, спостережливість, роблять вивчення теоретичного матеріалу наочним, цікавим та захоплюючим. Наприклад, для розробки інтерактивних комп'ютерних дидактичних ігор створено дуже багато онлайн-сервісів, такі як Kahoot, Quizizz, Genially, Wizer, LearningApps, Wordwall, Liveworksheets та інші.

Отже, цифрові інструменти для студентів стали потужним чинником їх мотивації студентів до вивчення фахових дисциплін, оскільки вони підвищують актуальність та новизну вмісту навчання, тому що цифровий освітній матеріал можна постійно додавати та оновлювати. Використання зазначених інструментів сприяє подальшому розвитку цифрових навичок студентів (вміння працювати з різноманітними онлайн-платформами та цифровими інструментами, поліпшує їх знання з правил поведінки та вміння ввічливо спілкуватись онлайн (нетикет), допомагає здійснювати власні наукові дослідження та розвивати навички самостійної й творчої роботи.

Список використаних джерел

1. Аман І. С., Литвиненко О. В. Інтернет-сервіси в освітньому просторі: методичний посібник. Кіровоград: КЗ «Кіровоградський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського», 2016. 88 с.
2. Анічкіна О. В. Гейміфікація – сучасний виклик хімічної освіти. *Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки*, Ч. I, № 3 (36). 2020. С.74-80. DOI: <https://doi.org/10.26661/2522-4360-2020-3-1-11>.

3. Близнюк Т. Цифрові інструменти для онлайн і офлайннавчання: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2021. 64 с.

Любов СЕВЕРИНА

методист науково -методичного центру
інформатизації освіти;

Олексій ЗДОРОВЕЦЬ

завідувач науково -методичного центру
інформатизації освіти,

Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти»

Запорізької обласної ради,

м. Запоріжжя, Україна

ЦИФРОВЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

Стрімкий розвиток цифрових технологій та їх активне впровадження в різні сфери життєдіяльності людини зумовлюють необхідність модернізації освітнього процесу відповідно до нових реалій інформаційного суспільства. Освітнє середовище закладів освіти на сьогоднішній день неможливе без цифрових технологій.

Цифровізація робить освітній процес більш мобільним, гнучким, персоналізованим та диференційованим, суттєво впливає на зміст освіти, методи, засоби та технології навчання, організаційні форми навчання й управління навчально-пізнавальною діяльністю, що призводить до змін у діяльності студентів та викладачів. Поєднання індивідуальної та групової роботи, а також часова необмеженість навчання вивільняє час для забезпечення зворотного зв'язку, можливість проєктувати індивідуальні освітні маршрути для учнів і викладачів, практично реалізовувати ідею безперервної освіти або освіти упродовж життя [1, с. 408].

Цифрові технології відкривають новий підхід у навчанні, заснований на гнучкості, інтерактивності, відкритості, розширенні фізичного простору, доступності. Цифрове освітнє середовище постає як потужний інструмент підвищення ефективності навчання та викладання, надаючи широкі можливості для індивідуалізації освітнього процесу, посилення мотивації здобувачів освіти, збагачення методів і форм подання навчального матеріалу.

Сучасне цифрове освітнє середовище включає в себе використання різноманітних платформ для дистанційного та змішаного навчання, інтерактивних навчальних матеріалів, засобів комунікації та співпраці, а також інструментів для оцінювання знань. Ці технології сприяють інтеграції інноваційних методів навчання, таких як адаптивне навчання, гейміфікація, використання штучного

інтелекту та віртуальної реальності в навчальний процес, що дозволяє зробити його більш захопливим та ефективним.

Цифрове освітнє середовище призначене для інформаційного, освітнього, управлінського, організаційного та рефлексивного супроводу всіх видів навчальної роботи учнів, а його наповнення значною мірою здійснюється самими учасниками освітнього процесу (педагогами, учнями, адміністрацією, батьками, державою).

Щоб оцінити стан готовності шкіл до розбудови цифрового освітнього середовища, визначити рівень цифровізації закладу, експертами Європейської Комісії розроблений інструмент SELFIE (Self-reflection on Effective Learning by Fostering the use of Innovative Educational Technologies – Саморефлексія з ефективного навчання шляхом сприяння використанню інноваційних освітніх технологій), що є безкоштовним онлайн-інструментом, який допомагає школам оцінити ефективність впровадження інноваційних цифрових технологій в освітньому процесі, з'ясувати, на якому етапі цифрового розвитку знаходиться заклад освіти, визначити сильні та слабкі сторони у використанні цифрових технологій вчителями та учнями. У 2021 р. до пілотування SELFIE були залучені й українські школи: понад 20 тисяч учасників, серед яких учні, вчителі та керівники закладів загальної середньої та професійної освіти [2]. Зокрема понад 6200 учасників із 30 закладів освіти Запорізької області брали участь у пілотуванні онлайн-інструменту SELFIE в Україні.

У фінальному звіті щодо пілотного впровадження SELFIE в Україні було зафіксовано низькі оцінки впровадження цифрових технологій для навчання в класі (53% респондентів). Відповіді свідчили про труднощі з дистанційним навчанням, відсутність цифрових інструментів у інфраструктурі середовища школи, переважання традиційних методів навчання над інноваційними методиками з використанням цифрових засобів, неузгодженість освітніх стандартів з довідковою рамкою цифрової компетентності для освітян DigCompEdu та недостатню обізнаність з її основними положеннями в системі підвищення кваліфікації [3, с. 43].

Привернення уваги освітян до необхідності розбудови інформаційно-цифрового середовища закладів загальної середньої освіти, надання педагогам і керівникам дієвих цифрових інструментів та відповідних рекомендацій щодо їх послідовного та ефективного використання з освітньою метою стало нагальною потребою і актуальним завданням української школи [4, с. 47].

Цифрове освітнє середовище виступає важливим інструментом для трансформації сучасного навчального процесу, забезпечуючи значні можливості для підвищення його ефективності. Впровадження цифрових технологій у навчальний процес сприяє покращенню доступу до навчальних матеріалів, розвитку інтерактивних методів навчання та персоналізації освітнього досвіду кожного учня.

Однією з головних переваг цифрового освітнього середовища є можливість забезпечити учням доступ до навчальних ресурсів будь-де і будь-коли, що вкрай важливо в умовах карантинних обмежень та воєнного стану, коли освітні організації всіх рівнів були змушені перейти на дистанційну форму навчання.

Онлайн-бібліотеки, навчальні платформи, електронні підручники та курси дозволяють швидко та зручно знаходити потрібну інформацію, що сприяє самостійній роботі учнів і підвищує їхню мотивацію до навчання. Відсутність географічних та часових обмежень дозволяє учням використовувати навчальні ресурси у зручний для них час, що є особливо актуальним у дистанційному та змішаному форматах навчання.

Цифрові технології надають широкий спектр інтерактивних методів навчання, що значно покращують засвоєння матеріалу. Використання віртуальної та доповненої реальності (VR/AR), симуляторів, інтерактивних дошок та освітніх ігор робить навчання більш захопливим та практично орієнтованим. Такі інструменти дозволяють учням безпечно експериментувати, проводити віртуальні лабораторні роботи та досліджувати наукові явища, що сприяє кращому розумінню складних концепцій та підвищенню рівня знань.

Однією з ключових переваг цифрового освітнього середовища є можливість адаптації навчального процесу під індивідуальні потреби та темпи учнів. Використання штучного інтелекту (ШІ) та аналітичних інструментів дозволяє створювати персоналізовані навчальні траєкторії, що враховують рівень підготовки, інтереси та темпи засвоєння матеріалу кожного учня. Це сприяє більш ефективному навчанню, оскільки учні можуть отримувати завдання та матеріали, що відповідають їхньому рівню та індивідуальним потребам.

Використання цифрових технологій у навчанні сприяє підвищенню мотивації та залученості учнів. Інтерактивний контент, можливість самостійного вибору навчальних ресурсів та використання сучасних технологій роблять процес навчання цікавим та захопливим. Учні стають активними учасниками навчального процесу, що сприяє формуванню відповідальності за власне навчання та розвитку навичок самостійної роботи.

Цифрове освітнє середовище також сприяє підвищенню рівня співпраці та комунікації між учнями та вчителями. Використання онлайн-платформ, відеоконференцій, форумів та чатів дозволяє учням взаємодіяти один з одним та з викладачами, обмінюватися ідеями, задавати питання та отримувати зворотний зв'язок у режимі реального часу. Це сприяє формуванню командних навичок та покращує розуміння матеріалу через обговорення та колективну роботу.

Отже, цифрове освітнє середовище є потужним засобом для підвищення ефективності навчання. Воно забезпечує покращення доступу до навчальних матеріалів, розвиток інтерактивних методів навчання, персоналізацію навчального процесу, підвищення мотивації та залученості учнів, а також сприяє розвитку співпраці та комунікації. Впровадження цифрових технологій у навчальний процес дозволяє створити більш гнучку, адаптивну та ефективну систему освіти, що відповідає вимогам сучасного світу.

Цифрове освітнє середовище відкриває нові горизонти для викладачів, надаючи інструменти та ресурси, що дозволяють значно підвищити ефективність викладання. Впровадження цифрових технологій сприяє оптимізації викладацьких процесів, підвищенню якості навчальних матеріалів, поліпшенню комунікації з учнями та їхніми батьками, а також розширенню можливостей професійного розвитку педагогів.

Цифрове освітнє середовище дозволяє автоматизувати багато рутинних завдань, таких як оцінювання робіт, відстеження прогресу учнів, складання навчальних планів та підготовка матеріалів. Використання цифрових платформ та систем управління навчанням (LMS) допомагає викладачам ефективніше організувати свою роботу, заощаджуючи час на адміністративні завдання та спрямовуючи його на підготовку до уроків та індивідуальну роботу з учнями. Це також дозволяє зосередитися на вдосконаленні педагогічної майстерності та адаптації навчальних методик під конкретні потреби учнів.

Цифрові ресурси надають викладачам доступ до великого масиву актуальної інформації, мультимедійних матеріалів, інтерактивних інструментів та онлайн-курсів. Це дозволяє створювати більш різноманітні та цікаві навчальні програми, що відповідають сучасним стандартам та потребам учнів. Інтерактивні презентації, відеоуроки, віртуальні лабораторії та симуляції допомагають пояснювати складні теми, роблячи навчання більш наочним і доступним для учнів із різним рівнем підготовки.

Цифрове освітнє середовище сприяє налагодженню ефективної комунікації між викладачами, учнями та їхніми батьками. Використання електронних щоденників, месенджерів, відеоконференцій та освітніх платформ дозволяє швидко обмінюватися інформацією, надавати зворотний зв'язок, організувати онлайн-консультації та обговорення. Це забезпечує прозорість навчального процесу, допомагає своєчасно реагувати на потреби та проблеми учнів, а також залучає батьків до активної участі в освітньому житті своїх дітей.

Цифрові технології відкривають нові можливості для професійного розвитку викладачів. Онлайн-курси, вебінари, віртуальні конференції та професійні спільноти дозволяють педагогам обмінюватися досвідом, дізнаватися про новітні методики та інструменти, підвищувати свою кваліфікацію та слідкувати за сучасними тенденціями в освіті. Це сприяє постійному вдосконаленню викладацьких навичок та адаптації до змін у навчальному процесі.

Цифрове освітнє середовище надає можливість індивідуалізувати навчальний процес, враховуючи особливості та потреби кожного учня. Викладачі можуть використовувати аналітичні інструменти для відстеження успішності учнів, визначення їхніх сильних та слабких сторін, адаптації навчальних планів та завдань під конкретні потреби. Це дозволяє забезпечити більш ефективне навчання, оскільки учні отримують персоналізований підхід, який враховує їхні індивідуальні особливості.

Використання цифрових технологій також позитивно впливає на мотивацію викладачів, роблячи їхню роботу цікавішою та різноманітнішою. Нові інструменти та методики дозволяють експериментувати з формами та методами викладання, впроваджувати інновації та бачити позитивні результати своєї праці. Це сприяє професійному задоволенню та підвищенню якості навчального процесу.

Отже, цифрове освітнє середовище є потужним засобом для підвищення ефективності викладання. Воно суттєво змінює підходи до викладання, відкриваючи нові можливості для педагогів та покращуючи якість освітнього процесу. Впровадження сучасних інформаційно-комунікаційних технологій

сприяє оптимізації викладацьких процесів, підвищенню якості навчальних матеріалів, поліпшенню комунікації, професійному розвитку педагогів, роблячи освітній процес більш ефективним, гнучким та сучасним.

Водночас, цифровізація освіти ставить нові виклики перед педагогами, вимагаючи від них оволодіння новітніми технологіями та формування відповідних цифрових компетентностей. Створення власних електронних курсів, інтерактивних матеріалів, тестів та інших навчальних ресурсів із залученням сучасних інструментів є невід'ємною складовою діяльності викладача в цифровому освітньому середовищі. Ключовим аспектом для успішного впровадження та ефективного використання цифрового освітнього середовища є підготовка педагогічних кадрів, тому постійне оновлення професійних освітніх програм з підвищення цифрової обізнаності вчителів та керівників шкіл має стати пріоритетом системи підвищення кваліфікації. Комплексна підготовка педагогічних кадрів є запорукою ефективного функціонування цифрового освітнього середовища, підвищення якості навчання та досягнення очікуваних освітніх результатів.

Цифрова трансформація освітнього процесу актуалізує потребу в проектуванні й розробленні цифрових освітніх ресурсів, що у свою чергу, потребує вирішення таких завдань: ознайомлення викладачів з методами роботи з цифровими освітніми ресурсами; формування готовності викладачів до використання й створення цифрових технологій в освітньому процесі, включно з інформаційною та кібернетичною безпекою; розуміння як діяти в разі зіткнення з кібертероризмом і технологічним тероризмом, несанкціонованими діями щодо інформації в системі; готовність до інноваційної діяльності та реагування на кіберінциденти; ознайомлення викладачів з методикою використання цифрових технологій в освітньому процесі, у тому числі, дистанційних та мобільних технологій; методикою педагогічного проектування цифрових освітніх ресурсів для досягнення цілей навчання тощо [1, с. 408].

Отже, цифрове освітнє середовище є ключовим засобом підвищення ефективності навчання та викладання, забезпечуючи сучасні, гнучкі та адаптивні підходи до навчання. Для досягнення максимальної ефективності необхідно продовжувати розвиток цифрової інфраструктури, забезпечувати доступ до сучасних технологій та інструментів, а також надавати викладачам можливості для постійного вдосконалення своїх професійних навичок, щоб сформувати дійсно ефективне цифрове освітнє середовище, яке забезпечить підвищення якості навчання та викладання, розвиток цифрових компетенцій в учнів і педагогів, сприятиме інтеграції національної освітньої системи до глобального цифрового простору.

Список використаних джерел

1. Духаніна Н. М. Цифровізація освітнього процесу: проблеми та перспективи / Н. М. Духаніна, Г. В. Лесик. The 12th International scientific and practical conference «Modern directions of scientific research development» (May 18 -

20, 2022), Chicago, USA. - Chicago : BoScience Publisher, 2022. P. 406-409. URL : <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/49235> (дата звернення: 21.05.2024).

2. Міністерство освіти і науки України. Освіта. Цифрова трансформація у сфері освіти і науки. SELFIE. URL : https://mon.gov.ua/osvita_-2/tsifrova_-transformatsiya_-osviti_-i_-nauki/selfie (дата звернення: 24.05.2024).

3. JRC and ETF, Nanaieva T., with Brolpito A. and Giannoutsou N. SELFIE Pilot Ukraine Country Report, European Training Foundation. 2021. 81 с. URL : http://www.nmc.od.ua/wp_-content/uploads/2021/12/SELFIE_-PILOT_-IN_-UKRAINE.2021.FINAL_-REPORT_-URK_-copy.pdf (дата звернення: 24.05.2024).

4. Овчарук О. В., Товканець О. С., Пінчук О. П., Іванюк І. В., Гриценчук О. О., Трикоз С. В. Організаційно-педагогічні умови використання інформаційно-цифрового середовища закладу загальної середньої освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2023. Том 95, № 3. С. 41 -57. URL : https://www.researchgate.net/publication/372037737_ORGANIZACIJSNO_-PEDAGOGICNI_UMOVI_VIKORISTANNA_INFORMACIJSNO_CIFROVOGO_SEREDOVISA_ZAKLADU_ZAGALNOI_SEREDNOI_OSVITI

Олена СЧАСТЛИВА

завідувач навчально -методичного кабінету

КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно -педагогічний

фаховий коледж»,

м.Біла Церква, Україна

ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОЛЕДЖУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ

Сучасна система освіти і науки зазнає докорінних змін та повинна відповідати світовим тенденціям цифрового розвитку для успішної реалізації власного потенціалу. Сьогодні все більше професій вимагає високого рівня цифрових навичок та знання новітніх технологій. Набуття цифрових компетентностей стає необхідністю для всіх, особливо для майбутніх освітян, адже українська система освіти повинна забезпечувати розвиток цифрових навичок здобувачів освіти, педагогічних працівників, а також розвивати цифрову інфраструктуру та електронні сервіси у закладах освіти загалом. Тому цифрова трансформація закладу освіти є сучасним викликом, проблемою та перспективою сьогодення.

Згідно з інформацією Міністерства освіти і науки України, цифрова трансформація у сфері освіти і науки – це комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів та послуг, а також автоматизацією збору і аналізу даних [1].

Аналіз нормативно-правових актів дає можливість визначити спрямування цифрової трансформації сучасного закладу фахової передвищої освіти на створення безпечного сучасного освітнього середовища, наповненого електронно-цифровими пристроями, засобами, системами; підвищення рівня цифрової компетентності всіх учасників освітнього процесу; використання педагогічними і науково-педагогічними працівниками цифрових технологій у професійній взаємодії з колегами, здобувачами освіти, батьками, стейкхолдерами; використання цифрових стратегій для оцінювання, для удосконалення викладання та навчання, що в свою чергу сприяє підвищенню якості освіти; управління використанням цифрових технологій у освітньому процесі закладу.

Висвітliamo практичний досвід роботи Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» з цифрової трансформації закладу для підготовки конкурентноспроможного фахівця.

Відомо, що об'єднавчою силою в педагогічному колективі закладу освіти, яка допомогла б переорієнтуватися на новий підхід в організації освітнього процесу, є робота над науково-методичною проблемою. Лише за координації зусиль усього педагогічного колективу, зосередженні його уваги на вирішенні конкретної педагогічної проблеми можна значно підвищити ефективність підготовки майбутніх фахівців освіти в сучасних умовах.

З 2020 року педагогічний колектив коледжу працює над науково-методичною проблемою «Цифрова трансформація коледжу як умова створення сучасного освітнього середовища, підвищення якості освіти та підготовки конкурентноспроможного фахівця». Було визначено напрями організації роботи над науково-методичною проблемою, колектив коледжу завершує роботу на практично-діяльнісному етапі.

Адміністрація коледжу постійно працює над створенням безпечного сучасного освітнього середовища закладу. Нині у закладі налічується 126 робочих місць, облаштованих дисплейним терміналом (40 для працівників та 86 для студентів), які утворюють локальну комп'ютерну мережу з доступом до Internet. У коледжі функціонує інноваційний навчально-тренінговий клас, створено чотири комп'ютерні класи із сучасним обладнанням.

Цифрове освітнє середовище вимагає від педагогічних й науково-педагогічних працівників інших підходів і форм роботи зі здобувачами освіти. Педагогічний працівник стає провідником у цифровому світі, саме тому йому важливо володіти цифровою компетентністю на високому рівні.

Згідно Рамки цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників, цифрова компетентність охоплює такі поняття як комп'ютерна, інформаційна грамотність та медіаграмотність; комунікація та співпраця; створення цифрового контенту; безпека (включаючи захист персональних даних у цифровому середовищі та кібербезпеку); а також розв'язання різнопланових проблем і навчання впродовж життя у цифровому суспільстві [2].

Освітнє середовище коледжу забезпечує всім суб'єктам освітнього процесу можливість для задоволення їх потреб, професійного та особистісного розвитку,

саморозвитку. У 2023/2024 навчальному році якісну підготовку майбутніх фахівців здійснює педагогічний колектив у складі 69 педагогів.

Для розвитку цифрової компетентності педагогічних та науково-педагогічних працівників коледжу ефективними методичними формами професійного навчання стали дистанційний курс в ТОВ «Академія цифрового розвитку», «Розгортання та використання середовища G Suite в діяльності освітньої установи»; навчання в Центральному інституті післядипломної освіти державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України за темою «Упровадження STEAM-освіти в освітній процес; навчання в Університеті менеджменту освіти за освітньо-професійною програмою «Викладачі закладів фахової передвищої освіти (коледжів, технікумів)» за темою «Формування цифрового середовища закладу освіти: технології, принципи та засоби.

Розвитку цифрової компетентності педагогів також сприяє постійно діючий семінар-практикум «Цифрові освітні інструменти в діяльності педагога». Зокрема, на семінарі-практикумі було вивчено такі питання, як використання інструментів Google для змішаного навчання, використання інтерактивних віртуальних дошок, створення хмари слів Word Cloud, Mentimeter, ребусів, онлайн-пазлів, створення ментальних карт, стрічок часу до обраної теми заняття, сервіси для створення навчальних презентацій та відео.

Як результат, викладачі коледжу широко використовують інтернет-сервіси, онлайн -інструменти, платформи, застосунки під час проведення занять та к позанавчальній діяльності, назви яких ви бачите на слайді.

Освітній процес у коледжі відбувається у змішаному форматі з використанням пакету спеціалізованого хмарного програмного забезпечення, інструментів для спільної роботи та дистанційного навчання Google Workspace for Education. Викладачі коледжу використовують багато різних інструментів компанії Google, проте обов'язковим у закладі є Google Classroom, що дозволяє створювати навчальні класи, оцінювати завдання, надавати здобувачам освіти зворотній зв'язок і поширювати навчальні матеріали. Електронне оцінювання Google Classroom використовується для ведення електронного щоденника та електронного журналу, результати генеруються у таблицях Google і зберігаються на сервері закладу.

Згідно наказу Міністерства освіти і науки України «Про проведення експерименту всеукраїнського рівня за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж» у грудні 2018 - жовтні 2024 роках» шостий рік відбувається проведення експерименту в Комунальному закладі Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» та Центральному інституті післядипломної педагогічної освіти Державного вищого навчального закладу «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України, науковий керівник експерименту Людмила Григорівна Кондратова.

В рамках проведення експерименту розроблено Концепцію та модель формування системи наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів у комплексі «ліцей-коледж», здійснено апробацію та експериментальне

впровадження інноваційних методик і технологій навчання (в тому числі й цифрових) для формування системи наступності та професійної мобільності майбутніх педагогів. З метою формування системи наступності в педагогічній та управлінській діяльності коледжу та створення практико-орієнтованого, інноваційного комплексу «ліцей-коледж» протягом етапу було укладено меморандум про співробітництво між КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» та Шкарівським опорним ліцеєм-гімназією Білоцерківської міської ради.

Відповідно до програми експерименту 27 квітня 2023 року спільно з ЦПО ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (кафедрою ВОСІКТ) було проведено Всеукраїнську електронну науково-практичну конференцію за темою «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів», учасниками якої стали понад 260 викладачів закладів вищої, фахової передвищої, загальної середньої освіти.

Готується до видання колективна монографія за редакцією Валерія Ружицького, Людмили Кондратової «Система наступності в розвитку професійної мобільності майбутніх педагогів», а також навчально-методичний посібник «Формування професійної мобільності майбутніх педагогів».

Таким чином, можемо підсумувати, що цифрова трансформація коледжу є складним, але необхідним процесом. Заклади освіти, які успішно впровадять цифрову трансформацію, зможуть підготувати конкурентноспроможних фахівців, які будуть готові до роботи в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників. URL: <https://osvita.diiia.gov.ua/korysni-posylannya>
2. Цифрова трансформація освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/cifrova-transformaciya-osviti-ta-nauki>

Ніна ТИМЧИНА

старший викладач кафедри педагогіки й освітніх інновацій,
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна

Віталія ТИМЧИНА

старший викладач кафедри педагогіки й освітніх інновацій,
Рівненський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
м. Рівне, Україна

РЕАЛІЗАЦІЯ STEM -ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ ДО НАВЧАННЯ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ: ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ

STEM-освіта – це одна з основних тенденцій у світовій системі освіти, яка спрямована на посилення реалізації навчальних програм природничо-наукового компоненту за допомогою інноваційних технологій.

Невпинний розвиток інформаційних технологій, робототехніки, нанотехнологій сприяє підвищенню попиту на спеціалістів технічних та інженерних спеціальностей. STEM-освіта з раннього дитинства привчає дитину жити у реальному світі. На ринку праці успішними є ті, хто вміє критично мислити, бути розвиненою творчою особистістю. Діти, яких виховують за такою системою, беззаперечно стають лідерами соціуму, легко адаптуються до певних умов та швидко знаходять своє місце в суспільстві

В реаліях сьогодення виклик для вчителів і керівників освітніх закладів – організувати заняття та навчальний процес так, щоб надати можливість учням здобути необхідні навички та задовольнити їхні освітні потреби, а також очікування батьків [4].

Тому більшість освітян обирають STEM, адже особливості такого підходу можуть справді вирішити чимало завдань. Сучасні випускники – майбутні новатори та інноватори – мають отримувати ґрунтовні знання з природничих і технічних наук у поєднанні з навичками 2-го століття, такими, як уміння спілкуватися, працювати в команді та вирішувати проблеми в контексті інноваційних можливостей та поточних потреб суспільства.

STEM-орієнтований підхід до навчання – це педагогічна технологія формування і розвитку розумово-пізнавальних і творчих здібностей тих, хто навчається, рівень яких забезпечує їхню конкурентну спроможність на сучасному ринку праці.

Принципова відмінність STEM-орієнтованого підходу до навчання від традиційних освітніх моделей у фокусуванні на повсякденному житті, реальних задачах, розв'язання яких потребує комплексного наукового та практично-прикладного мислення. Цей підхід передбачає, з одного боку забезпечення інтегрованого формування наукових і практичних знань шляхом здобування автентичного практичного досвіду (особистісний аспект), а з іншого, – підготовку тих, хто навчається, до подальшого навчання (впродовж усього життя) і працевлаштування відповідно до вимог XXI століття (соціальний аспект) [3].

Провідною ідеєю STEM-орієнтованого підходу до навчання є формування навчальних предметів, дисциплін, інтегрованих курсів таким чином, щоб забезпечити можливість комплексно формувати ключові та соціально-особистісні компетентності молоді.

Можливості реалізації STEM-підходу в українській освіті:

1. Інтеграція дисциплін: STEM-освіта долає штучні бар'єри між традиційними предметами, об'єднуючи їх в єдиний цілісний процес навчання. Це дозволяє учням краще розуміти зв'язки між різними галузями знань та бачити, як вони застосовуються в реальному світі.

2. Практичне навчання: STEM-підхід наголошує на практичному досвіді та дослідницькій роботі. Учні беруть участь в проектах, експериментах та інших практичних завданнях, що допомагає їм глибше засвоїти знання та розвинути навички критичного мислення, творчості та вирішення проблем.

3. Використання технологій: STE-освіта активно використовує сучасні технології та пристрої, такі як комп'ютери, планшети, 3D-принтери та програмне

забезпечення. Це дозволяє учням вчитися в інтерактивному середовищі, розвивати цифрові навички та готуватися до роботи в технологічному світі.

4. Розвиток навичок 21 століття: STEM-навчання сприяє розвитку навичок, які є ключовими для успіху в 21 столітті, таких як критичне мислення, творчість, співпраця, комунікація та вирішення проблем. Ці навички необхідні не лише для роботи в STEM-галузях, але й для будь-якої іншої сфери діяльності.

5. Підвищення мотивації учнів: STEM-освіта робить навчання більш цікавим та захоплюючим для учнів, що може призвести до підвищення їх мотивації та успішності. Практичні завдання, дослідницька робота та використання технологій роблять освітній процес більш динамічним та інтерактивним.

6. Підготовка до майбутнього: STEM-фахівці є одними з найбільш потрібних на ринку праці. STEM-освіта готує учнів до успішної кар'єри в цих галузях, даючи їм необхідні знання та навички.

7. Збільшення економічного зростання: Розвиток STEM-освіти може призвести до значного зростання української економіки, адже фахівці STEM-галузей є рушійною силою інновацій та технологічного прогресу.

8. Зміцнення міжнародної конкурентоспроможності: Україна може стати більш конкурентоспроможною на світовому ринку, якщо зможе підготувати талановитих STEM-фахівців.

На STEM-уроці кожна діяльність чітко зрозуміла учням. Лабораторні прилади, цифрові інструменти, об'єкти робототехніки, програмні середовища, платформи-симулятори, нейромережі безпосередньо залучені до структури заняття. Перспективним ресурсом для реалізації такого навчання є STEAM-центр, лабораторія, кабінет. Проте наявність STEAM-лабораторії – це часто 'захмарна' мрія учасників освітнього процесу переважної більшості українських закладів освіти. Тому можна зробити імпровізований кабінет з базовими наборами для мистецтва, механіків, будівельників [1].

STEM-освіта (Science, Technology, Engineering, Mathematics) також активно використовує інноваційні технології для покращення навчального процесу. Розглянемо деякі цифрові інструменти, які можна використовувати для реалізації STEM-навчання в сучасному закладі:

1. Інструменти для моделювання та візуалізації:

- Phyphox: <https://phyphox.org/> – безкоштовна веб-платформа для проведення віртуальних лабораторних робіт з фізики, хімії, біології та інших природничих наук.

- Autodesk Tinkercad: <https://www.tinkercad.com/> – безкоштовний онлайн-сервіс для 3D-моделювання та друку, який дозволяє учням створювати власні 3D-моделі та друкувати їх на 3D-принтері.

- Google Earth: <https://earth.google.com/web> – віртуальний глобус, який дозволяє учням досліджувати планету Земля, вивчати різні географічні об'єкти та явища.

- Simulations: Ці інструменти дозволяють учням досліджувати наукові концепції та явища в безпечному та інтерактивному середовищі. Наприклад, PhET

Interactive Simulations (<https://phet.colorado.edu/en/simulations/browse>) пропонує широкий спектр безкоштовних симуляцій з фізики, хімії, біології та математики.

- Візуалізація даних: Інструменти візуалізації даних, такі як Google Charts (<https://developers.google.com/chart>) або Tableau Public (<https://www.tableau.com/community/public>), дозволяють учням аналізувати та візуалізувати дані, щоб виявляти закономірності та робити висновки.

2. Інструменти для програмування та робототехніки:

- Scratch: <https://scratch.mit.edu/> – візуальна мова програмування, яка дозволяє учням створювати анімації, ігри та інтерактивні історії без написання коду.

- Arduino: <https://www.arduino.cc/> – платформа для створення електронних пристроїв, яка дозволяє учням програмувати мікроконтролери та створювати власних роботів, датчики та інші пристрої.

- LEGO Mindstorms: <https://education.lego.com/en-us/start/mindstorms-ev3/> – система робототехніки, яка дозволяє учням конструювати та програмувати роботів з LEGO-цеглинок.

3. Інструменти для досліджень та збору даних:

- Google Search: <https://www.google.com/> – пошукова система, яка дозволяє учням знаходити інформацію на будь-яку тему.

- Google Scholar: <https://scholar.google.com/> – наукова пошукова система, яка дозволяє учням знаходити наукові статті та дослідження.

- Sensors: <https://www.sparkfun.com/categories/23> – різноманітні датчики, які дозволяють учням збирати дані про навколишнє середовище, такі як температура, освітленість, вологість та ін.

- WolframAlpha: <https://www.wolframalpha.com/> – обчислювальна система знань, яка дозволяє учням отримувати інформацію з різних галузей науки та техніки.

Проводити STEM навчання можна, виконуючи цікаві дослідницькі проекти. Вибір теми дослідження буде залежати від віку учнів, рівня їхньої підготовки, предметів, які викладаються, та ресурсів, доступних у школі.

Розробити такі заняття – справа не з легких, адже вчитель має мислити комплексно і сам бути готовим підвищувати свій рівень знань з певних галузей, експериментувати та бути терплячим, очікуючи на бажаний результат. [5]

Саме для підготовки такого прогресивного вчителя ми проводимо курси підвищення кваліфікації педагогічних працівників за програмою «Упровадження STEM-підходу в освітній процес Нової української школи» на базі Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти. Також передбачаємо ефективні STEM-практики для вивчення різних предметів у тематиці багатьох освітніх програм підвищення кваліфікації вчителів, за якими навчаються тисячі освітян Рівненщини.

Звичайно, реалізація STEM-підходу в українській освіті потребує значної праці та ресурсів. Необхідно оновити навчальні програми та підручники, підготувати вчителів, забезпечити школи сучасним обладнанням та методичними матеріалами.

Однак, переваги STEM-навчання є очевидними, і інвестування в цю сферу дасть можливість підготувати учнів до успішного життя, а Україні створити конкурентоспроможну систему освіти, яка відповідає вимогам та потребам 21 століття.

Список використаних джерел

1. Мосійчук Л. М. Використання елементів STEM-освіти на уроках математики. Збірник матеріалів роботи творчої групи викладачів математики. Рівне: НМЦ ПТО, 2019. 95 с.
2. Патрикєєва О. О., Лозова О. В., Горбенко С. Л. Новітні підходи щодо впровадження STEM-освіти в навчальних закладах України. *Наукові записки Малої академії наук України: зб. наук. праць*. Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2016. Випуск 8. С. 260 -267.
3. STEM-освіта: науково -практичні аспекти та перспективи розвитку сучасної системи освіти : матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 18 жовтня - 26 листопада 2021 р. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2021. - 316 с.
4. Що таке STEM-освіта та як впровадити її в навчальний процес? URL: <https://buki.com.ua/news/stem -osvita/> (дата звернення: 27.05.2024)
5. Як створити хороший STEM-урок. URL: <https://nus.org.ua/view/yak -stvoryty -horoshyj -stem -urok/> (дата звернення: 29.05.2024).

Марина ТОМЧЕНКО

кандидат філологічних наук, доцент
Директор Центру забезпечення якості освіти
Запорізький національний університет,
м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ МОЖЛИВОСТЕЙ ПРИ ПРОВЕДЕННІ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Значущість якості освіти взагалі та вищої освіти зокрема на сьогодні є вельми актуальною. Сучасність висуває нові виклики і можливості, відповідно, освіта повинна відповідати цим змінам у соціумі, оскільки неможливо забезпечити належну підготовку фахівців, конкурентоспроможних у глобальному просторі, без сучасної, комплексної системи оцінювання якості освіти на всіх її етапах [3].

Використовуються різноманітні інструменти такого вимірювання, до прикладу проведення опитувань, тестувань, анкетувань із використанням різноманітних методів і технологій, за допомогою яких можливе проведення соціологічних досліджень із використанням цифрових методик для збору та аналізу даних і розмаїттям програмних засобів обробки інформації,

На сьогодні поле інформаційних технологій широко представлене на ринку програмного забезпечення і удосконалюється чи не щодня, набуваючи все нових і нових можливостей [1]. У цьому сенсі найпростішим і найменш витратним

способом оцінювання є онлайн-опитування, що є сучасним і затребуваним способом для проведення соціологічних досліджень, оскільки має переваги у прискоренні обробки великих масивів інформації. Це досить простий, зручний і швидкий спосіб зібрати інформацію від усіх груп стейкхолдерів, як внутрішніх (здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників), так і зовнішніх (роботодавців, випускників). Онлайн-дослідження «повною мірою використовують інформаційні та інструментальні можливості великих даних» [2, с. 13] і набувають все більшої популярності з використанням простих, безкоштовних програмних продуктів, наприклад *Survio*, *Google Форми*, *SurveyMonkey*, та інших, які видають результати одразу ж після завершення опитування. Цей метод не завжди здатний замінити традиційне анкетне опитування, з точки зору репрезентативності даних, але добре підходить для вирішення певних завдань (короткотривалість дослідження; широкий обсяг тематики питань).

Survio (survio.com) – дуже зручний і безкоштовний сервіс для створення анкет, який містить багато готових шаблонів різних стилів. У даному сервісі швидко та без зусиль можна створити анкету з професійним оформленням та змістом. Також можна переглядати дані відповідей у реальному часі у формі графіків, таблиць, PDF -звітів та файлів.

Google Форми – програмне забезпечення для адміністрування опитування, що входить до складу безкоштовного вебпакету *Google Docs Editors*, пропонованого *Google*. Послуга також включає *Google Docs*, *Google Sheets*, *Google Slides*, *Google Drawings*, *Google Sites* і *Google Keep*. *Google Форми* доступні лише як вебдодаток, який дозволяє користувачам створювати та редагувати опитування в Інтернеті, співпрацюючи з іншими користувачами в режимі реального часу. Зібрану інформацію можна автоматично додати в електронну таблицю.

SurveyMonkey – це сервіс як для створення опитувань, так і масового розсилання анкет і виявлення тенденцій. Сервіс дозволяє швидко створювати опитування, налаштовувати їх зовнішній вигляд, проводити А/В -тестування, інтегрувати опитування на сайти та в соціальні мережі, складати дуже детальні та наочні звіти, захищати дані.

Невід’ємною складовою процедури дослідження систем будь -якого різновиду є оцінка даних. На сьогодні пропонований ринок пакетів прикладних програмних продуктів для статистичної обробки масиву даних висуває необмежену кількість різноманітних програмних засобів від *EXCEL* до *STATISTICA*.

Найбільше поширеним додатком з пакету офісних програм *MS Office* є *MSExcel*, електронна таблиця з потужними математичними можливостями і вбудованими формулами, яку широко використовують для накопичення даних, проміжного перетворення інформації, попередніх статистичних обчислень, для побудови діаграм. Проте остаточний статистичний аналіз необхідно робити в програмах, які спеціально створені для таких цілей. Головною перевагою пакету є тісна інтеграція з *MS Word* і *PowerPoint* [1].

Великі ресурси для аналізу та перетворення наочних, інформаційних даних дослідження надає програма SPSS (Superior Performing Software Systems) – система статистичної обробки інформації, містить розповсюджені методи статистичного аналізу даних (описова статистика; лінійні/нелінійні моделі; перетворення даних; факторний, кластерний, дисперсійний, кореляційний аналіз; побудова графіків; підготовка звітів тощо і призначена для проведення прикладних досліджень у соціальних науках. [1].

Універсальний статистичний пакет, який дозволяє опрацьовувати великі масиви даних і має можливість побудови графіків 2D, 3D й 4D, матриць, піктограм є Statistica. З поміж інших переваг цієї програми, на нашу думку, є можливість обміну даними з додатками Windows, результати аналізу можна легко вивести у вигляді графіків, таблиць і текстових файлів, імпортувати експортувати дані в Microsoft Excel [1].

Як бачимо, цифрові засоби надають перспективи швидко і легко реагувати на виклики сьогодення. Інформаційні технології та їх розвиток відкрили нові можливості для навчання, роботи; надали доступ до великого обсягу інформації, полегшили працю й життя людей. Це проявляється і у розширенні можливостей для проведення соціологічних досліджень з якості вищої освіти. Зокрема, при появі багатьох спеціалізованих програмних засобах обробки статистичної та соціологічної інформації. Відбувається удосконалення процесу збору, обробки, аналізу та інтерпретації даних та їх візуалізація. Сьогодні ми не витрачаючи зусиль маємо змогу не виходячи з дому впливати на певні процеси, вчасно виявляти недоліки, покращувати їх.

Використання цифрових можливостей при проведенні соціологічних досліджень у контексті забезпечення якості вищої освіти, дає змогу проаналізувати думки стейкхолдерів щодо якості освітнього процесу у закладах вищої освіти, виявити сильні й слабкі сторони освітньої діяльності та прийняти виважені управлінські рішення, що сприятимуть покращенню якості надання освітніх послуг.

Список використаних джерел

1. Калашнікова Л. Аналіз та комп'ютерна обробка соціологічної інформації : лабораторний практикум / Калашнікова Л. В., Черноус Л. С. Миколаїв: Вид -во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 108 с. (*Методична серія ; вип. 306*).
2. Кислова О. Цифрові методи в соціології. *Вісник науки та освіти*. №3(3), 2022. С. 269 -285.
3. Томченко М. Трансформації внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти. *Освіта і наука в умовах глобальних трансформацій. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. 24 -25 листопада 2017 р., м. Дніпро. Частина I.* / наук. ред. О. Висоцький. Дніпро: СПД «Охотнік», 2017. С. 15 -17.

Олена ХАЧАТУРЯН

Кандидатка економічних наук, доцент
кафедри менеджменту авіаційної діяльності
Льотної академії Національного авіаційного
університету,
м. Кропивницький, Україна

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

У сучасному світі цифровізація проникає у всі сфери життя і освіта не є виключенням. Формування цифрового освітнього середовища в закладах освіти стає необхідністю, котра відображує вимоги часу та забезпечує якісне навчання відповідно до сучасних запитів і можливостей [1].

Сьогоднішнє суспільство переживає глибокі трансформації, викликані стрімким розвитком технологій. Цифрова революція перепрограмує не лише наш спосіб життя, а й способи навчання та освіти. У зв'язку з цим, формування цифрового освітнього середовища у закладах освіти стає надзвичайно актуальним завданням.

Розвиток сучасних технологій безперервно впливає на освітні процеси, вимагаючи оновлення та адаптації закладів освіти до цифрового середовища. Формування цифрового освітнього середовища є необхідним кроком для забезпечення якісної та сучасної освіти [2].

З розвитком інформаційних технологій заклади освіти постають перед викликом інтеграції цифрових технологій у освітній процес. Мається на увазі не тільки використання комп'ютерів і інтернету, але й розробку спеціалізованих освітніх програм і платформ, а також використання інтерактивних методик навчання.

Забезпечення закладу освіти сучасним обладнанням і інфраструктурою є основою для успішної реалізації цифрового освітнього середовища. Розвиток високошвидкісних інтернет-з'єднань, наявність комп'ютерів, планшетів, інтерактивних дошок і інших пристроїв стає пріоритетним напрямком розвитку закладів освіти.

Вибір і використання сучасних освітніх платформ і програмного забезпечення сприяє ефективній організації навчального процесу. Впровадження цифрових навчальних платформ, онлайн-курсів, електронних підручників і інших цифрових ресурсів збагачує навчальний процес і розширює можливості навчання [3].

Використання цифрових методик навчання, таких як інтерактивні завдання, мультимедійні презентації та вебіари, активізує навчальний процес і підвищує зацікавленість здобувачів освіти. Використання цифрових інструментів дозволяє персоналізувати освітній процес, враховуючи індивідуальні потреби й темпи засвоєння інформації кожним здобувачем освіти.

Формування цифрового освітнього середовища сприяє розвитку навичок цифрової грамотності здобувачів вищої освіти та викладачів. Навчання використанню цифрових технологій необхідно для успішної адаптації в сучасному інформаційному суспільстві та реалізації професійного потенціалу.

Цифрове освітнє середовище надає унікальні можливості як для викладачів, так і для здобувачів вищої освіти. Процес навчання стає більш доступним, цікавим і ефективним завдяки використанню мультимедійних матеріалів, інтерактивних занять, онлайн курсів і віртуальних лабораторій. Здобувачі вищої освіти отримують можливість індивідуалізованого навчання, а викладачі – інструменти для адаптації освітнього процесу під потреби кожного здобувача вищої освіти.

Однак впровадження цифрового освітнього середовища також стикається з низкою викликів і перешкод. Деякі заклади освіти можуть відчувати труднощі з доступом до необхідного обладнання та програмного забезпечення, а також з навчанням персоналу. Крім того, важливо забезпечити безпеку даних і захист особистої інформації здобувачів вищої освіти в онлайн-середовищі.

З розвитком технологій і появою нових інноваційних підходів до освіти, перспективи формування цифрового освітнього середовища стають дедалі ширшими. Просунуті системи адаптивного навчання, віртуальна та доповнена реальність, хмарні технології та мережеві платформи надають нові можливості для створення унікального освітнього досвіду.

Таким чином, формування цифрового освітнього середовища закладу освіти є важливим етапом у сучасній освітній практиці. Постійне оновлення технічного оснащення, вибір ефективних програмних рішень і розвиток цифрових навичок сприяють підвищенню якості освіти та підготовки кадрів до викликів сучасного світу. Цифрове освітнє середовище являє собою невід'ємну частину сучасної освіти, котра забезпечує розширення горизонтів навчання та розвиток інноваційних методів навчання та оцінки знань. Розвиток і впровадження цифрових технологій в освітній процес має стратегічне значення для підвищення якості освіти та підготовки здобувачів вищої освіти до викликів сучасного світу.

Список використаних джерел

1. Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 21-22 червня 2022 р. [ред. кол.: Карташова Л. А. (голов. ред.), Антощук С. В. (технічний редактор)]. К. : ДЗВО «Ун-т менеджменту освіти», 2022. 189 с.

2. Трубочева С., Мушка О., & Замаскіна П. Особливості проектування освітнього середовища в умовах цифровізації суспільства під час воєнного стану в Україні. *Український Педагогічний журнал*, (4), 2023. 46-52. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-46-52>.

3. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: монографія / Саєнко Н. С., Голуб Т. П., Лавриш Ю. Е.,

Лук'яненко В. В., Литовченко І. М. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури» 2022. 220 с.

Katherine KHOROSHKO

student of group 32 PO(a), Kyiv Regional Council Communal Institution «Bila Tserkva Humanitarian -Pedagogical Professional College» (Bila Tserkva, Ukraine)

Olena Schastlyva

English teacher, teacher -methodologist, Kyiv Regional Council Communal Institution «Bila Tserkva Humanitarian -Pedagogical Professional College» (Bila Tserkva, Ukraine)

DIGITAL TOOLS THAT COULD BE USED IN TEACHING PRACTICE IN UKRAINIAN SCHOOL

In an era characterized by rapid technological advancements, the integration of digital tools into educational practices has become increasingly important. Ukrainian schools will benefit greatly from using these tools to enrich teaching methodologies and enhance student engagement. By exploring various digital solutions from interactive learning platforms to immersive virtual reality experiences teachers can not only adapt to evolving educational needs but also empower students with the skills necessary for success in the 21st century global landscape. This research examines a range of digital tools that hold potential for transforming teaching practices in Ukrainian schools, aiming to foster a more dynamic and effective learning environment.

The topic of digitalization of education in Ukraine is very popular nowadays and is widely discussed in social media, media and even in political circles. Thus, according to the results of the First Conference on Teaching Skills of the National Kyiv -Mohyla Academy held on 26.06.2018, based on the analysis of the Bologna Process, five trends of higher education in Europe were formulated, the main of which is the digitalization of education, and the other four are the means of realization. Our country is interested in the development of digital technologies (digitalization) and therefore the basis for such innovative changes should be the new digitized education [2].

One of the main conceptual bases of the educational reform in the New Ukrainian School is the creation of a modern learning environment, including a multifunctional space, that will motivate students to study and develop them [1].

Digitalization of the educational process involves the wide use of information - oriented learning tools based on modern computers and telecommunication networks in the process of studying educational subjects. These include digitalization of the management system of the educational institution, creation of databases and processing of information, participation in international projects, etc. The wide application of information and communication technologies (programmed learning, expert systems, multimedia, simulation modeling, subject computer lessons) contributes to the

realization of a personally oriented approach to students, the gradual assimilation of knowledge, abilities and skills. As a result, there will be a formation of skills to work with information, development of communication skills.

According to Tetyana Tkachenko, IT director of the Novopechersk school, «Osvitoria» GS expert, priority areas of innovative technology for the next few years will be artificial intelligence, cyber security, life sciences. World experts discussed at Bett, the largest technology fair in education, held annually in London what technologies are emerging in the future and how they will be used in education [2].

To best prepare for the future, current and future generations need to develop and hone the following skills as critical thinking and communication skills, emotional intelligence, analytical and technical skills (STEM). Teaching the necessary skills should take place in schools here and now.

All these qualities must be supported and developed by teachers. So, teachers of the new generation are not data translators. They only direct the educational process. Children learn by themselves; must actively work in a team [2].

Teachers need to use progressive technologies in education here and now. One of the most progressive technology in education is the use of digital tools. Digital tools are programs, applications, websites, other internet and computerized resources that facilitate, enhance and execute digital processes and overall digitization efforts. These software, programs, or applications are utilized through a computer, laptop, cell phone or other information and communication technology.

Digital tools that could be used in teaching practice in Ukrainian schools are interactive whiteboards, educational apps, online collaborative platforms, virtual reality and augmented reality, learning management systems, coding and programming tools, digital assessment tools, language learning apps.

Let's have a look at some applications that can be used in teaching young learners in primary school.

The application edex.adobe.com can be used both to master the same Photoshop and to work with Adobe Spark. The last tool is extremely helpful for instilling in students a love of reading, writing, creativity with the help of technology.

The digital tool globisens.net is a resource for creating interactive multimedia things. For example, you can create an interactive picture. You take an image of a painting, add a link and a video. You can create posters, graphics, tables with it, as well as prepare certificates and diplomas, schedules. A very convenient, original and comfortable application that does not require special skills from the teacher.

The application www.stem.org.uk is a real treasure for teachers who know English well and want to deepen their knowledge and skills in the field of STEM. From our own experience, Ukrainian teachers often lack educational materials. After all, if we are talking about the introduction of STEM into the educational process, then textbooks alone will be ineffective. So, this resource has many step-by-step guides on how to implement STEM. And you don't need to attract additional funds or special equipment to develop interesting projects with children.

The resources www.classvr.com and marvrus.com provide an opportunity to find interesting approaches to the application of augmented reality for educational needs - for example, to explore the inside of a volcano crater wearing VR glasses. This

technology has been around for a long time and was mainly aimed at gamification, and there was very little educational content. Now it can offer a large number of educational developments with materials and instructions for various subjects [2].

In conclusion, the integration of digital tools into Ukrainian school teaching practices presents a promising avenue for enhancing educational outcomes. By using technologies such as interactive simulations, educational apps, and collaborative platforms, teachers can provide to diverse learning styles and foster a more engaging classroom environment. However, successful implementation requires careful consideration of infrastructure, teacher training, and curriculum arrangement. With proactive support from educational administrators and stakeholders, Ukrainian schools can effectively harness the potential of digital tools to prepare students for the challenges of the 21st century globalized world. Embracing these technologies not only enriches teaching methods but also empowers students to become active participants in their own learning journey, equipping them with essential skills for future success.

REFERENCES

7. Концепція НУШ. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/novaukrainska -shkola -compressed.pdf>

8. The Newest Digital Technologies in Education and The Prospects of Their Implementation in Ukraine. Propósitos Y Representaciones, 8(SPE2), e684. Kulish, A., Radul, V., Haleta, Y., Filonenko, O., y Karikh, I. (2020). URL: <https://doi.org/10.20511/pyr2020.v8nSPE2.684>

9. Екскурс світом інноваційних технологій з виставки Bett у Лондоні від Тетяни Ткаченко, експертки ГС «Освіторія», вчительки інформатики Новопечерської школи, очільниці ІТ -відділу.

URL:<https://osvitoria.media/experience/12 -innovatsijnyh -tehnologiyi -v -osviti -shho -ukrayintsyam -mozna -zapozychyty -prosto -zaraz/>

Петро ХОМА

Аспірант 015

Професійна освіта (за спеціалізаціями),

Мукачівський державний університет,

м. Мукачево, Україна

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ З ВИКОРИСТАННЯМ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

Сучасні соціальні й економічні трансформації вимагають нового рівня розвитку людського капіталу, що зумовлює необхідність модернізації освітніх систем. В Україні впродовж 2016 - 2017 років було розроблено та затверджено новий Державний стандарт початкової освіти, а також дві типові освітні програми для 1 - 2 класів. У цих програмах вихідними інструментами є різні види освітніх результатів: навчальні, ключові і предметні компетентності, а також наскрізні

уміння. Відповідно у сучасному світі цифрова компетентність стає однією з ключових складових професійної підготовки майбутніх вчителів. Одним із ключових аспектів підготовки майбутніх вчителів початкових класів є формування їх цифрової компетентності з використанням штучного інтелекту (ШІ). Майбутні вчителі початкових класів мають бути готовими до використання цифрових інструментів та ШІ у своїй професійній діяльності з метою забезпечення якісного навчання учнів. Відомо, що цифрова компетентність включає здатність ефективно і безпечно використовувати ЦТ у професійній діяльності. Для вчителів початкових класів це означає: – використання цифрових навчальних ресурсів і платформ; – розроблення інтерактивних уроків і занять; – застосування інструментів ШІ для адаптації навчання під особистісні потреби учнів; – забезпечення інформаційної безпеки та етики у використанні цифрових технологій. Враховуючи означене та опираючись на результати напрацювання дослідників (А. Гуржія, В. Бикова, І. Войтовича, Л. Карташової, О. Спіріна та ін.) слід відзначити, що ШІ може значно полегшити процес формування цифрової компетентності майбутніх вчителів початкових класів ще в процесі навчання в закладах вищої освіти. Аналізуючи наукові праці з проблеми дослідження, пропонуємо виокремити шляхи здійснення цього процесу [1; 2; 3; 4]: 1. Персоналізоване навчання через: – використання адаптивних навчальних платформ, що налаштовуються відповідно до рівня знань кожного студента; – технології ШІ, які можуть аналізувати прогрес студентів та надавати індивідуальні рекомендації щодо навчання; 2. Залучення технологій симуляції і віртуальної реальності: – використання віртуальної реальності для створення інтерактивних навчальних середовищ; – симуляції класних кімнат, де майбутні вчителі можуть практикувати педагогічні навички у віртуальному середовищі. 3. Використання автоматизованих систем оцінювання: – ШІ може забезпечити автоматичне оцінювання завдань, що дозволяє оперативно і більш точно визначати рівень знань студентів; – аналітика навчальних даних для визначення проблемних областей і напрямків для покращення. 4. Розроблення навчальних матеріалів: – використання ШІ для створення інтерактивних і мультимедійних навчальних матеріалів. – автоматизоване генерування завдань та тестів на основі освітніх цілей. Досвід практиків показує, що задля ефективного впровадження ШІ у навчальні програми підготовки вчителів необхідно: – розробити курси, які включають основи ШІ та його застосування в освіті; – забезпечити доступ до сучасних цифрових ресурсів і інструментів; – організувати тренінги для викладачів педагогічних ЗВО щодо використання ШІ в навчанні; – створити методичні рекомендації для студентів у використанні ШІ. Попри численні переваги, використання ШІ в освіті також несе певні ризики, ознайомлення з якими має бути передбаченим в процесі навчання в ЗВО. Серед яких: – технічні обмеження: недостатній доступ до сучасного обладнання і технологій може стати перешкодою; – етичні питання: використання персональних даних студентів має відповідати нормам конфіденційності та етики; – підготовка викладачів ЗВО: викладачі повинні характеризуватися високим рівнем професійних та цифрових компетентностей для роботи з новими технологіями.

Висновок. Формування цифрової компетентності майбутніх вчителів початкових класів з використанням ШІ є необхідним кроком для забезпечення високої якості освіти в сучасних умовах. Використання ШІ відкриває нові можливості для персоналізації навчання, підвищення ефективності викладання та адаптації освітніх процесів до особистісних потреб учнів. Водночас важливо враховувати можливі виклики та ризики, пов'язані з впровадженням ШІ, і забезпечити належну підготовку педагогів до роботи з новими технологіями.

Список використаних джерел

1. Формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти: зб. матер. Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 21 -22 червня 2022 р. [ред. кол.: Карташова Л. А. (голов. ред.), Антошук С. В. (технічний редактор)]. К. : ДЗВО «Ун -т менеджменту освіти», 2022. 189 с.

2. Трубачева С., Мушка О., & Замаскіна П. Особливості проектування освітнього середовища в умовах цифровізації суспільства під час воєнного стану в Україні. *Український Педагогічний журнал*, (4), 2023. 46-52. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2023-4-46-52>.

3. Інтеграція цифрових технологій в освітній процес: виклики та перспективи: монографія / Саєнко Н. С., Голуб Т. П., Лавриш, Ю. Е., Лук'яненко В. В., Литовченко І. М. Київ: Вид-во «Центр учбової літератури» 2022. 220 с.

Антон ЧУЙКІН

аспірант кафедри відкритих освітніх систем
та інформаційно-комунікаційних технологій
Центрального інституту післядипломної освіти
Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»,
м. Київ, Україна

ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ У ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У сучасних умовах активного розвитку цифрових технологій та зростаючого інтересу до цифрової трансформації освіти, дослідження з питань ефективності використання штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти стає надзвичайно актуальним.

Застосування штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти відкриває нові можливості для персоналізації навчання, автоматизації рутинних завдань та підвищення ефективності освітнього процесу.

Метою статті є аналіз досвіду застосування штучного інтелекту в освітньому процесі закладів вищої освіти.

Питання організації освіти та методики навчання з використанням систем штучного інтелекту було розкрито в роботах Н. Апатова, Н. Балик, А. Верлань, М. Жалдак, І. Забара, І. Іваськів, К. Любченко. Питання використання штучного інтелекту в сфері вищої освіти стає на сучасному етапі досить актуальним і перспективним [4].

Штучний інтелект розуміється як здатність інтелектуальних систем та алгоритмів здійснювати творчі функції, які традиційно виконуються людиною; – комплекс технологічних рішень, що дозволяє імітувати когнітивні функції людини (включаючи самонавчання та пошук рішень) без заздальгідь заданого алгоритму) і отримувати при виконанні конкретних завдань результати, які частково можна порівняти з результатами інтелектуальної діяльності людини [2].

Застосування штучного інтелекту в закладах вищої освіти надає безліч переваг, до яких можна віднести наступні: персоналізація, автоматизація навчання, розвиток критичного мислення, посилення процесів творчої взаємодії між учасниками освітнього процесу тощо.

Дійсно штучний інтелект дозволяє створювати індивідуальні навчальні траєкторії для кожного студента, враховуючи його темпи навчання, сильні та слабкі сторони, він може виконувати рутинні завдання, такі як оцінювання тестів, звітування та адміністративні завдання, звільняючи викладачів для більш творчої роботи, а також може допомогти створювати складні завдання та ситуації, які стимулюють студентів до критичного мислення та вирішення проблем. Саме штучний інтелект може забезпечити доступ до якісної освіти для студентів з обмеженими можливостями, наприклад, через адаптивні інтерфейси та персоналізовані підходи, а сучасні чат боти можуть надавати студентам цілодобову підтримку, відповідати на їхні запитання та надавати їм рекомендації.

Наприклад, застосування мовної моделі нейромережі ChatGPT в навчанні що може значно допомагати генерувати текст. Цей створений нейромережею текстовий формат є частиною бренду штучного інтелекту, яка викликала багато дискусій у наукових колах. Деякі науковці критикують цю технологію, стверджуючи, що вона може сприяти обману в освітньому просторі, а отже, негативно впливати на систему освіти, зокрема і вищої [4].

Але штучний інтелект може допомогти викладачу вищої освіти підготувати та доповнити і урізноманітнити освітні матеріали. Наприклад, штучний інтелект може допомогти в підготовці інтерактивних навчальних матеріалів, він може створювати адаптивні навчальні матеріали, які змінюються в залежності від рівня знань студента. Досить корисним є використання штучного інтелекту для підготовки різних видів оцінювання, а саме штучний інтелект може автоматично оцінювати тести, есе та інші типи завдань, надаючи швидкий і точний зворотний зв'язок, може рекомендувати студентам додаткові матеріали, курси або ресурси, які відповідають їхнім інтересам та потребам., може аналізувати дані про успішність студентів і адаптувати навчальний процес відповідно до їхніх результатів, а також здійснювати деякі рутинні завдання, такі як проведення лабораторних робіт або надання консультацій тощо.

Отже, штучний інтелект може стати при вірному використанні гарним помічником в освітньому процесі, він допомагає не тільки студентам розвивати

свої власні дослідницькі навички, а й значно спростити та допомогти викладачу удосконалювати й урізноманітнювати навчання й підготовку до занять.

Список використаних джерел

1. 70 Vital Artificial Intelligence Statistics: 2023 Data Analysis & Market Share. URL: <https://financesonline.com/artificialintelligence-statistics/> (дата звернення 01.12.2023)
2. Introducing ChatGPT. OpenAI. URL: <https://openai.com/blog/chatgpt> (дата звернення: 03.11.2023).
3. Добросесність у навчанні: збірник студентських та учнівських есе. уклад.: Л. Пшенична, О. Семенов, М. Ячменик, Н. Пономаренко. Суми, 2023. 95 с.
4. Бобро Н. С. Використання штучного інтелекту в закладах вищої освіти. «Глобальна безпека та асиметричність світового господарства в умовах нестабільного розвитку економічних систем». С. 55 -58.

Олена ШУЛЬГА

викладач образотворчого мистецтва КЗ КОР
«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний
фаховий коледж»,
м. Біла Церква, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ СЕРВІСУ CANVA НА ЗАНЯТТЯХ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН

Освіту сьогодні характеризують цифровізація, впровадження електронних засобів навчання, технології дистанційного та змішаного навчання та ін. Цифрове освітнє середовище постійно оновлюється та розширюється. Все це впливає на професійний розвиток педагогів, змінює та формує образ самого викладача і здобувача освіти.

Спектр цифрових технологій широкий. Щоб дати здобувачам освіти якісні знання, викладачам необхідно модернізувати свої педагогічні знання, вміння і навички у відповідності із вимогами сучасності.

Цифрова компетентність педагога, що основана на цифровій грамотності, визначається готовністю і здатністю використовувати цифрові ресурси, застосовуючи персональний комп'ютер, мобільні пристрої та хмарні технології в освітньому процесі, а також створенням та ефективним використанням в освітньому процесі можливостей цифрової освітньої системи та всіх її складових.

Цифрові технології пропонують численні переваги освітній сфері. Вони надають доступ до величезних ресурсів, сприяють співпраці між здобувачами освіти та викладачами та створюють можливості для класичного очного, дистанційного та змішаного навчання. Цифрові інструменти та платформи підвищують ефективність зворотного зв'язку, надають більш індивідуалізований підхід до освіти, забезпечують освітні потреби кожного здобувача освіти відповідно до його інтересів та вподобань.

На мистецьких дисциплінах у фаховому коледжі в процесі практичних занять здійснюється виховання творчо активної, самостійно мислячої та широко

ерудованої молоді. За допомогою інструментів сервісу Canva викладач міняє спосіб навчання і викладання.

Canva – зручний та простий у користуванні інструмент, з інтуїтивно зрозумілим інтерфейсом можна пропонувати використовувати на практичних заняттях з «Художньо-прикладної графіки», «Композиції» при вивченні різних тем. Здобувачі освіти за допомогою інструментів онлайн сервісу Canva за готовими шаблонами зможуть створити дизайн брошури, візитки, наклейки з логотипами, календаря, вітальної листівки, туристичного флаєру, плакату, буклету, запрошення, візитки, закладки для книг та ін.

Використання можливостей сервісу *Canva* допомагає здобувачам освіти створити індивідуальний дизайн візуального контенту в достатньо короткий проміжок часу в порівнянні з годинами, затраченими на виконання практичного завдання графічними чи живописними матеріалами.

Кожна опція інтерфейсу має власну специфіку та надає користувачу відповідний набір інструментів. Сервіс має велику кількість функцій та готових основ, якими можна скористатися лише після реєстрації в системі.

Для початку роботи користувач обирає необхідний шаблон і отримує білий віртуальний аркуш, параметри якого налаштовує за своїм бажанням. Окрім готових шаблонів різного напрямлення платформа містить унікальні шрифти та графічні елементи. Перетягуючи з лівої бокової панелі, з добірки унікальних дизайнів, текстових стилів необхідний елемент створюється новий дизайн об'єкту. Здобувачі освіти відмічають, що онлайн сервіс *Canva* – *зручний простір для реалізації їх творчого потенціалу*.

Безкоштовне програмне забезпечення для створення презентацій Canva надає доступ до сотень чудових макетів презентації на будь-яку тему.

Для студентів педагогічного фахового коледжу презентації є невід'ємною частиною освітнього процесу. Вони використовуються для демонстрації та представлення матеріалів на семінарських заняттях з методики навчання образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво». Грамотний дизайн презентації здатний значно підвищити ефективність передачі інформації, зробити її більш візуально привабливою та цікавою для аудиторії. Бездоганні зображення, шрифти та кольори допомагають створити власний дизайн презентації, додати виразності слайдам і ефективно донести думку. Колекція прекрасних ідей для презентацій надихає зробити власну презентацію унікальною та професійною.

Сучасні цифрові технології разом з традиційними формами навчання значно підвищують рівень мотивації та сформованості пізнавальної активності майбутніх вчителів у сфері образотворчого мистецтва. Здобувачі освіти із значним інтересом та задоволенням відвідують заняття, із завзяттям та креативністю долучаються до практичної діяльності.

Цифрові технології відіграють ключову роль у трансформації навчання та розвитку освіти і роблять майбутнє української освіти привабливим. Інтеграція новітніх інструментів і платформ розширює можливості здобувачів освіти, покращує практику викладання. Використовуючи цифрові технології, Україна прокладає шлях до більш інклюзивної, захоплюючої та динамічної системи освіти, яка формуватиме майбутні покоління.

Список використаних джерел

1. Сисоєва С. О. Педагогічні аспекти цифровізації освіти. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Серія : *Педагогічні науки*. 2021. № 4 (69). С. 24 -32.
2. Дубасенюк О. А., Вознюк О. В. Сучасні тенденції впровадження інформаційних технологій у процес підготовки майбутніх педагогів: досвід та перспективи. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. Вінниця. 2022 (65). С. 20 -30.
3. Сервіс Canva : створюємо власний бібліотечний дизайн : практичний poradnik. Управління культури і туризму Харк. облдержадмін., Харк. обл. універс. наук. б-ка ; ред. - уклад. В. С. Завгородня. Харків : ХОУНБ, 2020. 24 с.

Віра ЩЕПАК

доцент, кандидат технічних наук

доцент кафедри автомобільних доріг, геодезії та землеустрою

Національний університет «Полтавська політехніка

імені Юрія Кондратюка»,

м. Полтава, Україна

ФОРМУВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ КУРСІВ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО/ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ MOODLE

Глобальні виклики сьогодення спонукають суспільство до пошуку нових підходів в організації навчального процесу. Одним із таких підходів є впровадження дистанційного навчання на основі використання різноманітних інформаційних платформ.

Практичне використання такого підходу показало, що в умовах неможливого навчання в offline режимі, дистанційне навчання є ефективною альтернативою навчання, а також є одним із потужних ресурсів для змішаного навчання. Таким чином, виникає потреба у формуванні навчальних курсів для дистанційного / змішаного навчання з використанням інформаційних платформ.

Під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності особи, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, яке функціонує на базі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Завданням дистанційного навчання є забезпечення можливості реалізації конституційного права на здобуття освіти та професійної кваліфікації, підвищення кваліфікації незалежно від статі, раси, національності, соціального і майнового стану, роду та характеру занять, світоглядних переконань, належності до партій, ставлення до релігії, віросповідання, стану здоров'я, місця проживання відповідно до їх здібностей.

Веб-ресурси навчальних дисциплін (програм), у тому числі дистанційні курси, представляють систематизоване зібрання інформації та засобів навчально-методичного характеру, необхідних для засвоєння навчальних дисциплін (програм), яке доступне через Інтернет (локальну мережу).

Веб-середовище дистанційного навчання – системно організована сукупність веб-ресурсів навчальних дисциплін (програм), програмного забезпечення управління веб-ресурсами, засобів взаємодії суб'єктів дистанційного навчання та управління дистанційним навчанням.

Система керування навчальними курсами Moodle є відкритим програмним забезпеченням. Для ефективного використання даного продукту розроблено рекомендації щодо роботи в програмному продукті Moodle [1; 2].

Розглянемо підходи до формування навчального процесу і навчальних курсів для дистанційного/змішаного навчання на основі Moodle в Національному університеті «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка».

Навчальний процес за дистанційною формою навчання в університеті здійснюється у таких формах: самостійна робота; навчальні заняття; практична підготовка; дипломне проєктування, контрольні заходи. Основною формою організації освітнього процесу за дистанційною формою є самостійна робота.

Основними видами навчальних занять за дистанційною формою навчання є: лекції, семінари, практичні чи лабораторні заняття, консультації та інші.

Отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео -, аудіо -, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі.

Виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі. Окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі, що визначається робочою програмою навчальної дисципліни.

Контрольні заходи з навчальної дисципліни при здійсненні підготовки фахівців за дистанційною формою навчання включають проміжний (модульний), підсумковий та інші контрольні заходи перевірки знань, умінь та навичок, набутих здобувачами вищої освіти у процесі навчання.

Усі контрольні заходи можуть здійснюватись відповідно до рішення університету дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку за умови забезпечення аутентифікації того, хто навчається.

Навчально-методичне забезпечення дистанційного навчання включає:

- критерії, засоби і системи контролю якості дистанційного навчання; змістовне, дидактичне та методичне наповнення веб-ресурсів (дистанційних курсів) навчальної програми підготовки.
- веб-ресурси навчальних дисциплін, у тому числі дистанційні курси, що необхідні для забезпечення дистанційного навчання.

Кожний дистанційний курс об'єднує веб-ресурси навчальної дисципліни [4], зокрема, робочу навчальну програму, методичні рекомендації до виконання практичних завдань / лабораторних завдань, методичні рекомендації до виконання

самостійної роботи, методичні рекомендації щодо використання індивідуальної роботи (РГР / курсової роботи / курсового проєкту), пакети тестових завдань для поточного контролю (атестації) та пакети тестових завдань для підсумкового контролю (екзамену / диференційованого заліку) та інші ресурси навчального призначення.

Для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» освітньої програми «Геодезія та землеустрій» першого та другого рівня вищої освіти, сформовано дистанційні курси, які можна об'єднати у три групи:

1. Навчальні дисципліни.
2. Практики.
3. Дипломне проєктування.

Всі окреслені веб-ресурси взаємозалежні, знаходяться у взаємодії і відображають системність у підготовці бакалаврів та магістрів.

Приклад веб-ресурсу навчальної дисципліни «Моніторинг земель та прогнозування використання земельних ресурсів»: робоча програма, посібник, методичні рекомендації до виконання РГР, методичні рекомендації до виконання практичних робіт, методичні рекомендації до самостійної роботи, лекційний матеріал в pdf, відео лекції, практичних занять та інше, рисунок 1.

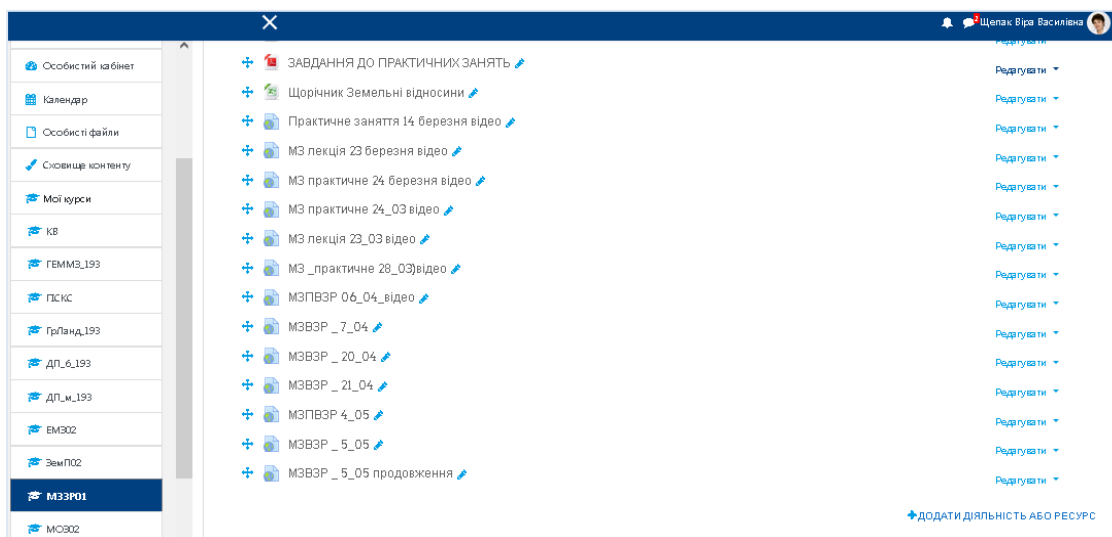

Рис. 1 Приклад веб-ресурсу навчальної дисципліни

За освітньою програмою «Геодезія та землеустрій» для магістрів передбачено дві практики: виробничу та переддипломну. Дистанційні курси «Практика виробнича» та «Практика переддипломна» містять веб-ресурси, зокрема, робочу програму практики, методичні рекомендації та програму проходження практики, матеріали для практики: приклад угоди, повідомлення, щоденник та інші матеріали, рисунок 2.

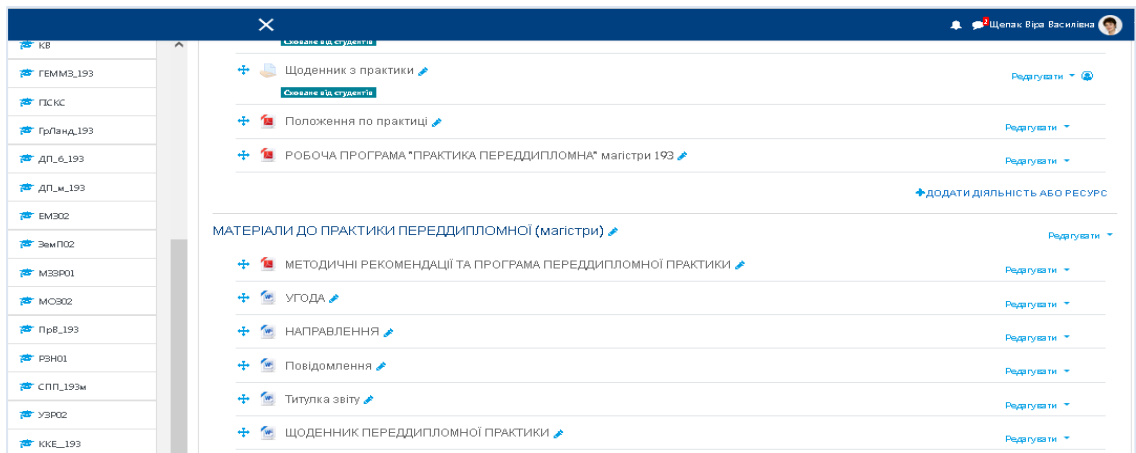

Рис. 2 Приклад веб-ресурсу «Практика переддипломна»

Веб-ресурси дистанційного курсу «Дипломне проектування (м193)» містять методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи магістра, графік виконання дипломного проектування, завдання, приклади оформлення кваліфікаційної роботи магістра та інші інформаційні матеріали.

Приклад веб-ресурсу дистанційного курсу: «Дипломне проектування» для магістрів, рисунок 3.

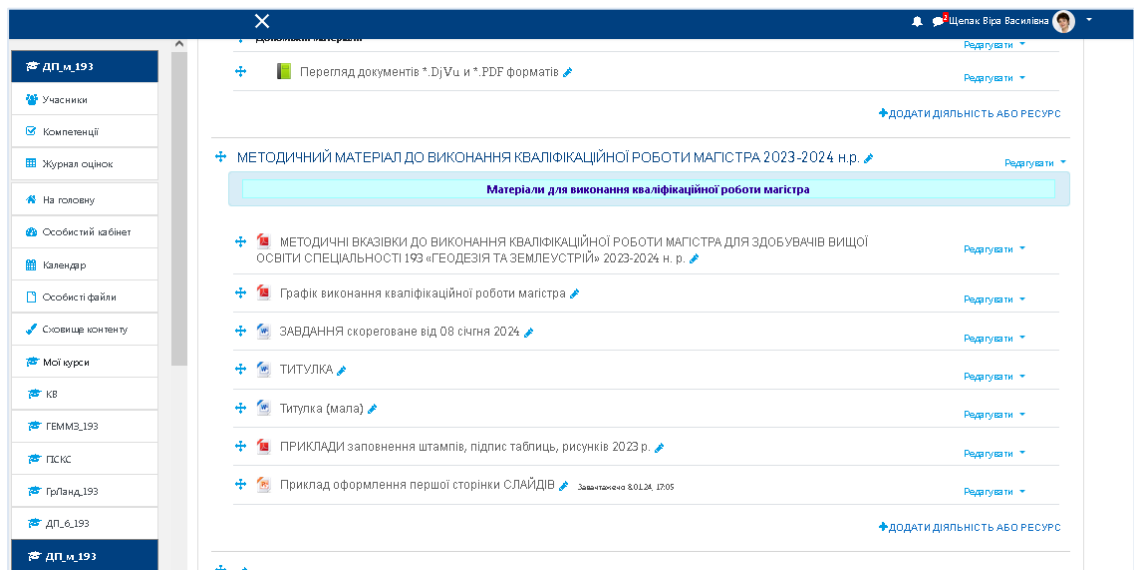

Рис. 3 Приклад веб-ресурсу дистанційного курсу «Дипломне проектування»

В результаті проведеного дослідження використання Moodle в навчальному процесі запропоновано рекомендації по удосконаленню формування навчальних курсів для дистанційного/змішаного навчання:

- навчальні курси для дистанційного навчання необхідно розглядати, як систему, в якій кожна компонента знаходиться у взаємодії і взаємозв'язку та відповідає освітній програмі навчання;
- при формуванні навчальних курсів дистанційного навчання необхідно враховувати особливості змішаного навчання, зокрема при міжсесійному

контролю, при підсумковому контролю, при організації виробничих та переддипломних практик, при дипломному проектуванні;

- формувати навчальні курси таким чином, щоб була можливість використовувати усі веб-ресурси, як для дистанційного так і для змішаного навчання.

Таким чином, проведений аналіз особливостей організації навчального процесу дистанційного/змішаного навчання для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» показує, що використання Moodle є ефективним інструментом при підготовці фахівців із геодезії та землеустрою.

Список використаних джерел

1. Ліцензія на авторське право для Moodle. URL: <https://dist.nupp.edu.ua/mod/page/view.php?id=3380&inpopup=1>
2. Анисимов А. М. Работа в системе дистанционного обучения Moodle: учебное пособие. Харьков: ХНАГХ, 2009. 292 с.
3. Дистанційний курс «Практичні рекомендації щодо роботи в системі Moodle». URL: <https://dist.nupp.edu.ua/mod/book/view.php?id=8215>
4. Інформація про дистанційний курс. URL: <https://dist.nupp.edu.ua/mod/page/view.php?id=239941&inpopup=1>

Світлана КОВАЛЬОВА

доцент, кандидат педагогічних наук

доцент кафедри суспільно-гуманітарної освіти КНЗ КОР

«Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів»

м. Біла Церква, Україна

ЕЛЕКТРОННІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ В РОБОТІ ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦТВА

В період викликів сьогодення все більше уваги в освітньому процесі приділяється цифровізації та використанню електронних засобів навчання. Використання цифрових технологій та електронних засобів призначення постає однією з найбільш важливих тенденцій розвитку освітнього процесу. Використання цифровізації в освітньому процесі дозволяють зробити його якіснішим та цікавішим. Використання медіа та електронних засобів навчання вчителю допомагає зацікавити учнів, це сприяє розвитку мотивації до навчання, а поступове впровадження цифрових технологій підвищує результативність навчання. Велика увага до розробки та впровадження електронних засобів навчального призначення з боку вчителів закладів загальної середньої освіти стає зручною альтернативою на протигагу традиційним паперовим підручникам, саме використання електронного контенту надає можливість доповнити освітній процес ілюстративними та інтерактивними елементами.

Метою статті є розгляд ефективних засобів навчання в роботі вчителя мистецтва.

До питання електронних засобів в освіті зверталось багато науковців. Питання класифікації електронних засобів навчання за методичним призначенням було розглянуто Д.Чернилевським, проблеми використання електронних засобів призначення були розкриті в дослідженнях Р. Шевчука, М. Бирки, О. Башмакова та інших.

Електронні засоби навчання розглядаються як програмні засоби навчального призначення, у яких відображена певна предметна галузь, у тій або іншій мірі реалізована технологія її вивчення, забезпечені умови для реалізації різних видів навчальної діяльності [1]. Отже, електронні засоби навчального призначення зазвичай зберігаються на цифрових або аналогових носіях даних і відтворюються на електронному обладнанні. Для підготовки таких засобів вчителі використовують комп'ютерні програми, електронні таблиці, електронні бібліотеки, слайдтеки, тестові завдання, віртуальні лабораторії тощо.

Використання електронних засобів навчання в процесі викладання мистецтва в умовах закладів загальної середньої освіти відкриває перед учителями та учнями безмежні можливості для творчості та дослідження [2]. Сучасні цифрові технології дозволяють перетворити урок мистецтва на захопливу інтерактивну подорож, яка розвиває уявлення, критичне мислення та креативність. Важливим аспектом в навчанні стає візуалізація навчання. Електронні засоби навчання дозволяють на уроках мистецтва демонструвати зображення, відео, презентації, що допомагають учням краще розуміти різні стилі, техніки та історичні періоди в мистецтві.

Останнім часом популярним видом інтерактивності на уроці стали інтерактивні дошки, які допомагають обговорювати важливі питання, взаємодіяти, висловлювати власну думку в процесі мистецької комунікації. Популярними є також програми та сайти для створення малюнків онлайн та редагування зображень, що робить навчання більш цікавим і допомагає залучити учнів до активної мистецької діяльності.

До електронних засобів навчання відносимо також і електронний підручник, комп'ютерні навчальні програми та електронну систему контролю знань. Завдяки наявності Інтернет зв'язку у вчителя є необмежений доступ до інформації про мистецтво, що дозволяє учням самостійно досліджувати та вивчати нові теми.

Учні можуть залучатись до створення електронних засобів у вивченні мистецтва, так, наприклад, творчі школярі можуть створювати свої цифрові портфоліо, де збиратимуть свої роботи, відстежувати свій прогрес та отримувати зворотний зв'язок від вчителя, а вчитель може їх переглядати. Оцінювати та коментувати досягнення учнів та оцінювати їх прогрес у навчанні. Учні можуть створювати також електронні презентації, в яких вони узагальнюють свої знання про відомих композиторів, художників, про шедеври мистецтва, окремі улюблені мистецькі твори, або про стилі або мистецькі періоди тощо.

Отже, електронні засоби навчання відкривають нові можливості для розвитку творчих здібностей учнів та роблять уроки мистецтва більш цікавими та

ефективними. Важливо пам'ятати, що електронні засоби навчання є лише інструментом, а головним завданням вчителя розвивати креативність та використовувати індивідуальний підхід у навчанні дітей мистецтву.

Список використаних джерел

1. Вакалюк Т. А. Види та призначення електронних засобів навчання. Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології у виробництві та освіті: стан, досягнення, перспективи розвитку: матеріали Всеукраїнської науково-практичної Internet-конференції. Черкаси, 2014. С. 110–112.

2. Дем'яненко В. М., Лаврентьєва Г. П., Шишкіна М. П. Методичні рекомендації щодо добору і застосування електронних засобів та ресурсів навчального призначення. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. №1. 2013. С. 44-48.

РЕЗОЛЮЦІЯ

III Всеукраїнської науково -практичної інтернет -конференції «ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ВІДКРИТОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ»

12 -13 червня 2024 р.

Організатори конференції: Міністерство освіти і науки України, Національна академія педагогічних наук України, Державний заклад вищої освіти «Університет менеджменту освіти», Центральний інститут післядипломної освіти, кафедра відкритих освітніх систем та інформаційно-комунікаційних технологій, Український відкритий університет післядипломної освіти, КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти», Рівненський обласний інститут післядипломної освіти, Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти».

Основна мета науково-практичної конференції – об'єднати зусилля науковців, практиків, державних і громадських діячів у напрямі вирішення актуальних проблем формування цифрового освітнього середовища та професійного розвитку фахівців в умовах відкритого університету післядипломної освіти в часи цифровізації суспільства, розглянути аспекти ефективної організації діяльності керівників та педагогів в умовах цифрового освітнього середовища.

Вважати таким, що відбувся обмін досвідом щодо проблем неперервної освіти педагогічних працівників в системі післядипломної освіти, їх професійного розвитку та оновлення компетенцій на базі широкого використання новітніх цифрових технологій.

У ході конференції були обговорені наступні ключові теми:

1. Цифрове освітнє середовище як основа сучасної освіти;
2. Інноваційні підходи до професійного розвитку фахівців;
3. Використання інформаційно-комунікаційних технологій у післядипломній освіті;
4. Модернізація змісту освіти для забезпечення якості навчання.

Ключові доповідачі представили результати своїх досліджень, серед яких були:

1. Досвід формування цифрового освітнього середовища професійного розвитку фахівців.
2. Моделі ефективного використання цифрових ресурсів у навчальному процесі.
3. Вплив цифрових технологій на підвищення кваліфікації педагогів.
4. Сучасні методи дистанційного навчання та їх впровадження.
5. Підтримка професійного психологічного благополуччя освітян.

На основі представлених доповідей та обговорень учасники конференції розробили наступні рекомендації:

1. Підтримувати створення та розвиток цифрових освітніх платформ для забезпечення доступності та якості післядипломної освіти.
 - розроблення та впровадження цифрових платформ, які призначені для організації та підтримки навчання в онлайн-форматі, забезпечуючи доступ до навчальних матеріалів у будь-який час;

- створення відкритих освітніх ресурсів, які сприяють підвищенню рівня професійних знань та навичок широкого кола фахівців;

- забезпечення технічної підтримки та навчання викладачів для ефективного використання цифрових інструментів у освітньому процесі.

2. Активно впроваджувати новітні технології для підвищення ефективності навчального процесу та професійного розвитку фахівців.

- використання штучного інтелекту для індивідуалізації навчальних траєкторій та адаптації навчальних матеріалів до потреб здобувачів освіти;

- інтеграція віртуальної та доповненої реальності для створення інтерактивних навчальних середовищ, задля залученості та мотивації до навчання;

- впровадження мобільних додатків та інших цифрових інструментів для підтримки безперервного професійного розвитку фахівців.

3. Активізувати співпрацю між закладами освіти, науковими установами та практичними фахівцями для обміну досвідом та найкращими практиками через:

- організацію спільних проєктів та програм обміну досвідом між різними освітніми та науковими установами;

- проведення регулярних конференцій, семінарів та вебінарів для обговорення актуальних питань цифровізації освіти та обміну найкращими практиками;

- розвиток партнерських відносин між закладами освіти та бізнесом для інтеграції практичного досвіду у навчальний процес.

4. Сприяти розробленню та впровадженню програм підвищення кваліфікації, що відповідають сучасним вимогам цифрового суспільства через:

- створення спеціалізованих курсів та програм підвищення кваліфікації з акцентом на цифрові навички та компетентності;

- впровадження системи сертифікації для підтвердження рівня володіння цифровими технологіями у професійній діяльності.

- залучення стейкхолдерів до розроблення та оновлення освітніх програм, що відповідають потребам сучасного ринку праці.

5. Забезпечувати психологічну підтримку педагогічних працівників у процесі адаптації до цифрових змін.

- запровадження програм психологічної підтримки та тренінгів для зниження стресу та підвищення стресостійкості педагогічних працівників;

- створення консультаційних центрів для надання допомоги викладачам адаптації до використання технологій штучного інтелекту, нових цифрових технологій;

- розроблення та впровадження методик з підвищення мотивації та задоволеності працею в умовах цифрового середовища.

Організатори конференції висловлюють подяку всім учасникам за активну участь та цінні внески у обговорення.

Конференція продемонструвала високий рівень зацікавленості та готовності до співпраці в напрямку розвитку цифрового освітнього середовища в Україні.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ДОПОВІДЕЙ

**III Всеукраїнської науково -практичної інтернет -конференції
«ФОРМУВАННЯ ЦИФРОВОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ ФАХІВЦІВ В УМОВАХ
ВІДКРИТОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ»**

12 -13 червня 2024 р.

м. Київ, Україна

Дизайн-макет збірника конференції Кондратова Л. Г.

Підписано до друку 19.09.2024р. Формат 60x84¹/₁₆.

Папір офс. Гарнітура Cambria. Друк офсетний

Тираж 100 прим.

04053, м. Київ, вул.Січових Стрільців, 52-А

тел.: 38(044)481-38-00; факс: +38(044)484-10-96

www.umo.ua